2014 gegužė

gamtos lobiai

www.zurnalasmiskai.lt

ŽURNALO MIŠKAI PRIEDAS

ISSN 2029-350X

9 772029 350008

PREILOS KRANTAS

Vila įsikūrusi ant Kuršmarių kranto, pušynų apsuptyje.

Jaukus, šviesus ir elegantiškai santūrus apartamentų interjeras, SPA centro paslaugos, malonus ir paslaugus personalas – visa pritaikyta Jūsų kūno ir sielos poilsiui tiek vasaros, tiek šaltuoju metų sezonu.

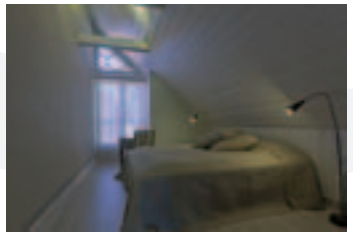
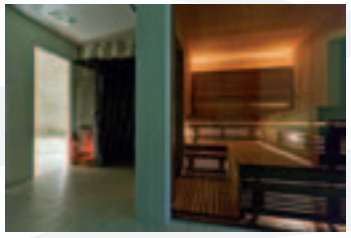

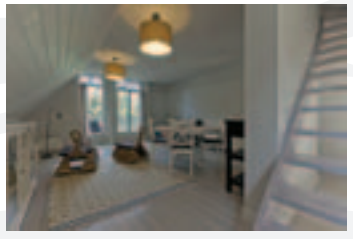
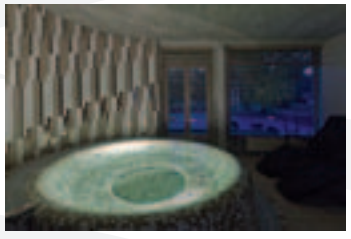
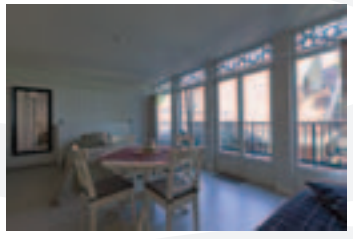

www.preiloskrantas.lt

+370 650 92192
viktorija@preiloskrantas.lt

AUKŠČIAUSIOS KOKYBĖS PASLAUGA UŽ PROTINGĄ KAINĄ

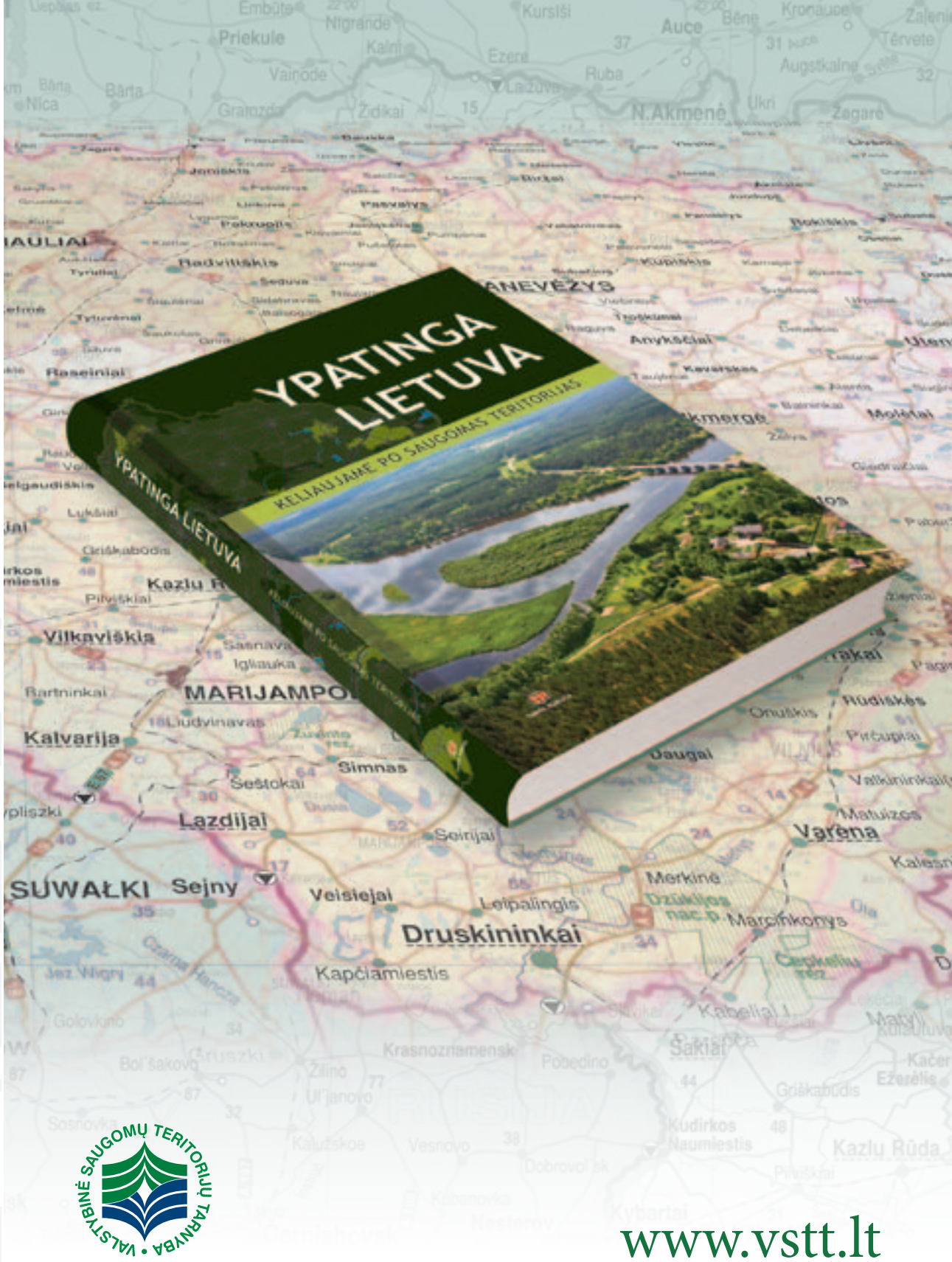

www.vstt.lt

Knygas galima įsigyti knygynuose bei Lietuvos nacionalinių ir regioninių parkų lankytojų centruose

ŽURNALO MIŠKAI PRIEDAS

www.zurnalasmiskai.lt

Priedas „Gamtos lobiai“
2014 m. gegužė
Viršelyje – Aistės Mažonaitės nuotrauka – paprastasis sinavadas

Leidėjas – VšĮ „Baltijos miškai“

Vyr. redaktorius Albertas Žostautas
tel. +370 687 80 560
redaktorius@zurnalasmiskai.lt
Dizaino autorius Gediminas Lašas

Redakcinė kolegija:
Gintaras Aleknonis, Bronislovas Banys, Algirdas Brukas, Liudvikas Jakimavičius, Nerijus Kupstaitis, Algimantas Patašius, Darius Stončius, Albinas Tebėra, Rimantas Varkulevičius.

Kalbos redaktorė Giedrė Junčytė
tel. +351 9104 50653

Redakcijos adresas:
Taikos g. 217–3, LT-05211 Vilnius

Reklama
Vadovas Dainius Šeronas
tel. +370 699 32 532
se.dainius@gmail.com
Prenumerata, platinimas
Vadovas Gediminas Šliogeris
tel. +370 671 21 657
baltijosmiskai@gmail.com
Buhalterija
tel. +370 5 277 8400

Prenumerata metams: Lietuvoje – 89 LTL

Užsienyje:
Latvijoje – 31 LVL,
Švedijoje – 400 SEK, Lenkijoje – 171 PLN,
Norvegijoje – 355 NOK, D. Britanijoje – 32 GBP,
kitur Europoje – 42 EUR,
JAV – 59 USD,
Kanadoje – 70 CAD,
Australijoje – 74 AUD.

Spausdino
AB „Spauda“
Laisvės pr. 60, LT-05120 Vilnius
Tel. (8~5) 266 11 49
Tiražas – 10 000 vnt.

Už reklamos turinį ir kalbą redakcija neatsako.
Perspausdinant straipsnius ar jų dalis būtina gauti redakcijos sutikimą.
Redakcija pasilieka teisę redaguoti straipsnius.
Rankraščiai negrąžinami ir nerecenzuojami.

gamtos lobiai

TURINYS

V. Knyva. Vapsvaėdis 3
A. Kazitėnas. Miško paukščiai 4

Vidurio Lietuva:
Dubravos, Kauno, Kėdainių, Jonavos, Ukmergės, Panevėžio apylinkės . . . . . 6 - 31

A. Kazitėnas. Vapsvaėdis 32

Vakarų Lietuva:
Telšių, Kretingos, Rietavo, Raseinių, Radviliškio, Šiaulių, Jurbarko, Tauragės, Tytuvėnų, Mažeikių, Šilutės apylinkės . . . . . 34 - 73

A. Kazitėnas. Juodasis gandro brolis 74

Pietų Lietuva:
Druskininkų, Prienų, Valkininkų, Varėnos, Marijampolės, Kazlų Rūdos, Šakių, Veisiejų apylinkės . 76 – 107

A. Kazitėnas. Pelkių karalienė gervė 108

Šiaurės Lietuva:
Rokiškio, Pakruojo, Joniškio apylinkės . . . . . 110 – 115

A. Kazitėnas. Graudžiai šūkauja pelėdos 116

Rytų Lietuva:
Trakų, Vilniaus, Švenčionėlių, Ignalinos, Utenos, Kupiškio, Anykščių apylinkės . . . 117 – 149

A. Kazitėnas. Didžioji slankos paslaptis 150

Vytauto Knyvos nuotr.

Vapsvaėdis

Kukutis

Roberto Patronaičio nuotr.

Miško paukščiai

Alfonsas Kazitėnas

Giria, miškas – išskirtinai išimtinė ir nepakartojamai patraukli gamtos buveinė – gyvūnijos uostas žalias. Iš visų miškinių saviškai prisistato paukščiai. Patekus į medę, girdą pirmiau pakutena ne medžių kalba, o paukščių balsai. Jeigu jų negirdime, kaip nutinka šaltą žiemą, miškynė išrodo nebyli. Paveidi į išmarų karalystę. Kurčias miškas be paukščių – kitaip neapibūdinsi!

Niekur kitur nerasime tokios plunksnuočių įvairovės, nepatirsime tiek spalvų ir subtilių potėpių, tiek raibumų, kaip medžių rūmuose. Niekas kitas nesukuria tokios dieviškos įtaigos, kaip medijos plunksnuočiai – gracingiausios, muzikaliausios, spalvingiausios, žavingiausios pasaulio būtybės! Kas laikė rankose sniegeną ar zylutę, tas patyrė, jog sodriausios žemės spalvos - paukštelio plunksnose! Kas per naktis klausėsi lakštingalų vilbesio, tas suprato, jog skambiausia pasaulio muzika - paukščio snape! Tos būtybės kažkuo artimos mūsų pradui, neretai naršome sąsajų su jomis, geidžiame nuolat jausti jas šalia savęs, girdėti jų balsus. O kartais persmelkia skrydžio ilgesys, kurio ištakas nelengva pasekti. Turbūt sunkiausia patikėti, jog tos plunksnomis prisirengusios, sparnais mosuojančios būtybės – ne kas kitas kaip išsipustę ropliai...

Jokie kiti gyvūnai nespirga tokia pulsacija, kokia pasižymi paukščiai. Bėgioja, laksto medynų paklotais, kopia, sliaugia medžių kamienais, skraidžioja iš medžio į medį, sklando ore, šmaižioja lapijoje, šokinėja nuo šakos ant šakos – be perstogės mirga, spurda, nenustygsta ramybėje. Vasnodami vėtyklėmis, įsuka automobilių skubą ir nugali tūkstančius mylių nusidriekiančius pavasario ir rudens keliavimų maršrutus. Stulbti kliūna, kaip puikiai sudėlioti paukščių jutikliai. Ereliai, sakalai, vanagai įžvelgia grobį už kelių kilometrų. Tilvikų snapo gale įtaisytas miniatiūrinis antgalis su daugybe nervų, kuriuo jie užčiuopia gyvius patilžusioje dirvoje. Genių liežuvėlis ištįsęs per visą sprindį, jo galiukas apdirgęs atgal lenktais šereliais. Tokiu įnagiu plunksnuotasis it žeberklu sužvejoja kirminą giliai medžio audiniuose. Paukščiam nieks nesudėjo dantų, bet jie pasikaustę kibiais nagais, jų snapas stangus, lenktas kaip kebeklis arba smailas kaip kirstukas.

Neplatus mūsų kraštas, bet puoselėjame daugiau kaip du milijonus hektarų miškų. Tose medėse sulėkę apie 130 rūšių paukščiai. Paeina iš keliolikos būrių, priklauso daugeliui šeimų. Miškynės plunksnuočiams parūpina tikruosius namus, kur jie dienoja ir nakvoja, dairosi peno ir nyra nuo priešų, išperi ir išaugina vaikus. Sparnuočiai skiriasi buveinėmis ir gyvenimo būdu, papratimais ir poelgiais, augiu ir išroda. Todėl skirtus ir jų santykis su mišku. Nemaža dalis yra tikrieji miško paukščiai, kurie kitokioje aplinkumoje negebėtų ištverti. Tai juodieji gandrai ir pilkosios gervės, geniai ir meletos, pelėdos ir vanagai, jerubės ir lėliai bei daug kitų. Nemažos dalies paukščių, kaip karvelių, kukučių, strazdų, varnų, būvis prasiplečia iš miško į agrarinį kraštovaizdį. Treti, kaip čivyliai, didžiosios zylės, kikiliai, pilkosios musinukės ar sodinės devynbalsės, vienodai smagiai sukasi tiek medės globoje, tiek urbanistinėje terpėje. Vieni paukščiai, kaip bukučiai, geniai, lipučiai, nykštukai, meletos, vanagai, zylės, lyg tie namisėdos, juos bet kada labinsi miškuose, kiti, kaip gandrai, gervės, karveliai, kukučiai, žalvarnės, pesliai, suopiai, didžiuma giesmininkų, suskrenda vasaroti.

Neužčiuopsime medėje rėžio, kur nesiaustų plunksnuoti padarai. Vienokie balsai krykščia drėgname juodalksnyne, kitokie atliepia sausame beržyne, dar kitokie garsinasi gūdžiame eglyne ar saulėtame pušyne. Senuose, nuošaliuose eglynuose kadaise pritapęs, dabar jau pragaištantis girių senbuvis – vištvanagis. Ne tokiuose gūdžiuose ir mažesniuose eglynuose nardo jo kopija paukštvanagis. Iš žaliomis skaromis apsigobusių aukštųjų bokštų pakutena girdą mažiausių mūsų krašto paukštelių – nykštukų cypsėjimas, medžio stuomeniu krebžda liputis. Iš po lazdynų nuo žemės parpdama sumoja jerubė. Išvartą ar stuobrį taršo juočkė meleta, viršūnėse kankorėžius tyrinėja kryžiasnapiai. Sausus pušynus švelniai kalbina kuoduotosios zylės ir paprastosios raudonuodegės. Vasarą šilus kai kur rojaus puošyba praskaidrina kukučiai ir žalvarnės. Virš miegančių šilų naktimis žvaigždes liūliuoja lygutė, o po pušų lajomis pokštauja paslaptingasis lėlys. Kerpiniuose šiluose prieglobstį randa čiauškatos amaliniai strazdai. Brukninius pušynus linksma nuotaika užkrečia kikiliai, margasparnės ir pilkosios musinukės. Kur beržai glaustosi apie pušis, kur pučia sijonus eglučių pomiškis, posmelius rimuoja miškiniai kalviukai, liepsnelės, pilkosios ir žaliosios pečialindos. Senuosiuose pušynuose pasimetę paskutinieji senųjų girių reliktai didieji apuokai ir kurtiniai.

Mišriuose su spygliuočiais medynuose glaudžiasi mažiau specializuotos paukščių rūšys. Girių nuošalėse melodingai klega išretėjusios lututės ir atšakios žvirblinės pelėdos. Medžių drevėse kai kur dar šmėsteli karveliai uldukai, stichijų pažeistuose medynuose pasirodo gana reti tripirščiai geniai. Kiškio kopūstais nusėtus eglynus su beržų priemaiša čirpina alksninukai, juodosios zylės, margasparnės ir mažosios musinukės, sniegenos. Lapuočių ir mišrių su eglėmis medynų bukučiai, giesmininkai strazdai, karietaitės, kikiliai, liepsnelės, mėlynosios, paprastosios ir šiaurinės pilkosios zylės. Mišriuose medynuose, lazdynų traku aplūžusiuose, paakina miškų vištelės jerubės. Ilgauodegės zylės, riešutinės renkasi pusamžius mišrius medynus. Karveliui purpleliui patrauklesni išretėję medynai, jų saulėti pakraščiai. Sparčiai tirpstanti mažoji musinukė, priešingai – savesnė tankynėse ir senesnių medynų gūdumose. Retos genių rūšys, kaip baltnugaris, mažasis margasis, gerbia tuos miškus, kur dauginasi pūvančios medienos. Mažajam geneliui už iškaltus uoksus meiliai čiulba musinukės, raudonuodegės, zylės. Lapuočių viršūnėse mergiškai švilpauja volungės, lapijoje mirga mėlynosios zylės, pilkosios pečialindos. Po medžių lajomis mažuose žėliniuose juodgalvių ir sodinių devynbalsių, erškėtžvirblių. Miško lieknų ir upelių pakraščių juodalksnynų pomiškio eglaitėse suka lizdus juodieji strazdai, krūmuose slapstosi erškėtžvirbliai, o žemėje peri sutemų slapukės slankos. Vidutinis genys nuo seno suaugęs su ąžuolais.

Žiegždrių geologinis takas

1,6 km takas vingiuoja Kauno marių pakrante, tai kildamas į stačius šlaitus, tai leisdamasis į vandens išgraužtas griovas. Dalis tako grįstas lentelėmis, stačiuose šlaituose nulipti į griovas ir pakilti iš jų įrengti laiptai.

Prie tako 400 m ruože driekiasi Žiegždrių atodanga – valstybės saugomas gamtos paveldo objektas, liudijantis sudėtingą Nemuno slėnio šlaitų sandarą, jų formavimosi raidą po ledynmečio.

Keliaudami šiuo taku poilsiautojai gali grožėtis ne tik įspūdingais Kauno marių vaizdais, bet ir juostuoto molio atodangomis, pasižvalgyti iš aukščiausios Žiegždrių atodangos vietos, kurios aukštis 22 m, o šlaito nuolydis – 50 laipsnių. Vaikštinėdami stebėsite dar ir dabar erozijos veikiamuose marių skardžiuose tebevykstančius geologinius proce-

sus, pamatysite piltuvo formos įdubų, vadinamų sufoziniais cirkais, bei Kalniškių konglomeratų atodangą su žiojinčiomis ertmėmis ir olomis. Tik šioje atodangoje Lietuvoje galima aptikti stalaktitų.

Eidami taku galėsite atsigaivinti čiurlenančio šaltinio tyru vandeniu, pamatysite aštuonkamienę ir storiausią kairiajame Kauno marių krante liepas bei dar daug kitų įdomybių. Take pastatyti stendai, supažindinantys su įvairiais vaikštant galimais pamatyti objektais.

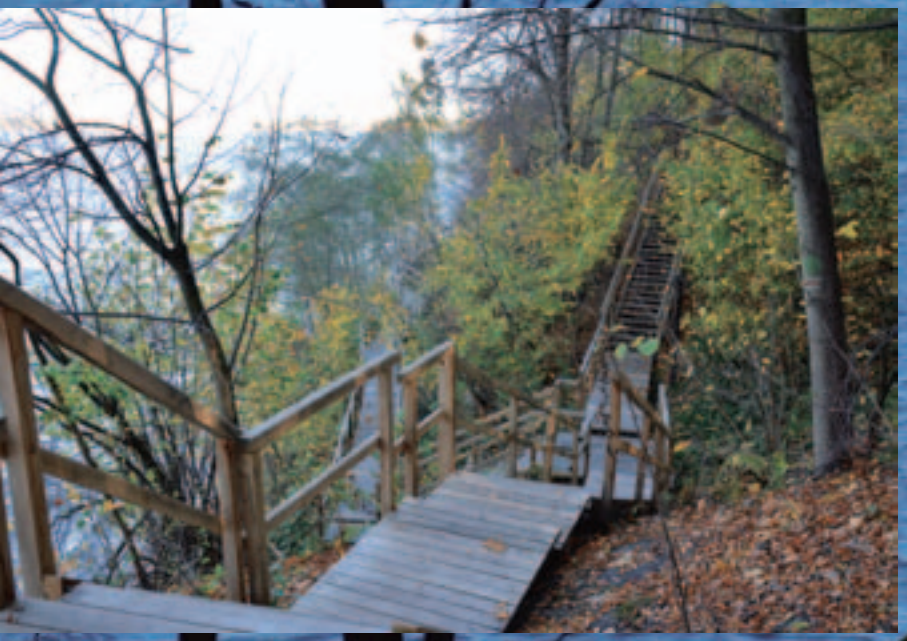

Pasivaikščiokime VĮ Dubravos eksperimentinės-mokomosios miškų urėdijos takais

Kačerginės Šaltinių takas

6 km takas vingiuoja gražiame Kačerginės šile nuo miestelio iki prie Nemuno stūksančio Pyplių piliakalnio. Einant taku, nusidriekusiu kalvota, mišku apaugusia vietove, galima grožėtis trykštančiais skaidriais šaltiniais, iš kurių drąsiai galima gerti tyrą šaltą vandenį, prie pat tako pūpsančiais didžiuliais skruzdėlynais su nuolat ką nors triūsiančiomis jų gyventojomis – miškinėmis skruzdėlėmis. Prie tako yra barsukų ir lapių olų, keistai išaugusių, išsiraičiusių ar vienas kitą kamienais apglėbusių medžių.

Darbštuoles miškines skruzdes stebėti galėsite nuo ankstyvo pavasario, kai tik kiek šiltesni saulės spinduliai, prasiskverbę pro pušų lajas, pašildys skruzdėlyną, iki rudens, kai naktinės šalnos sustingdo vabzdžių kūnus ir skruzdėms tenka slėptis savo būstų požeminiuose labirintuose. Tačiau lapių ir barsukų prie olų tikriausiai nesulauksite, nes žvėreliai nemėgsta, kai pro jų būstus vaikšto gausūs poilsiautojų būriai. Turėsite pasitenkinti tik studijuodami žvėrelių namų ypatumus, o lapės ir barsukai jau apsigyvenę ramesnėse vietose.

Iš apžvalgos aikštelių atsiveria nuostabūs vaizdai į Nemuno slėnį ir Pyplių piliakalnį. Takas, nusidriekęs per kalvas ir graužas, tinkamas praktikuojantiems šiaurietišką ėjimą žmonėms.

Nori džiaugtis gyvenimu, trykšti sveikata – vaikščiok, o juo labiau miške. Tik vaikščiodamas, keliaudamas pėsčiomis atrasi gamtos grožį, ramybę, bendravimo su gamta džiaugsmą. Tačiau visa tai norint patirti, atitinkamai ramiai ir tyliai miške elgtis privalu ir pačiam keliautojui...

Atnaujintas Kulautuvos pėsčiųjų sveikatingumo takas

Dažnas važiuodamas keliu Kaunas–Jurbarkas užsuka į jaukų tarp aukštų medžių pasislėpusį Kulautuvos pėsčiųjų sveikatingumo taką Raudondvario girininkijoje. Idėjai prikelti Kulautuvos pėsčiųjų sveikatingumo taką naujam gyvenimui pritarė ir bendromis jėgomis dirbo Kauno rajono savivaldybės administracija ir VĮ Kauno miškų urėdija. Pastarosios darbuotojai atliko takų ženklinimo ir tvarkymo darbus. Šiaurietiško ėjimo entuziastas Laimontas Rakauskas ir VšĮ „Visada aktyvus“ pasidalijo patirtimi, kurią sukaupė aktyviai žygiuodami tiek Lietuvoje, tiek užsienyje, ir padėjo patarimais braižant takų žemėlapius bei plėtojant jų infrastruktūrą. Kauno rajono Turizmo informacijos centras padėjo vykdyti informacijos sklaidą ir viešinti šį projektą, o Kauno rajono Visuomenės sveikatos biuras buvo Kulautuvos pėsčiųjų takų atnaujinimo iniciatorius, aktyviai prisidedantis diegiant judėjimo kultūrą Kauno rajone. Kulautuvos pėsčiųjų sveikatingumo take mėgstantys keliauti pėsčiomis ras net 6 skirtingo ilgio ir sudėtingumo trasas: trumpiausios ilgis 2,6 km, ilgiausios – 6 km. Visi takai Kulautuvoje yra žiediniai – tai reiškia, kad kur kelionę pradėsite, ten ir baigsite. Žingsniuodami takais ar važiuodami dviračių trasomis turėsite progą aplankyti Tamaros kalną ir jaukų Karnavės kaimą. Keliaudami šiuo taku poilsiautojai gali sustoti atsikvėpti 5 poilsiavietėse ir 5 atokvėpio vietose. Eidami ar važiuodami mišku, gėrėsitės ne tik nuostabiais miško vaizdais, bet ir ant kalvelės stovinčiomis 9 medžio skulptūromis: senovės lietuvių dievais ir deivėmis.

Ringovės piliakalnis

Ringovės piliakalnis vadinamas Pilike arba Linksmuoju kalnu. Spėjama, jog XIV amžiuje piliakalnyje buvo mėginama statyti didžiulę medinę pilį. Piliakalnis yra aukštumos kyšulyje, esančiame Nemuno krante tarp dviejų gilių griovų, Vilkijos girininkijos Ringovės miško pietinėje dalyje.

Karmėlavos pėsčiųjų ir dviratininkų takas

Kleboniškio miške esantis išasfaltuotas 3 km ilgio pėsčiųjų ir dviratininkų takas pritaikytas keliauti žmonėms, turintiems judėjimo negalią. Keliaudami šiuo taku pailsėsite atokvėpio vietose, akį džiugins 6 meniškos medžio skulptūros. Per automagistralę Vilnius–Klaipėda pastatytas su taku susijungiantis pėsčiųjų tiltas, kad kauniečiai galėtų saugiai pereiti judrų kelią, norėdami patekti į Kleboniškio miško parką. Prie pėsčiųjų tako yra įrengtos trumpalaikio poilsio vietos, ąžuoliniai suolai su akmenimis apdėliotomis laužavietėmis.

Skinderiškio parkas skaičiuoja jau penktą dešimtį

Skinderiškio parkas įkurtas Kėdainių rajono teritorijoje, ant dviejų gamtinių Lietuvos regionų (Žemaičių aukštumos vakaruose ir Vidurio Lietuvos lygumos rytuose) ribos, apie 13 km nuo Josvainių miestelio, 25 km nuo Kėdainių miesto, netoli Pilsupių ir Pajieslio gyvenviečių, vaizdinguose patvenktos Šušvės upės krantų šlaituose. Parkas su salomis ir vandenimis užima 123 ha. 2002 m. VĮ Kėdainių miškų urėdija, siekdama, kad Skinderiškio parko teritorija nebūtų privatizuota ir suskaidyta, taip sunaikinant parką, inicijavo laisvos valstybinės žemės ir valstybinių vandenų fondo perdavimą valdyti miškų urėdijai, tai įforminant teisės aktais. LR Vyriausybės 2002 m. birželio 25 d. nutarimu Nr. 983 Skinderiškio parko teritorija priskirta valdyti VĮ Kėdainių miškų urėdijai. Parkas tapo neprivatizuojama valstybinės žemės teritorija.

Skinderiškio dendrologinį parką 1971 m. pradėjo sodinti sumedėjusių augalų entuziastas Kęstutis Kaltenis. Dauguma parke pasodintų augalų išauginti čia pat, parke įkurtame nedideliame medelyne, iš įvairių pasaulio kraštų įvairiais būdais gautų sėklų. Kadangi augalai per 40 metų buvo sodinami kasmet, jų amžius ir dydis yra įvairus. Šiuo metu parke auga daugiau kaip tūkstančio rūšių, porūšių ir formų medžiai ir krūmai. Tai viena gausiausių dendrologinių kolekcijų Lietuvoje.

1974 m. savarankiškai pradėtam kurti parkui dendrologas L. Čibiras ir architektė O. Skaistgirytė parengė projektą. Projektas apėmė centrinės parko dalies (35,5 ha) teritoriją.

Projektuojant buvo siekiama sukurti natūralų parką, kuriame miškas, užimantis trečdalį parko ploto, kaitaliotųsi su pievose pasodintomis medžių ir krūmų grupėmis bei natūraliomis erdvėmis. Besodinant medžius parko teritorija išsiplėtė.

Šiame parke galima pamatyti sumedėjusių augalų, kurie paprastai auginami tik botanikos ir dendrologinėse kolekcijose, skirtose moksliniams tyrimams. Lietuvos sąlygomis daug rūšių buvo išauginta pirmą kartą. Čia auga trijų žemynų: Europos, Azijos, Šiaurės Amerikos, vidutinėje klimato juostoje paplitę sumedėję augalai. Tai viena gausiausių dendrologinių kolekcijų Lietuvoje. Vieni augalai suvešėję, kiti sunkiau prisitaiko, dar kiti žūsta ir vėl atsodinami.

K. Kaltenis sumedėjusius augalus siekė sodinti grupėmis, regionais pagal jų kilmę. Tačiau vadovaudamasis savo intuicija, bandydamas skirtingų regionų augalams rasti palankesnę augimo aplinką, šios tvarkos griežtai nesilaikė. Galima aptikti greta augančių skirtingų regionų augalų. Beveik visur išlikę vietiniai medžiai bei krūmai, kurie įvežtiniams augalams sudaro augti palankų mikroklimatą, tačiau kai kur juos ir stelbia.

Prie parko sodinimo darbų nemažai prisidėjo miškininkai, mokiniai, pavienės entuziastų grupės. Tad nemaža parko dalis pasodinta su visuomenės pagalba. K. Kaltenis saugo storą, rudais odiniais viršeliais albumą, kuriame yra parko sodintojų (talkininkų) pavardės. Šioje knygoje yra ir iškilių, visuomenei žinomų žmonių vardų.

Skinderiškio dendrologinis parkas pagal sutelktas augalų grupes suskirstytas į keletą dalių, geografinių regionų: Europos (Eurazijos), Sibiro, Kaukazo, Vidurines Azijos, Tolimųjų Rytų, Šiaurės Amerikos rytų ir Šiaurės Amerikos vakarų, kurias dar papildo rytiniame pakraštyje augantis Atgimimo ąžuolynas, Jaunųjų miško bičiulių ąžuolynas, Rekreacinė parko zona.

Antano K. Kaltenio, asmeninis indėlis formuojant ir turtinant Lietuvos gamtą neliko užmirštas. 1993 m. už entuziazmą puoselėjant Lietuvos gamtą jam buvo paskirta Valdo Adamkaus premija. 2008 m. Kęstutis tapo konkurso „Lietuvos kaimo spindulys“ laureatu ir jam, kaip miško puoselėtojui, įteikta „Gerumo angelo“ statulėlė. 2011 m. už reikšmingus darbus ir ilgametę rezultatyvią veiklą aplinkos formavimo ir apsaugos srityje paskirta Viktoro Bergo premija.

2012–2013 m. Skinderiškio parke įgyvendinta Europos Sąjungos remiamo projekto „Skinderiškio dendrologinio parko pritaikymas pažintinio turizmo reikmėms“ I dalis. Pastatyti lauko baldai, rodyklėmis nužymėti takai, pastatytos augalų pavadinimų ir geografinių zonų informacinės rodyklės, įrengta vaikų žaidimų aikštelė, atrakcionai, apžvalgos bokšteliai, pavėsinė, automobilių stovėjimo aikštelė. Skinderiškio parką puošia liaudies meistrų išdrožtos ąžuolinės skulptūros, rieduliai, paslaptingi tvenkinėliai. Dalis medžio skulptūrų personažų priderinta prie augalų geografinių regionų. Parko takai ir visa teritorija skirta tik pėstiesiems, automobiliais nevažinėjama. Čia yra galimybė rengti netgi nedideles šventes. Tam tikslui įrengta atskira parko vieta.

Parką aplanko vestuvininkų palydos, moksleivių ekskursijos, pavieniai asmenys. Čia rengiamos šventės.

Valstybės saugomas gamtos paveldo botaninis objektas Šaravų ąžuolas

Skaistgirio girininkija, Šaravų miškas, kvartalo Nr. 43, sklypo Nr. 1.

Įspūdingas, dvi viršūnes turėjęs (viena jų 1981 m. nulaužta vėjo) ąžuolas. Aukštis – 29 m, skersmuo – 2 m. Prie šio ąžuolo rinkdavosi 1863 m. sukilėliai, netoliese vyko kautynės. Pasakojama, kad per Šv. Mišias prie Šaravų ąžuolo rusų kazokų buvo apsupti ir nužudyti sukilėliai, iš jų 7 kunigai. Šv. Mišios 1863 m. sukilimo aukoms atminti čia aukojamos kiekvienais metais pirmą rugsėjo šeštadienį.

Ant ąžuolo yra pakabinta sena medinė koplytėlė, šalia įrengta

pavėsinė, netoliese miško aikštelėje – nedidelis kryžių kalnelis, sutvarkyta aplinka.

Šaravų ąžuolą galima pamatyti važiuojant automagistrale Vilnius–Klaipėda, apie 10 km už Babtų miestelio, prieš kavinę „Link vakarų“ pasukus į dešinę. Yra pastatytos nukreipiamosios rodyklės.

Ąžuolas su dreve nuo pat žemės, nudžiūvęs. Netoliese pasodintas šio ąžuolo palikuonis – Šaravų ąžuolo skiepytas ąžuoliukas.

Babėnų miško sveikatingumo trasa ir pažintinis–poilsinis takas

Sveikatingumo trasa ir pažintinis-poilsinis takas įrengtas šalia Kėdainių miesto esančiame Babėnų miške. Čia vyrauja pušynai ir ąžuolynai, trakuose atželia paprastieji klevai.

Babėnai – senas miškas. Vidutinis jo medynų amžius viršija 100 metų. Sveikatingumo trasa ir pažintinis-poilsinis takas veda dviejomis skirtingos konstrukcijos dangomis: medžio pakloto takų ir akmens nuosijų takų. Prie takų įrengtos apžvalgos ir atokvėpio aikštelės, pastatytos tautodailininkų iš ąžuolų išdrožtos skulptūros. Bendras takų ilgis – 3,7 km.

Takas sudaro geras sąlygas Kėdainių miesto gyventojams ir svečiams lankytis miške, populiarinti sveiką gyvenimo būdą ir aktyviai leisti laisvalaikį. Parengtas projektas šį taką papildyti rekreacine infrastruktūra ir retų, nykstančių augalų ekspozicijomis, suteikiant šiam projektui pavadinimą „Pažinkite ir išsaugokite mus“.

„Neregėtos Lietuvos“ Tūkstantmečio ąžuolynas

2009 m. Lietuva minėjo savo vardo tūkstantmetį. Fotografas, keliautojas Marius Jovaiša šiai datai paminėti išleido specialų nuotraukų albumą „Neregėta Lietuva 2009“. Kartu autorius subrandino ir idėją dalį už albumą gautų lėšų panaudoti ąžuolynui sodinti:

„Tai knyga, iš kurios išaugs medis. O jei medis, tai, žinoma, ąžuolas...“ Netrukus imtasi organizacinių darbų. Sklypas ąžuolynui, kurio plotas apie 40 ha, parinktas Lietuvos centre, VĮ Kėdainių miškų urėdijos Labūnavos girininkijoje, Pašilių miške.

2009 m. išretėjusiuose medynuose pamažu iškertant medžius pradėti sodinti ąžuolai. Sodmenis išaugina VĮ Kėdainių miškų urėdija.

Ąžuolynas dar tebesodinamas. Puoselėjama tradicija į ąžuolų sodinimo talkas kviesti žmones iš visos Lietuvos. „Neregėtos Lietuvos“ Tūkstantmečio ąžuolyno dominante tapo pasodintais ąžuolais suformuotas Vyčio Kryžiaus ordino Didysis Kryžius. Po kelių dešimtmečių šį kompozicija turėtų būti matoma iš paukščio skrydžio. Numatytos ir proginių ąžuolų giraitės bei alėjos.

Ąžuolas auga ilgai, reikalauja priežiūros – prabėgs ne vienas dešimtmetis, kol subręs ši ąžuolų giraitė. Tikimasi, kad ilgainiui ši vieta taps miško parku.

Beje, nuo kiekvieno parduoto nuotraukų albumo organizatoriai, vadovaujami M. Jovaišos, kasmet tam tiktą lėšų dalį skiria ąžuolyno sodinimo reikalams. Tad, nusipirkę M. Jovaišos nuotraukų albumą „Neregėta Lietuva 2009“, jau simboliškai tampate ąžuolų sodintoju. Kiekvienoje knygoje yra unikalus numeris ir registracijos forma, kurią pateikęs organizatoriams pirkėjas užregistruojamas. Ateityje ąžuolyne numatyta pastatyti specialias atminimo plokštes su iškaltais ąžuolų sodintojų vardais.

Žemyninė kopa Dumsių girininkijoje

Vytautas Ilonis

Dažnas, gyvenantis toliau nuo Jonavos, įsitikinęs, jog šiame rajone, be chemijos ir žvyrynų, gamta daugiau nieko pasiūlyti negali. Labai klystama. Turime ir gražių kraštovaizdžių. Akiai mielų vietelių. Gamta padovanojo, o žmogus, tiksliau – Jonavos miškininkai, pridėjo darbščią ranką, pasitelkę kūrybinę mintį dar labiau išpuoselėjo gamtos sukurtą grožį, padarė artimesnį, prieinamesnį.

Jonavos miškų urėdijos teritorijoje yra penki įvairios paskirties draustiniai. Pirmiausia paminėtinas Lomenos kraštovaizdžio draustinis. Įdomus reljefas, Lomenos upelio slėniai, šlaitai. Šio draustinio puošmena – Tartokų piliakalnis. Miškininkai sutvirtino piliakalnio užlipimo taką, išvalė vaizdą dengiančius krūmus. Šis draustinis galėtų būti perspektyvus, tačiau rekreacinį patrauklumą ir plėtrą riboja greta esantis karinis poligonas.

Svilionių girininkas K. Kananis prie senosios pušies

Istoriniu gamtiniu požiūriu įdomus ir svarbus Lietuvos hidrografinis draustinis. Kai kurie mokslininkai su draustinio teritorijoje sruvenančio Lietavos upelio pavadinimu sieja mūsų tėvynės vardo kilmę. Apsilankykite, paspėliokite, padiskutuokite.

Keliautojai baidarininkai labai mėgsta plaukioti Šventąja. Kas gali būti smagiau ir įdomiau: pasileidai, sakykim, nuo Dusetų ir gamtos palaimos bei upės vandens supamas pasiekei... Kauną. Šalia daugelio nuostabių vietų įsidėmėtina ir Matelio rėva. Tuoj už Upninkų, gal už kelių kilometrų upė primena – būk budrus. Iš toli girdėti vandens šniokštimas. Ramią upės tėkmę pakeičia pagreitėjusi srovė. Artėjam prie Matelio rėvos. Upė itin akmenuota, sekli, natūraliais slenks-

čiais išmarginta. Tik spėk irklais darbuotis. Upė daro kilpą ir atveria nuostabaus grožio aukštoką, smėlėtą kranto atodangą. Perfrazavus Maironį, „nepamiršk nuleisti irklų ir vaizdu nuostabiu pasigėrėti“. Rėvą ir šlaitą galima pasiekti ir sausuma, miško keliuku, tačiau vaizdas nuo vandens labiau žavi akį, akmenuota upė labiau kaitina kraują.

Pažįstu šeimą, kuri liguistai pamėgusi ieškoti ir lankyti rečiausius, įdomiausius medžius. Neprošal aplankyti ir Storąją pušį. Netoli Kauno, Svilonių girininkijos Karmėlavos miške puikuojasi ši gražuolė. Miškininkai tvirtina, kad jai apie 350 metų. Skersmuo – 112 cm, aukštis – 36 m, bendras tūris – 17,5 m^3. Girininkijos pastangomis šalia įrengta trumpalaikio poilsio aikštelė: pasėdėti, užkąsti, reto medžio didingumu sielą pamaloninti.

Dumsių girininkijos ribose buvo raketinė bazė ir karinis poligonas. Šiuo metu yra natūraliai susiformavusi gamtinė 0,6 ha kopa – tarsi apžvalgos aikštelė. Miškininkai patvarkė privažiavimus, aplinką, netgi pasivaikščiojimo taką nutiesė. Vietovę pamėgo turistai, smalsūs keliautojai: juk įdomu, kur (mūsų panosėje) slėpėsi galingas ginklas – tolimojo nuotolio branduolinės raketos, kaip atrodė bazės teritorija. Beje, ir vaizdas gražus.

Kartą stovyklaudamas išgirdau, jog ruošiamasi važiuoti pailsėti prie netoli Jonavos esančio Aklojo ežero. Patikslinu – Aklasis ežeras – tik gyvenvietė su šalia tvyrančiu išnaudotu durpynu, tačiau netoliese, vos už kelių kilometrų miške, puikuojasi lyg ašara tyras Ilgajo ežeras. Miško darbuotojai pakrantėje įrengė gražią stovyklavietę, parinko vietą laužavietei. Nedaug Jonavos krašte ežerų, bet šis, sakyčiau, gražiausias.

Jau gerokai pražilęs, tačiau vis dar nerimstantis, kūrybingas Jonavos miškų urėdas V. Daukševičius prieš kelerius metus sumanė ir įrengė tikrai puikią neįgaliesiems skirtą rekreacinę zoną Jonavos medelyno teritorijoje: patvenkus upelį, suformavus dirbtines kalvas („kepures“), šlaitus, gimė nuošali poilsiavietė. Mediniai takai pritaikyti neįgaliųjų vežimėliams judėti, pavėsinės, laužavietės, tiltai ir tilteliai sudaro vientisą rekreacinį kompleksą.

Seni draugiški ryšiai sieja urėdiją ir Kauno A. Vienožinskio menų kolegiją. Jau tapo tradicija, jog studentai diplominius darbus rengia Jonavos urėdijoje, čia gyvena, o apsigynę darbus juos padovanoja rekreaciniams objektams papuošti. Nemažai jų ir Jonavos medelyno poilsio zonoje: medinės konstrukcijos, jų elementai, skulptūros tarsi įranga įsilieja į bendrą rekreacinės zonos kompleksą, nuostabų vaizdą. Numatyta mokomoji pažintinė miško augmenijos programa. Mielai ja naudojasi tiek neįgalieji, tiek moksleiviai.

Jonavos miškų urėdijos veiklos zonoje yra 48 įvairios paskirties objektai: 7 takai, 3 apžvalgos aikštelės, 24 atokvėpio vietos, 6 stovyklavietės, 10 poilsiaviečių. Pasinaudokime jomis. Priartėkime prie motinų motinos – gamtos.

Šventoji ties Jurkonių kaimu

„Ateik, žmogau, tyla priglausiu“

R. Jančiulevičius

Taip vadinasi Kernavės girininkijos turistinis poilsinis takas. Visuomenei pirmą kartą jis buvo pristatytas 2006 m. 2 600 m ilgio takas prasideda ant Baltojo kalno, ribodamasis su Kernavės kultūrinio rezervato teritorija, driekiasi Neries dešiniuoju krantu, veda pro senuosius X–XI a. pilkapius.

Tako trasoje įrengtos funkcionalios poilsiavietės, patrauklios atokvėpio vietos. Taką puošia medžio drožiniai (autorius A. Zinkevičius); orientuotis padeda informatyvūs stendai. Įrengiant taką stengtasi, kad jo poveikis miškui būtų kuo mažesnis, todėl tako dangai parinktos natūralios medžiagos – žvirgždas, skalda. Į kalnelius padeda kopti mediniai laipteliai. Vyraujančius šviesius pušies medynus pagyvina nežymi eglės ir lapuočių priemaiša pomiškyje, todėl žingsniuoti taku neprailgs bet kokiu metų laiku – spalvų ir gamtos įvairovės tikrai pakaks!

Tako projekto autorius – V. Červokas, vienas iš rekreacinių objektų įrengimo miškuose pradininkų.

Kernavės apylinkės įtrauktos į UNESCO Pasaulio paveldo sąrašą ir tapo svarbiu traukos objektu. Pagal Nerį miškai gausiai lankomi, tad poilsinio turistinio tako paskirtis yra pratęsti lankytojų pažintį su Neries slėnį supančių miškų gamtos vertybėmis. Įspūdinga gamta, raiškus reljefas, atsiveriančios panoramos, pagaliau ypatinga senosios Kernavės atmosfera Kernavės miško lankytojus tarsi kviečia ramiai pasivaikščioti tako vingiais, atsipūsti atokvėpio vietose, paiškylauti poilsiavietėse.

Mokomasis pažintinis „Girinio takas“

Mokomasis pažintinis „Girinio takas“ įrengtas 2003 m. Pažintinio tako svarba – natūralioje aplinkoje supažindinti lankytojus su mišku, jo struktūra bei jame vykdomais darbais, pratinti žmones kultūringai elgtis gamtoje.

Pusės kilometro ilgio takas įrengtas vaizdingame Varnakalnio miške, prie Linkavos upelio, šalia Krekenavos girininkijos.

Juo keliaudami lankytojai turi galimybę susipažinti su labiausiai Lietuvos miškuose paplitusiomis medžių rūšimis, miško ardais, svarbiausiais miško priežiūros ir apsaugos darbais, pagrindinėmis miškininkystės sąvokomis.

Lankytojai turi galimybę išmokti matuoti augančio ir nukirsto medžio medienos tūrį, apžiūrėti medelių apsaugos nuo miško žvėrių priemones, atskirti medienos pavyzdžius.

Visa informacija pateikta penkiose stotelėse. Miško lankytojus pasitinka „Girinio tako“ vartai. Tako pabaigoje esančiame Girinio namelyje-pavėsinėje eksponuojamos miško žvėrių ir paukščių nuotraukos, jaunųjų miško lankytojų piešiniai, kūrybiniai darbai. Iš bokštelio regyklos atsiveria vaizdingas Linkavos upelio slėnis ir skardis. Neskubantieji gali prisėsti ant stotelėse esančių suolelių, pailsėti slėnyje prie laužavietės.

Kviečiame apsilankyti Pašilių stumbryne

Stumbryno lankymo valandos:

I – nedarbo diena
II–V 9–16 val.
VI–VII 10–18 val.
Pietų pertrauka – 13–14 val.

Roberto Patronaičio nuotr.

Vapsvaėdis

Alfonsas Kazitėnas

Vėdrynų žiedais spindi saulėta miško pievelė. Žieduose dūzgia bitės, kamanės. Siurbia iš jų gelmės nektarą, iš jo spaudžia medų į korių akutes. Iš toli matyti: laukymės pakraštyje stambokas rusvas paukštis kažką intensyviai darbuojasi, į šonus tik žyra pilkos žemės šiupinys. Iškapstyta duobė jau siekia pilvo plunksnas, o jis vis stengiasi. Sizifo darbas: kojos nestiprios, nagai trumpi, o velėna tokia sudiržusi. Pakasa, pakapsto, pakelia galvą virš duobės, pasidairo į šalis ir vėl pluša. Suopis ne suopis? Galva labiau į karvelio panaši. Ką jis čia sumanė – negi gyvas sau kapą rausiasi?

Pagaliau iš podirvio išplėšia kažkokį pilkšvą gabalą, sugriebia kojomis. Smarkiai mosuodamas sparnais, kyla aukštyn ir nutolsta į kitapus laukymės dunksančius tamsius eglynų kuorus. Nemažame kupste, pridengtame samanomis, rėpso pusmetrio gylio kiaurymė. Tarp išdraikytų samanų boluoja išplėštos vabzdžių gūžtos draikanos su korių liekanomis. Aplink paukščio iškapstytą duobę paklaikusiai zuja ir zvimbia sukiršintos vapsvos. Plunksnuočius įsibrovė į jų namus, nugvelbė medų su visais perais. Tai smaližius! Net paukščių giminėje, pasirodo, tokių esama. Nelaimė vapsvų šeimynai, teks kurti gyvenimą iš naujo, o jau greit vidurvasaris. Taip ir reikia toms įkyruolėms, jos – dar didesnės smaližės, rudeniop neįmanoma apsiginti.

Žiūriu į nuskrendantį paukštį. Iš po atlapo švarko prasimušantis marškinių raibumas taip panašus į vanago, kad imu dvejoti – ar tai ne vištvanagis? Nuo kada vanagas taikosi į vapsvų lizdą? Lyg ir lieknesnis, sparnai ilgesni. Vasnoja perdėm lėtai ir persekiotojų nematyti. Galva siauresnė, labiau atsikišusi, uodega ilgesnė, trimis skersinėmis juostomis paženklinta. Ar tik ne vapsvaėdis, nors mūsų krašte labai retas? Iš tikrųjų atskirti šį vanagų giminaitį nuo suopio mažiau patyrusiam beveik neįmanoma. Nebent iš ilgesnių sparnų ir lėtesnių mostų. Pasitaiko individų, kurie dėvi tamsiai rudus drabužius, jokio margumo nematyti. Apskritai šie paukščiai mėgsta aprangos įvairovę, nešioja baltus, margus, palšus, rusvus marškinius. Kaip nebuvę su ta apranga, bet geras ženklas, kad reti plėšrūnai laikosi šiuose miškuose. Pirmiau išgirsti balsą, nei pamatai paukštį. Kažkur iš girios tolumų šaukia praeities aidu. Nežinia, ar nešdamas į lizdą meduotą korį, bus sutikęs nedraugą, ar dėl kitos paskatos. Tačiau šis paukštis toleruoja slaptingą, žmogui veik neregimą gyvenimą.

Žinovai teigia, kad, nepaisant drabužių spalvų įvairovės, vapsvaėdį nesunku pažinti iš išdidžios laikysenos ir orios išvaizdos. Jis dailesnis ir grakštesnis už padangių sklandytoją suopį. Mažytė galva, nebūdinga plėšriesiems paukščiams, menkai lenktas ir palyginti silpnas snapas, jo pamate nematyti šerelių, kokius turi barzdočiai vanagai. Kojos nuo dirvos kapstymo pastoviai nulipusios žemėmis, menkai riesti ir silpni nagai. Aptaki kūno forma, sparnai išlenkti it dalgis, ilga ir siaura uodega. Suaugusio patino kiek pašiauštas viršugalvis ir skruostai melsvai pilki, frakas vienodai pilkai rusvas, skvernuose prasimuša rausvas atspalvis, jų kraštai net juodi. Šis juodas apvadas gana ryškiai matyti paukščiui skrendant. Vidinėje sparnų pusėje išilgai eina 2 – 3 tamsios juostos, o tarp juodo pakraščio apvado ir artimiausio kaspino išsiskleidžia platus šviesus juosmuo. Uodegoje paspalvintos 3 platesnės ir 6 neryškios skersinės juostelės, jos galas šiek tiek užapvalintas, paukščiui skrendant uodegos ilgis artimas sparno pločiui. Tiksliai įvardyti apatinių drabužių spalvas neįmanoma, tik bendrais bruožais galima pasakyti, kad jie būna labai šviesių, vidutiniškai šviesių ir tamsių spalvų. Moteriškoji priedermė mėgsta tamsesnius viršutinius drabužius, dažniausiai rudos spalvos. Nerasi dviejų vapsvaėdžių vienoda apranga, kiekvienas kitaip pasigrąžinęs, kitokiu ornamentu raštuotas. Įsimintiniausi du požymiai: kūno viršus tamsiai rudas, o apačia šviesiai raiba. Vapsvaėdžių kūno ilgis iki 38 – 55 cm, sveria apie 700 - 1050 g. Patelė augumu nežymiai lenkia patiną. Akys tamsiai rudos, kojos geltonos, snapo apačios pamatas geltonas, pats snapas juosvas. Jauniklių apdarai taip pat įvairių spalvų ir raštų. Frakas dažnai ištisai rudas, o kartais tik nugara ruda, išmarginta baltomis dėmėmis. Marškiniai nešvariai balti, rusvai palši, išilgai išmarginti tamsiais brūkšniais. Profesorius Tadas Ivanauskas sakydavo, jog vapsvaėdį išduoda nuo jo sklindantis medaus aromatas.

Tai konservatyvus plėšrūnas, gyvena miškų masyvuose, bet nemėgsta gūdžių girių. Jo prigimčiai artimesni sausoki pušynai ar mišrūs medynai, prašviesėjantys ertmėmis, laukymėmis, pievomis, viržynų dirvonais. Prisilaiko miškų pakraščių, vandens telkinių pakrančių. Kartais įsikuria ir laukų giraitėse, kur veisiasi daug plėviasparnių vabzdžių. Vapsvaėdžio gyvenimas susijęs tiek su miškais, tiek su pievomis, kur gaudžia vabzdžių malūnai. Jis gali pasirodyti netikėčiausiose vietose, jei tik ten veisiasi širšės ir vapsvos – mėgstamiausi jo užkandžiai. Šiuos gyvius snapu lyg žirklėmis perkerpa pusiau ir taip pašalina nuodingą geluonį. Išalkęs ryja su visomis geluonimis ir jam tai nė motais. Vabzdžiai sudaro šio paukščio maisto pagrindą. Todėl parskrenda vėliau už kitus plėšriuosius paukščius. Vapsvaėdžio maloniai tęsiamas šauksmas „gliuu-juu, gliu-juu“ pasigirsta balandžio pabaigoje ar gegužės pradžioje. Jis smarkiai skiriasi nuo suopio, įgudusi girda nesunkiai perpras. Susiranda perėti tinkamą vietą ir skraido virš mišo, laukų, nuolat lankydamasis aplinkiniuose dirvonuose ir pievose. Vapsvų mėgėjai, ne taip kaip kiti plėšrieji, ne visada grįžta į tas pačiais teritorijas ir ne kasmet veisiasi tose pačiose vietose. Lizdus krauna patys iš 0,3 – 2,5 cm storio įvairių medžių šakų ir šakelių, gūžtą gausiai iškloja žaliomis eglės, drebulės, juodalksnio šakelėmis. Jų suneštas šakų glėbys būna 50 – 100 cm skersmens ir 20 – 70 cm aukščio, ant šoninių šakų prie kamieno, kartais viršūninės dalies šakose, 9 – 17 m aukštyje nuo žemės. Mielai pasirenka apleistus kranklių, suopių, vištvanagių lizdus, kartais net dirbtines lizdavietes. Peri dažniausiai eglynuose, drebulynuose, juodalksnynuose, šlapiuose ir tamsiuose medynuose, nors pasitaiko ir šviesesniuose. Jų būstai esti gerai užmaskuoti. Lizdai randami brandžiose ir pribręstančiose eglėse, beržuose, nevengia ir kitų medžių. Šeimos galva dažnai kyla virš lizdo, tankiai vasnodamas vėtyklėmis, pakimba ore, kartais protarpiais nuaidi sparnų pliaukštelėjimas. Pasimaivęs nuskrenda banguota linija, iškyla virš miško ir nardo padebesiuose, mažumą nuleidęs sparnus. Vaikštinėji eglyne, nenoriai apsiprasdamas su tvyrančia amžina prieblanda. Neturi net aiškaus tikslo, šiaip įdomu paklaidžioti niūriame miške. Nejučia atsiduri po dvikamienio beržo kupolu, kurio šakyne kėkso šaparų krūva. Ne šiaip iš niekur ji ten – slepia miško gyvastį. Stukteli kumščiu į ruplėtą medžio kamieną ir krūpteli iš netikėtumo. Nuo aukštai juoduojančios kupetos atsiplėšia didelis paukštis, ūkteli kraupiu riksmu, nubrazda per šakas į erdvės properšą. Nutupia gretimoje eglėje ir skanduoja žvarbiu balsu. Nors paukščio gerai nematyti, bet nėra abejonės, kad tai tas, kuris kvepia medumi Suopių, vanagų gūžtose jau seniai spygauja jaunoji karta, o šis dar tik brandina mintį susilaukti palikuonių.

Daugiau nei 40 % VĮ Telšių miškų urėdijos valstybinės reikšmės miškų turi saugomų teritorijų statusą. Platelių girininkijos miškai patenka į Žemaitijos nacionalinio parko, o Varnių girininkijos – į Varnių regioninio parko teritoriją.

Žemaitijos nacionalinis parkas įsteigtas siekiant išsaugoti didžiausią Žemaitijoje ežeringą ir miškingą gamtos kompleksą, esamas kultūros vertybes, puoselėti Žemaitijos kultūros tradicijas. Parko plotas 21 720 ha, miškai užima 9 683 ha (44,6 %). Parke yra 2 gamtiniai rezervatai. Plokštinės rezervatas užima 810 ha, jo tikslas – išsaugoti Žemaitijos etaloninį Plokštinės miškų ir pelkių kompleksą su būdingomis retųjų augalų, grybų bei gyvūnų rūšimis. Rukundžių rezervatas užima 245 ha, jo tikslas – išsaugoti unikalų pelkėtų, miškingų Rukundžių įlomių gamtinį kompleksą su būdingomis retųjų augalų, grybų ir gyvūnų rūšimis. Parke yra 28 įvairios paskirties draustiniai.

Varnių regioninis parkas įsteigtas siekiant išsaugoti Žemaičių centrinio ežeringo kalvyno kraštovaizdį, jo gamtinę ekosistemą bei kultūros paveldo vertybes. Parko plotas 33 500 ha, iš jų 10 441 ha (31,2 %) užima miškai. Parke yra Stervo gamtinis rezervatas, kuris užima 500,6 ha, jo tikslas – išsaugoti Stervo ežerą su pelkėta apyežere ir pelkėtą Tetervinės mišką su retų ir nykstančių rūšių augalija ir gyvūnais. Parke yra 33 įvairios paskirties draustiniai.

Telšių miškų urėdija skiria didelį dėmesį gerinant rekreacinės infrastruktūros plėtrą, tvarkymą ir priežiūrą, atsižvelgia į visuomenės rekreacinius poreikius ir pažintines reikmes – įkuria naujus ir prižiūri jau esamus įvairius pažintinius takus bei poilsiavietes.

Ilgio ežero poilsiavietė įrengta Telšių girininkijoje, prie Ilgio ežero, Germanto landšaftiniame draustinyje. Poilsiavietė užima 2,3 ha plotą, pritaikyta neįgaliesiems: yra 150 m ilgio lentinis takas, įrengta automobilių stovėjimo aikštelė, tualetas, pavėsinė ir apžvalgos aikštelė ant polių ežere, vaikų žaidimų aikštelė. Yra stalų, suolų, paruoštos laužavietės.

Šeirės stovyklavietė

Šeirės gamtos takas įrengtas Platelių girininkijoje, šalia Platelių ežero, Žemaitijos nacionalinio parko teritorijoje. Tako ilgis – 4,1 km. Gamtos take yra 23 stotelės su būdingų šiai vietovei retų augalų, grybų ir gyvūnų rūšių bei vietos kraštovaizdžio aprašymais. Per raguvą ir Gaudupio pelkę įrengti tilteliai, prie Piktežerio yra aikštelė ir tiltukas. Prie tako lankytojų atokvėpiui pastatyta stalų ir suoliukų.

Ilgio ežero pažintinis takas įrengtas Telšių girininkijoje, prie Ilgio ežero, Germanto landšaftiniame draustinyje. Tako ilgis – 1,2 km. Čia yra 19 stotelių su šiai vietovei būdingais augalais. Takas eina aplink ežerą. Šlapesnėse vietose įrengti tilteliai, lieptukai, ryškiuose horizonto pakilimuose – laiptelai. Takas kartu su Ilgio ežero poilsiaviete sudaro bendrą sveikatinimo objektą, kurį pamėgo Telšių miesto sveikuoliai, neįgalieji ir poilsiautojai.

Jomantų miško pažintinis takas įrengtas Varnių girininkijoje, Jomantų miške, Varnių regioninio parko teritorijoje. Tako ilgis – 4 km. Takas už ES struktūrinių fondų ir Telšių rajono savivaldybės lėšas įrengtas bendradarbiaujant VĮ Telšių miškų urėdijai, Varnių regioninio parko direkcijai ir Telšių rajono savivaldybei.
Takas vingiuoja pro gausybę gamtos paminklų: tai Didysis Jomantų ir Triliemenis ąžuolai, Jomantų akmuo, Aklaežeris. Prie miško pažintinio tako išdėstytuose stenduose ir natūralioje gamtinėje aplinkoje atsispindi visa miško formavimosi raida – nuo sėklų rinkimo iki brandaus miško kirtimo. Taip pat prie tako įrengti kliūčių ruožai, skulptūros, pavėsinės.

Tado Blindos pušies atokvėpio vieta yra Ubiškės girininkijos Byvainių miške, vietovėje, kur XIX amžiaus pabaigoje veikė žymus Žemaitijos „razbaininkas“ Tadas Blinda. Lankytojų čia visada gausu dėl natūralių tokiai vietai elementų: žymi pušis, upeliukas, sausas miškas, atokvėpio vietai būtini miško baldai.

Mikytų alkakalnis, vadinamas Alkos kalnu, yra Platelių girininkijos Eglyno miške, Žemaitijos nacionalinio parko teritorijoje. Šiauriniame kalno šlaite yra milžiniškas 4 m aukščio akmuo su įminta „velnio pėda“, o rytiniame šlaite – apie 2 m skersmens piltuvo formos duobė, vadinama Maldos šuliniu. Pasak legendų, ta duobė – Maldų šulinys, kur žmonės dėdavę visokias gėrybes dievų garbei. Šalia kalno įrengta automobilių stovėjimo aikštelė, pastatyti stendai, yra suoliukų poilsiui.

Milašaičių miško poilsiavietė įrengta Plungės girininkijos Milašaičių miške, prie kelio Plungė–Rietavas. Čia pastatyta pavėsinė, stalai, suolai, yra vaikų žaidimų aikštelė, tualetas, šiukšlių dėžės. Tai pirkėjų ir pardavėjų labai dažnai lankoma vieta, kadangi netoli yra garsusis Žemaitijos turgus.

Plokštinės stovyklavietė įrengta Platelių girininkijoje, Platelių ežero rytinėje pakrantėje, Žemaitijos nacionalinio parko teritorijoje. Stovyklavietės plotas – 2,5 ha. Tai pats geriausias ir lankomiausias poilsiautojų pliažas prie Platelių ežero, ypač tinkantis vaikų maudynėms. Čia įrengtos vaikų žaidimo aikštelės, laužavietės, pastatyti stalai, suolai, persirengimo kabinos, tualetai, šiukšlių dėžės, stendai.

Stovyklavietė „Beržynėlis“ įrengta Platelių girininkijoje, Platelių ežero pietinėje pakrantėje, Žemaitijos nacionalinio parko teritorijoje. Stovyklavietės plotas – 2 ha. Čia yra vaikų žaidimo aikštelės, laužavietės, pastatyti stalai, suolai, persirengimo kabinos, tualetai, šiukšlių dėžės, stendai.

Šeirės stovyklavietė

Stovyklavietė įrengta Platelių girininkijoje, Platelių ežero pakrantėje, šalia jachtklubo, Žemaitijos nacionalinio parko teritorijoje. Stovyklavietės plotas – 1,7 ha. Pagal Lietuvos kaimo plėtros 2007–2013 m. programos priemonę „Pelno nesiekiančios investicijos miškuose“ įgyvendintas projektas „VĮ Telšių miškų urėdijos Platelių girininkijos viešo naudojimo „Šeirės“ stovyklavietės rekonstrukcija“. Valstybinė komisija rekonstruotą stovyklavietę priėmė ir pripažino tinkama naudoti 2010 m.

Platelių eglė

Justino Norvilo nuotr.

Kamieno apimtis – 3,84 m.
Aukštis –38 m.
Spėjamas amžius – 150 m.
Auga Žemaitijos nacionaliniame parke, šalia Platelių ežero, apie 50 metrų nuo vandens. Ji auga savaime besivystančio miško ramybės zonoje. Prie jos neveda nei joks kelias, nei takelis.

Valstybės saugomas gamtos paveldo objektas.

Žvėrinčius

Ko gero, didžiausio visuomenės dėmesio susilaukiantis Telšių miškų urėdijos rekreacijos objektas yra „Žvėrinčius“. Jį Telšių miškininkai įkūrė 1996 m. buvusioje Eigirdžių, o dabar Ubiškės girininkijoje (Laukstėnų k., Telšių r.). Čia įrengtas 14,7 ha ploto miško aptvaras šernams, danieliams ir muflonams bei aptvertas 2,4 ha ploto miško sklypas vilkams.

Apsilankę „Žvėrinčiuje“ patirsite, koks įdomus žvėrių gyvenimas. Galėsite stebėti, kaip elgiasi grakštus danielius, būdamas viename aptvare šalia grėsmingai atrodančio šerno, kaip ant akmenų laipioja muflonai. Gal pamatysite ir vilką, kurį sutikti gamtoje yra retas atvejis. Šiuo metu Lietuvos miškuose šių gyvūnų suskaičiuojama tik apie porą šimtų.

2006 m. pradžioje „Žvėrinčiuje“ gyveno 2 šernai, 8 danieliai, 3 vilkai, 9 muflonai, 7 lūšys ir stirnaitė.

Kad lankytojams būtų patogiau stebėti laukinių gyvūnų gyvenimą, pastatytos dvi apžvalgos aikštelės bei pavėsinė, įrengta žaidimų aikštelė vaikams, ąžuolas su inkilais ir stendas, kuriame pateikiami labiausiai Lietuvoje paplitusių žvėrių ir paukščių aprašymai.

Lietuvos Šveicarija Žemaitijoje

Per VĮ Kretingos miškų urėdijos teritoriją tekanti Minija yra viena vaizdingiausių upių regione. Žavi ne tik ypač vingiuota ir slenkstėta upė, bet ir ją supantys šlaitai, atodangos, raguvos. Viena tokių – Dauginčių atodanga, nuo kurios atsiveria Minijos vingis, vadinamas Lietuvos Šveicarija.

Dauginčių kaimas įsikūręs vaizdingame Minijos upės slėnyje, kuriame įsteigtas Minijos kraštovaizdžio ir ichtiologinis draustiniai. Minija – didžiausia vakarų Žemaitijos upė; į ją įteka Mišupė, Salantas, o slėnis išraižytas gausybės šaltinių, raguvų. Dauginčių apylinkių istorinę praeitį mena du piliakalniai: vadinamasis Pilalės, arba Mėnulio kalnas, ir Minijos bei Slinkupio santakos kyšulyje stūksantis mišku apaugęs kitas Dauginčių piliakalnis, vadinamas Pilimi, datuojamas I tūkst. prieš Kristų.

Dauginčių piliakalniai stūkso Minijos kraštovaizdžio draustinyje, kuriame klesti didžiulė biologinė įvairovė. Plačialapių lapuočių medynais apaugusiuose šlaituose gausu daugiamečių blizgių, porinių ir meškinių česnakų, randama tuščiavidurių rūtenių, vaistinių kietagrūdžių. Natūraliose Minijos slėnio pievose auga saugomų rūšių augalai: šalmuotosios, vyriškosios ir mažosios gegužraibės, melsvieji melitai. Aptinkama ir retų vabzdžių: juodųjų apolonų, rudakių satyriukų, machaonų. Vertingi čia augantys Minijos vingiams būdingi griovių-šlaitų miškai.

Pasivaikščiojus piliakalniais priešais akis atsiveria srauni Minijos kilpa, į savo glėbį priėmusi dvi kone stačias ir po kojomis staiga atsiveriančias atodangas – Dauginčių ir Prystovų. Pastarosios statūs krantai vilioja iš tolumos, o Dauginčių atodanga neria tiesiai į Minijos srovę. Joje veisiasi upėtakiai, šlakiai, lašišos, žiobriai, gyvena ūdros.

Beveik visa Minija yra paskelbta ichtiologiniu draustiniu. Jos skardžiuose ir pakrančių pievose peri į Lietuvos raudonąją knygą įrašytų rūšių paukščiai: griežlės, tulžiai.

Pasivaikščioti po piliakalnių apylinkes tikrai verta – čia yra ko pamatyti istorijos ir gamtos mylėtojams.

Istorinis Plokščių kaimo ąžuolas

Plokščių kaimo ąžuolas mena Vytauto Didžiojo laikus, nuo seno yra kaimo bendruomenės apeigų ir susibūrimo vieta. Žmonės čia rinkdavosi dar pagonybės laikais, kai buvo garbinami ąžuolai, akmenys ir kiti gamtos, žmogaus bei gyvybės simboliai. Atsiradus krikščionybei, žemaičiai susirinkdavo į gegužines pamaldas. Vietos gyventojai mena, kaip sustodavo netoliese traukinys ir jo keleiviai eidavo apžiūrėti ąžuolo.

Ąžuolo drevėje yra Marijos skulptūrėlė, kryžius. Žemaičiai teigia, jog šis ąžuolas stebuklingas. Pasak legendos, gyvenęs čia toks meistras Zabitis. Žmonai mirus, likęs vienui vienas ir kartą naktį jam apsireiškusi Švenčiausioji Mergelė Marija. „Iškirsk, – išgirdęs, – drevę ir įrenk koplytėlę.“ Prakirtęs pamatė, kad vidus kiauras. Surinko pinigų iš kaimynų ir nupirko Marijos statulą. Sekminių pirmą dieną ir orkestro muzika, ir Kalnai čia skambėdavo. Plokščių kaimas garsėjo giedotojais, per Sekmines iki 20 jų susirinkdavo. Atkūrus Nepriklausomybę, sueigos tapo retesnės, o ąžuolas primirštas. Atgaivinti senąsias tradicijas 2007 m. sumanė Darbėnų seniūnijos, Kretingos miškų urėdijos ir medžiotojų klubo „Lūšis“ atstovai. Šių organizatorių iniciatyva kasmet gegužės pabaigoje prie kaimo senojo ąžuolo rengiama Plokščių kaimo bendruomenės šventė. Šventė visada tradiciškai prasideda Plokščių kaimo giedotojų giesmėmis, skirtomis Švč. Mergelei Marijai, kuri šlovinama gegužę, vėliau skamba liaudies kapelų muzika, vaišinamasi medžiotojų paruoštais patiekalais.

„Tęsdami tradiciją kasmet susirinkti prie ąžuolo pagerbiame čia gyvenusius prieš šimtus metų ir išėjusius bei gyvenančius šiandieną“, – sako VĮ Kretingos miškų urėdijos miškų urėdas Antanas Baranauskas. Ąžuolas suburia kaimo gyventojus, ūkininkus, miškininkus, medžiotojus, buvusius aplinkinių kaimų gyventojus ir primena, kad mus sieja bendros šaknys ir visad turime gimtąjį kraštą, kur galime sugrįžti.

urėdijos Kaltinėnų girininkijoje esančiame Girdiškės kaime Švč. Mergelės Marijos Snieginės bažnyčia yra miškininkų šventovė, nes joje, vienintelėje Lietuvoje, šoniniai altoriai padaryti iš nužievintų ąžuolų šakų. Altorius suprojektavo ir pastatė architektūrą studijavęs Girdiškės klebonas V. Andrikaitis.

Girdiškės bažnyčios šoninis altorius. Autorius – Girdiškės klebonas V. Andrikaitis

Ręsčių uosis

Vienas iš storiausių Lietuvos ąžuolų. Spėjama, kad jį bus pasodinęs Vytautas Didysis 1410–1425 m.

Montrimų ąžuolas

Kai kurie faktai leidžia spėti, jog ąžuolą, augantį Rietavo miškų urėdijos Tverų girininkijos Akmenskinės kaime, sodino Vytautas Didysis.

Pirmiausia – amžius, kuris apskaičiuotas pagal kamieno apimtį. Medis pradėjo augti maždaug 1410–1425 metais.

Prie ąžuolo gulinčiame akmenyje 1792 m. iškalta, kad ši vieta buvusiame Bliūdalių kaime priklausė Tomui Antoninui Piotrovskiui iš artimo Vytauto bendražygio Mingailos giminės.

Kronikose minima, kad po Žalgirio mūšio Mingailos brolis Vizbaras procese su kryžiuočiais dėl sienų liudijo Vytauto Lietuvos naudai. Už tai buvo apdovanota visa Vizbaro giminė. Dovanas galima tik nuspėti, tačiau tikėtina, jog tai buvo žemės Žemaitijoje, nes Vytautas čia norėjo turėti sau lojalių pavaldinių.

Dabartinis žemės savininkas Aleksandras Montrimas pasakoja, kad prie ąžuolo gulėjo akmuo, ant kurio buvo iškalta, jog šį ąžuolą prieš 500 metų sodino Vytautas Didysis.

Judrėnų bažnyčia

Šv. Antano Paduviečio vardą turinti bažnyčia nėra tiek ypatinga, kiek legendomis ir mistiniais – kol kas nepaaiškinamais dalykais – apaugusios Judrėnų apylinkės. Bažnyčios šventoriuje buvo palaidota žiauri dvarininkė Bucevičienė. Po to naktimis ji judrėniškiams ėmė vaidentis, tad su kunigo palaiminimu jos karstą iškasė, galvą padėjo prie kojų ir perlaidojo kažkur dabartinės Rietavo miškų urėdijos Judrėnų girininkijos Judrėnų miške. Žmonės pasakoja, kad juose dabar paklysta net gerai juos žinantys vietiniai gyventojai, į namus sugrįžta mirusieji.

Girdiškės bažnyčios altoriai

Pusiau rimtai galima sakyti, jog Rietavo miškų

Girdiškės bažnyčia

Ręsčių uosis

Jis nėra toks garsus kaip Platelių parke augantis Raganos, tačiau taip pat paskelbtas gamtos paminklu. Uosio liemens apimtis – 4,1 m, skersmuo – 1,28 m, skerspjūvio plotas – 1,32 kv. m. Dabartinės Rietavo miškų urėdijos Kaltinėnų girininkijoje jis išdygo daugiau kaip prieš du šimtus metų. Tolėliau, po klevu, stovėjo dvarelio gyvenamasis namas, o po uosiu buvo kumetynas. Dabar iš jo liko tik suversta akmenų krūva, o uosis tebestovi.

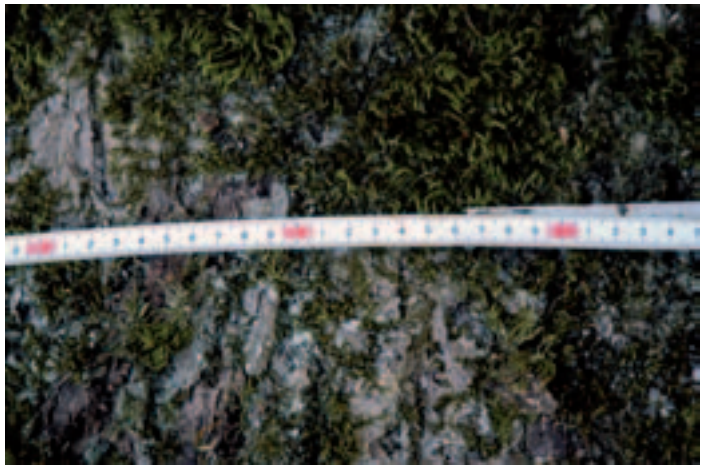

Kepurėtoji pušis

Rietavo miškų urėdijos Girėnų girininkijos Šventų miške auganti kepurėtąja vadinama pušis viso labo tik ragangrybiu (*Taphrina*) apsikrėtęs medis, tačiau pačioje viršūnėje susipynusi „raganos šluota“ yra tokia įspūdinga, kad ją verta pamatyti iš arčiau.

Kepurėtoji pušis

Akmuo žmogaus veidu

Spėjamas žynio kapas

Spėjamas dolmenas – senovinis didelių akmenų statinys

Lopaičių šventvietė

Rietavo miškų urėdijos Tverų girininkijoje esanti ji iki šiol tebėra spėjama, nes mokslininkai jos vis netyrinėja ir nepasako lemiamo žodžio. Argumentų, jog čia galėjo būti šventvietė, – apstu. Tai ir akmenų išdėstymas, ir juose iškalti ženklai, ir spėjamas vienintelis dolmenas Lietuvoje, net geografinė Lopaičių padėtis: šventvietė yra tiksliai Žemaitijos viduryje tarp Nemuno, Šventosios, Vadaksties ir Dubysos.

Plačiau apie Rietavo miškų urėdijoje esančius gamtos, istorijos, kultūros paveldo objektus – http://www.rietmu.lt/takas.pdf

Šiuo metu Raseinių miškų urėdijoje yra įrengti 29 rekreaciniai objektai. Veikia trys pažintiniai takai: du – Viduklės ir vienas – Padubysio girininkijoje. Pastarojoje girininkijoje taip pat yra stovyklavietė ir apžvalgos aikštelė. Urėdijos valdose įrengta 10 poilsiaviečių ir 13 atokvėpio vietų.
Visi rekreaciniai objektai buvo įrengti urėdijos jėgomis, tik projektuojant pasinaudota specialistų pagalba. Įrengimo darbus atliko urėdijos darbuotojai ir jos nuolatiniai rangovai. Tik Šimkaičių girininkijoje įrengtos poilsiavietės statybos išlaidos apmokėtos iš Europos Sąjungos struktūrinių fondų lėšų.

Jūkainių pažintinis rekreacinis takas

Takas įrengtas Viduklės girininkijoje. Bendras jo ilgis – 2,5 km, apie 650 m tako pritaikyta žmonėms su judėjimo negalia. Šis takas įrengtas netoli Viduklės miestelio, tarp kelio iš Viduklės į Gylius ir Apusino upelio, atskirame keturių kvartalų miške, kuris dėl išraiškingo reljefo paskelbtas geomorfologiniu draustiniu. Čia galima pakeliauti, pasidžiaugti gamta, paklajoti po nuostabaus grožio beržyną, pasigėrėti ąžuolais, kurie savo šakomis ošia didingos praeities šventgirės melodiją… Taką puošia tautodailininkų sukurtos skulptūros, jį papildo informaciniai stendai, kuriuose pateikta daug žinių apie šiame miške augančius medžius ir krūmus. Daug malonių akimirkų galima patirti nuo apžvalgos aikštelės žvelgiant į tvenkinį, neišdildomą įspūdį paliks kelionė per žemapelkę.

„Gražusis ąžuolas“

Šis pažintinis takas-poilsiavietė įrengtas Padubysio girininkijoje, Bedančių miško 36 kvartale. Jo ilgis – apie 400 metrų.

Lentelėmis grįstas Padubysio girininkijos pažintinis takas vingiuoja per šiam miškui būdingas drėgnas augavietes bei tarp skirtingų medžių grupių. Prie jo pastatyti meniški informaciniai stulpai, apibūdinantys išskirtines augalijos vietas. Tako pabaigoje išvystame išskirtinio grožio bei matmenų gamtos paminklą – Gražųjį ąžuolą. Po juo stovi įspūdingų matmenų gilė. Prie tako įrengta atokvėpio vieta.

„Žaliu taku“

Tai poilsiavietė gamtoje ir kartu monumentas pokario Lietuvos laisvės kovotojams. Objektas yra Šimkaičių girininkijos 15 kvartalo 6, 7 ir 8 sklypuose.

Ši vieta svarbi ir istorine prasme. Manoma, kad partizaninių pokario kovų už demokratinės ir laisvos Lietuvos atkūrimą metu šiame miškelyje žuvo ir buvo užkasta apie 70 žmonių. Todėl jame 1990 m. pastatytas paminklas žuvusiems už Lietuvos laisvę su įrašytais 21 žuvusiojo vardais, kurių artimieji ir pažįstami tai patvirtino. Visi jie priklausė Kęstučio apygardos partizanų būriams, kurių vyriausiasis vadas buvo generolas Jonas Žemaitis. Kasmet čia vyksta minėjimai, suvažiuoja žuvusiųjų artimieji.

Todėl prie kelio Raseiniai–Šimkaičiai–Jurbarkas tame pačiame miškelyje yra įkurta poilsiavietė „Žaliu taku“, pastatyta varpo formos pavėsinė, supynės, įrengtas tualetas. Nuo poilsiavietės yra nužymėtas miško takelis minėto partizanų paminklo link. Čia gali papietauti bei pailsėti atvykę žmonės, besidomintys krašto istorija.

Radviliškio apylinkės

Pagal saugomų vertybių pobūdį Radviliškio miškų urėdijos teritorijoje išskirti valstybiniai draustiniai skirstomi į gamtinius – Sulinkių ornitologinis, Radvilonių ir Strazdynės botaniniai, Liepinės pedologinis, Šušvės hidrografinis, Liepiškių ir Praviršulio tyrelio botaninį-zoologinį – ir kompleksinius – Daugyvenės ir Gomertos kraštovaizdžio. Jų bendras plotas sudaro 7271 ha arba 17,5 % urėdijos miškų teritorijos ploto. Net 7 iš jų įsteigti 1992 metais. Liepinės pedologinis – 1988 m., o Praviršulio tyrelio botaninis-zoologinis net 1969 metais. Jokie kompleksiniai tyrimai juose nevykdyti, tik seniausiame – Praviršulio tyrelio botaniniame-zoologiniame draustinyje panašūs darbai buvo atlikti Gamtos apsaugos komiteto užsakymu.

Radviliškio rajono savivaldybės užsakymu atlikti pradiniai biologinės įvairoves tyrimai vertingose savivaldybės teritorijose.

Be valstybinių draustinių, urėdijos saugomoms teritorijoms priskiriami miško genetiniai draustiniai, paveldo objektai, atkuriamosios apsaugos prioriteto ir ekologinės apsaugos prioriteto teritorijos (4234 ha). Bendras miškų teritorijos plotas saugomose teritorijose sudaro per 11505 ha arba 27.7 % visų urėdijos miškų ploto.

Aplink Vainagių ežerą pėsčiomis

Vainagių ežeras

VĮ Šiaulių miškų urėdija kviečia susipažinti su naujuoju Vainagių miško pažintiniu taku. Keliaudami pėsčiomis aplink VAINAGIŲ EŽERĄ 4,5 km susipažinsite su įvairiais miško augalais, įvairiais miško kirtimais, kertinėmis miško buveinėmis ir dar daugeliu kitų objektų. Ežero plotas 9 ha, vidutinis gylis - 3 metrai, intakų ežeras neturi, vanduo pasipildo iš kritulių, šaltinių. Iš ežero išteka Juodupio upelis. Ežere gyvena šios žuvų rūšys: kuojos ir saulažuvės (gausiausios), lynai ir ešeriai (didžiausia biomasė ežere), mažiau raudžių, lydekų. Gyvena Berno konvencija saugoma karpinių šeimos žuvelė (iki 10 cm ilgio) kartuolė, įdomi tuo, kad jos ikreliai vystosi ir lervos gyvena dvigeldžiuose moliuskuose. Vainagių ežeras liūninio tipo, jo pakrantės labai įvairios: čia yra žemapelkių, liūnų ir net aukštapelkių su gausiais kiminais, spanguolėmis, pelkiniais žinginiais ir apskritalapėmis saulašarėmis. Vainagių ežeru galima pasigrožėti nuo VAINAGIŲ PILIAKALNIO. Vardą ši pelkių apjuosta balno formos kalva „pasiskolino“ iš šalia esančių Vainagių ežero bei Vainagių kaimo. Vietos gyventojai pasakoja, kad prie papėdės kadaise vedusi medgrinda. Tai leidžia spėlioti, jog senovėje čia gyveno žmonės, stovėjo pilis. Archeologai vietovę kol kas mažai tyrinėjo. 1999-aisiais atlikus žvalgomuosius kalvos kasinėjimus, kultūrinis sluoksnis nebuvo aptiktas, tačiau pietrytinėje kalvos aikštelės dalyje maždaug 40 centimetrų gylyje rasti mažesniais akmenimis paramstyti trys dideli akmenys. Tyrinėtojų nuomone, tai gali būti senovininės šventvietės liekanos.

Vainagių piliakalnis

Nuo Vainagių piliakalnio pasukę mediniu tilteliu prieisite ŽEMAPELKĘ-BEBRAVIETĘ.

Ši žemapelkė plyti šalia Vainagių ežero. Ji vandenį gauna iš šaltinio, kuris išteka iš šalia esančio miško ir siauru grioviu teka į ežerą. Prie ežero bebrai yra pastatę užtvanką, todėl ir vasarą pelkėje yra vandens. Tokia bebrų veikla yra palanki pelkei.

Juodupio upelis

Mediniu tilteliu pereisite JUODUPIO UPELĮ. Jis išteka iš Vainagių ežero. Ežero ir upelio vandenį papildo krituliai ir šaltiniai. Juodupio upelio ilgis tik 4400 metrų, jis teka per Vainagių mišką ir prie Galvydiškės kaimo įteka į Šonos upelį. Upelio vanduo nutekėjęs dar apie 13,1 km įteka į Ventos upę. Prie Juodupio esantys drėgni miškai yra vertingi augmenijos rūšimis - išskirtos net 5 kertinės miško buveinės. Upelyje stebėtos mažosios nėgės (Lampetra planeri) - švaraus vandens indikatorius.

Keliaudami toliau miško taku galėsite pasigrožėti VIRŽYNAIS. Vyraujantis augalas viržynuose yra šilinis viržis. Tai visžalis, žydintis smulkiais rausvais žiedais, sumedėjęs augalas. Žydi liepos rugsėjo mėnesiais. Viržynuose dažnai auga kadagiai, pavienės paprastosios pušys ir plaukuotieji beržai. Viržynų buveinės yra saugomos, įtrauktos į Europos ekologinio tinklo NATURA 2000 saugomų buveinių sąrašą.

Įpusėję kelionę naujuoju taku sužinosite kas yra MIŠKO KERTINĖS BUVEINĖS. Vainagių miško take pristatome 2 kerines miško buveines.

Kertinė miško buveinė Šlapieji eglynai ir mišrūs miškai su eglėmis, plotas 3,687 ha. Tai natūraliai susiformavę eglių, eglių ir pušų arba mišrūs miškai, įsikuriantys ant durpinių arba šlapių mineralinių dirvožemių. Šiems miškams būdingas nuolat aukštas gruntinio vandens lygis, retais atvejais buveinės užliejamos. Šlapieji eglynai dažniausiai įsikuria lygiose vietose, rečiau labai lėkštuose šlaituose su pratekančiu gruntiniu vandeniu ir derlingais dirvožemiais. Medynuose įsiterpia pušys ir beržai, derlingesniuose dirvožemiuose – juodalksniai.

Kertinė miško buveinė Medžių milžinų grupė, plotas 0,025 ha. Tik Lietuvos miškuose pasitaikantis miško buveinės tipas. Tai medžiai milžinai ar biologiškai seni medžiai, padrikai ar grupėmis išsidėstę kitos rūšių sudėties medyne, kuris laikas nuo laiko buvo iškertamas (net plynai). Šioje buveinėje saugomos dvi senos paprastosios pušys, kurių amžius apie 200 metų. Tokios pušys nustoja augti aukštyn (viršūnės plokštėja), bet gyvena toliau iki 300-400 (600) metų. Apatinės storos šakos dažnai būna nudžiūvę. Storose pušyse dažnai atsiranda drevių, joms atsirasti padeda ir grybai (pušinės kempinės), be to dreves dažnai iškala juodosios meletos. Tokiuose medžiuose iškaltuose uoksuose peri uoksiniai paukščiai.

Keliaudami toliau pamatysite aukštapelkę, pasigrožėsite įspūdingomis kerpėmis ir miško sąmanomis.

Šiaulių miškininkai linki turiningai ir įdomiai praleisti laiką Vainagių miško PAŽINTINIAME take

Karšuvos giria

Vytautas Uselis

Nemuno žemupio lygumoje plyti ketvirta pagal dydį Lietuvoje Karšuvos giria. Ilgus amžius ją skyrė tarpvalstybinė siena su Rytų Prūsija, todėl ir giria vadinta nevienodai – Tauragės–Jurbarko giria, Viešvilės–Smalininkų miškai, Jūros giria. Buvusios sienos žymės dar iki šiol ryškios ir šiuo metu saugomos kaip kultūros paveldo objektas. Girią dabar dalijasi Jurbarko, Tauragės ir Pagėgių savivaldybės.

Karšuvos girioje daugiausia pušynų, nes visame masyve vyrauja smėlio dirvožemiai, susiklostę senovinėje Nemuno deltoje ir prieledyninėse mariose. Didelę dalį užima pelkės, iš kurių žymiausi Laukesos ir Artosios–Gličio pelkynai. Pirmasis nuo 1966 m. tapo eksploatuojamu durpynu, o antrasis pateko į 1991 m. įsteigtą Viešvilės rezervatą. Pelkėtuose plotuose greta pušynų ir eglynų nemažą dalį užima juodalksnynai. Smėlingą lygumą daug kur paįvairina žemyninių kopų gūbriai, kuriuos vėjai supustė praeityje, kai dar neaugo miškai ar juos laikinai apnaikindavo ugnis.

Rytprūsiuose miško keliai buvo apsodinami ąžuolais

Buvusi Rytprūsių siena Karšuvos girioje – valstybės saugomas objektas

Būdama skirtingose valstybėse giria patyrė nevienodą žmogaus veiklos poveikį. Rytprūsių pusėje XIX–XX a. sandūroje prasidėjo intensyvios miškininkystės laikotarpis. Miškai sudalinti smulkiais 25–30 ha ploto kvartalais, kas antra kvartalinė linija pravažiuojama įrengtomis sankasomis per pelkes ar prakasimais per kopas. Visos buvusios pelkės nusausintos, upeliai kanalizuoti. Didesnių pokyčių išvengė tik Viešvilės upelio slėnis ir Kaskalnio kopynas. Kita girios dalis išliko gerokai natūralesnė ir turtingesnė gamtinių vertybių.

Laukinio gamtos grožio dar nemažai likę rytinėje Karšuvos girios dalyje. Šiaurrytiniame kampe Balandinės girininkijoje plyti nemaža Baužaičių aukštapelkė, neseniai paskelbta telmologiniu draustiniu. Tai bene labiausiai į rytus nutolusi vakarinio tipo aukštapelkė su ryškiais pakraštiniais šlaitais. Gretimose Globių ir Mantvilių girininkijose didelė nepažeistų pelkėtų miškų įvairovė. Pelkiniai pušynai, juodalksnių raistai ir sausi kopėti pušynai susipina į sudėtingą labirintą. Smėlio klodas šioje girios vietoje nestoras, todėl didesnius plotus užima

Rytinėje Karšuvos girioje akį traukia seni ąžuolai

Autoriaus nuotr.

Aukštapelkė šalia Laukesos durpyno

eglynai, nemažai drebulynų, pavienių senolių ąžuolų. Šalia Laukesos pelkės galima užtikti tarp raistų pasislėpusio sunykusio Plientrakio kaimo liekanas. Nors Laukesos pelkė ir paversta durpynu, jos rytinės prieigos dar dvelkia laukinės gamtos paslaptingumu.

Piečiau esantys Pašvenčio girininkijos miškai jau kitokie. Raistų čia nedaug – tik apie Žirnelio upelį gausiau. Lemantiškių miškas gali pasigirti nemažu aukštų žemyninių kopų masyvu. Šventosios ir jo intako Juodšakio upeliais ilgus amžius ėjo ne tik tarpvalstybinė, bet ir vakarinė skalvių genties riba. Arčiau Jurbarko po pušynų smėliu slūgso nemaži žvyro telkiniai, todėl miškai daug kur užleidžia vietą karjerams. Ties Palėkių kaimu giria nusileidžia stačiu žvyringu šlaitu į Nemuno slėnį. Čia dar galima aptikti nykstančių atvirų smėlynų ir žvyrynų buveinių su retų augalų ir vabzdžių bendrijomis.

Smalininkų girininkija turtinga pelkinių miškų. Nors praeityje jie buvo apsausinti, nemaža dalis dabar atsigauna ir yra saugomi kaip kertinės miško buveinės. Įdomi vieta yra Tetervinės pelkė ir vienkiemis. Iš tikro anksčiau čia buvo girininkijos sodyba, kuri vadinosi „Auerhahn“ (vokiškai „kurtinys“). Kurtiniai laikėsi keliose pietvakarinės girios dalies vietose ir tik pokariu pamažu išnyko. Šiuo metu Viešvilės rezervato direkcijoje įkurtas kurtinių veislynas bando atkurti šių nuostabių paukščių populiaciją.

Toliau į vakarus tęsiasi Kalvelių girininkijos plotai. Miškus čia pagyvina įsiterpusios Apšriūtų, Leipgirių, Žardelių, Vilktakio kaimų sodybos. Pietinėje dalyje palei Nemuno slėnį tęsiasi įdomus kopų ruožas. Jo kilmė jau kitokia nei girios glūdumoje. Tai gali būti retai aptinkamos paupinės ar net pusiau jūrinės kopos iš Litorinos jūros laikotarpio, kai Nemuno slėnis buvo tapęs siaura jūros įlanka. Palei Nemuną nuo seno kūrėsi žmonės. Miške prie Naudvario vienkiemio neseniai buvo aptikta I tūkst. pr. Kr. senumo gyvenvietė ir kapinynas.

Viešvilėje reiklesnis keliautojas jau gali pasinaudoti ir pažinimui įrengtu gamtiniu maršrutu. Jis veda nuo miestelio centre esančio žuvitakio per buvusį dvaro parką, pro bukų medynus, palei Viešvilės rezervato pietinį pakraštį. Turbūt Lietuvoje nėra kitos vietos, kur per keletą minučių galima gyvai persikelti nuo Vakarų Europoje paplitusių ūksmingų bukynų prie laukinės spygliuočių taigos sengirės.

Viešvilės girininkijos miškai slepia ir ne tokius malonius praeities pėdsakus. Vakariniame pakraštyje jauni medynai užstoja daugybės sodybų liekanas. Tai buvęs didelis, plačiai išsidriekęs Baltupėnų kaimas. Jo gyventojai karui baigiantis pasitraukė, o pokariu beveik visos sodybos buvo nuniokotos. Vietoj buvusių 550 gyventojų dabar čia tėra tik

Viešvilės gamtinis takas

Viešvilės bukynai – užuomina apie šiltėjantį klimatą

keletas. Giliau miške dar galima aptikti ir didelės sovietinės raketinės bazės griuvėsius.

Šiauriau Viešvilės tęsiasi Jūravos miškai su Kaskalnio kopų masyvu. Tik visai neseniai paaiškėjo, kad šios vietovės pavadinimas kilo nuo perkasto kalno (kopos). O perkastas jis buvo slapto Lietuvos–Lenkijos valdovo Žygimanto Senojo ir kryžiuočių ordino magistro Albrechto susitikimo proga 1517 m.

Įspūdingas Kaskalnio kopynas, ko gero, slepia dar vieną mokslininkų neatskleistą paslaptį. Iškart į vakarus nuo kopų masyvo plyti panašaus dydžio užpelkėjusi dauba, anksčiau vadinta Didžiąja bala („Didle Bale“), nusausinta dar prieš Antrąjį pasaulinį karą. Kas gali paneigti, kad šiame plote kadaise po gaisro ar miško lydymo atsidengusį smėlyną išpustė vyraujantys vakarų vėjai, sukurdami kopų virtines ir vėliau užpelkėjusią daubą.

Juodežeris

Tamsa yra mūsų pirmoji realybė. Naujo gyvenimo pradžia.

Juoda spalva simbolizuoja tai, kas yra nematoma, antgamtiška, paslaptinga. Tai nakties spalva. Kartais siejama su nežinomybės gelme, kai iškyla sapnai ir fantazijos, atveriantys kasdienybėje nepatirtus būties klodus. Norite naujų, nepatirtų, ne visada suprantamų, bet gerų, raminamų pojūčių? Aplankykite nedidelį ežerėlį Šilinės girininkijoje, kuris pavadintas Juodežeriu. Nuo Tauragės–Žukų kelio link savotiško gamtos stebuklo veda rodyklė „Juodežeris“. Jo pakrantės užpelkėjusios, liūlančios ir linguojančios. Dugną dengia storas tamsiai rudo dumblo sluoksnis. Vanduo iš pirmo žvilgsnio atrodo švarus, tačiau jis visiškai patvirtina ežerėlio pavadinimą – yra neįtikimai juodas. Nedaug atsiranda drąsuolių, norinčių išsimaudyti tokiame vandenyje. Paniręs gali pagalvoti, kad jau atsidūrei pragare. Teko girdėti seną padavimą, esą toje vietoje buvusi velnių smalos virykla, nuo kurios kildavę dažni Karšuvos girios gaisrai. Vietos žmonės meldęsi šventajam Florijonui ir šis atsiuntęs tokią baisią liūtį, kad ji užliejusi smalos varyklą ir pavertusi ją juodvandeniu ežeru. Iš pietinio ežero krašto lyg juodmargė gyvatė išsirango upelis, pavadintas Juode. Ežero paslaptis kruopščiai saugo pakrantėse ošiantys pušynai, šlapynėms būdinga augmenija, rudenį samaninius patalus dabina pabirusių spanguolių karoliukai.

Juodežerio pakrantėje įrengta nedidelė, bet įspūdinga poilsiavietė, iš kurios lankytojai gali stebėti įvairiapusį ežero gyvenimą visais metų laikais, rengti šeimos šventes, ilsėtis draugų būry. Tai vieta, kuri vilioja jaunus ir pagyvenusius, vaikus ir senolius.

Vestuvių bučinys Juodežeryje

Genių ąžuolas

Lankytinos Tyrelių miško vietos

Tyrelių miško masyve įkurtos Žygaičių, Dabrupinės ir Balskų girininkijos, kurių prižiūrimi miškai, pelkės įeina į Pagramančio regioninio parko teritoriją. Joje gausu gamtos ir kultūros paveldo objektų.

Balskų girininkijoje ties Genių kaimu Jūros upės vaga daro staigų posūkį ir skalauja labai stačią įspūdingą apie 24 m aukščio ir 160 m ilgio Genių atodangą. Ji – vertingas geologijos paminklas. Geologai tyrinėdami išskyrė devynis sluoksnius ir tarpsluoksnius, iš kurių galima sužinoti vietovės geologinę praeitį. Prie atodangos įrengta aikštelė, iš kurios galima grožėtis didingu upės grožiu, jos krantais ir slėniais. (foto Remigijaus Daugalo)

Balskų girininkijos 35 kvartale prie buvusios Marozų sodybos auga senas Genių ąžuolas. Jo amžius nežinomas. Kiek vietos gyventojai jį prisimena, sako, kad visada buvo toks. Tai labai gyvybingas, galingomis šakomis medis. Jo aukštis apie – 25 m, kamieno apimtis – 5,6 m, skersmuo 1,3 m aukštyje – 1,7 m. Bendras tūris – apie 30 m^3. Tai tikras gamtos paminklas. (Foto girininko Bronislovo Ambrozo).

Viena iš nuostabiausių lankytinų vietų – Plynosios pelkė, arba Plynosios telmologinis draustinis, kurio plotas – apie 360 ha. Aukštapelkę dengia 3–4 m storio durpių klodai. Istoriniai rajono žemėlapiai patvirtina, kad sekliame įlomyje buvęs raistas, jame susiformavo tipiška aukštapelkė su būdinga augmenija, ežerokšniais, kemsais ir duburiais.

Norintiems susipažinti su pelkės paslaptingumu, gyvenimu, tik aukštapelkei būdingais kvapais ir reginiais lankytojams įrengtas 1600 m pažintinis takas su apžvalgos aikštele. Paruošti informaciniai stendai. (Foto Remigijaus Daugalo).

Aplankius miškuose slypinčius gamtos sukurtus reginius, verta užsukti į knygnešio žuvimo vietą (1886 m.) Žygaičių girininkijos 81 kvartale. Apie knygnešius, jų pavojingus kelius surinkta medžiaga saugoma Žygaičių gimnazijos muziejuje. Žuvimo vietoje pastatytas paminklas, įrengta aikštelė, pastatyta nuoroda.

Zinaida Bandzinienė

Skarota motina

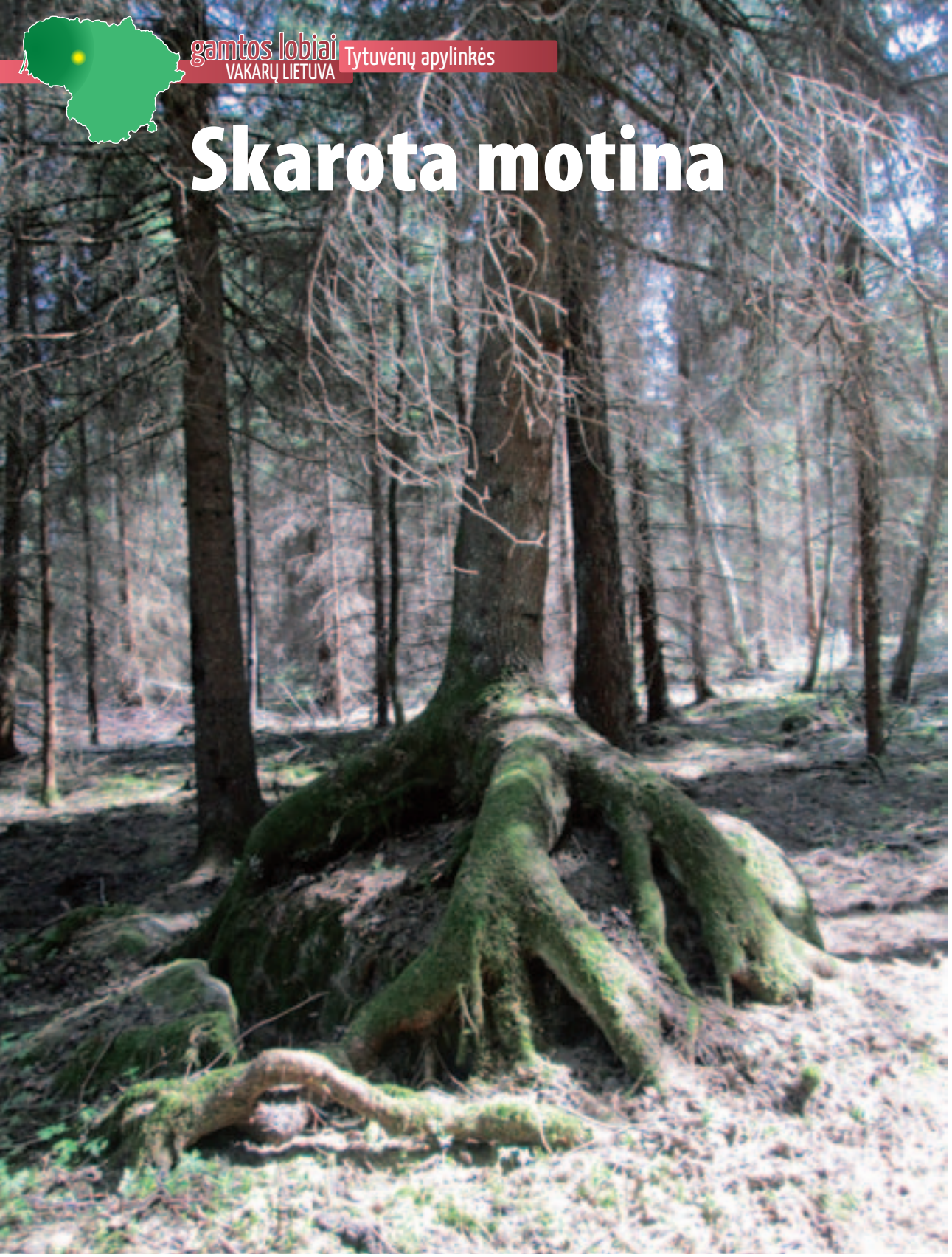

Užmirštų takelių vienumoje, jaunučių, rodos, dar ką tik iš sėklų prasikalusių beržų, skarotų seserų ir senolių galiūnų ąžuolų apsupta pūpso eglužė. Kantriai tūno dangų remiantis spygliuotis, laukdamas pokyčių savo likimo vingiuose. Bet ko besitikėti, kai akys nebeprimato, šakos parudavusios iš vienatvės sielvarto ir nuo vabalų kenkėjų aktyvių atakų. Vis dėlto didingas medis išsūpavo glėbyje didžiulį akmenį tarsi savo vienintelį kūdikį, be kurio ji net negalėtų gyventi. Spygliuota galiūnė tvirtai laiko savo plačiomis šaknimis apkabinusi vienintelį gyvenimo draugą, saugodama jį nuo grėsmių ir negandų taip, jog net kelios šaknys tiesiai į akmens širdį pateko.

Skarota motina, žolės storo patalo apsupta, liūliuoja savo šakose daugybę sparnuočių paukščių ir pakančiai supa įvairaus dydžio vabzdžius bei kitus vabalus. Rodos, šiai eglei nieko gyvenime netrūksta: nei draugų, nei kenkėjų. Tačiau jos širdis vis nerimsta ir kažko ilgisi. Retkarčiais ją pamalonina žmonės, netyčia užklydę grybaudami ar rinkdami uogas. Rudenį, rodos, gyvenimas kita upės vaga bėga. Tuomet tarsi dienos ilgesnės, laikas prasmingesnis ir vilties daugiau užgimsta nakties danguje bežvelgiant į mėnulį ir pasakojant jam slapčiausius savo norus...

Pavasarį keičia žiema. Viltį sudegina metinis nusivylimas. Vienišė tyliai ir kantriai rymo papėdėje viltingai laukdama, jog kažkas ims ją ir pamils... Pamils taip, jog kasmet ar kasdien atbėgs apkabinti, ateis paglostyti seną korėtą kamieną ir prisės ant globojamo akmens kartu tyliai parymoti ar savo skausmą, godas išsipasakoti.

„Ateik, mylimasis Žmogau! – šaukte šaukia tyruose jos širdis ir nebylios lūpos. – Nagi, aš laukiu Tavęs! Juk esi visai šalia, aš jaučiu tai... Neleisk man mirti Tavęs neišvydus, Tavęs nepamilus.“

Suprato eglė liūdnai pamąsčiusi, jog jos niekas nemato. Ji tvirtai prisiekė sau ir aplinkiniams draugams, jog privalo stengtis dar daugiau, dar aukščiau stiebtis link saulužės. „Tuomet Jie mane tikrai išvys ir atskubės prie akmens, – nusprendė. – Aš Jiems padainuosiu pačią gražiausią meilės dainą, aš paglostysiu savo šakomis Jiems plaukus... Tik ateikit! Aš vis dar tebelaukiu...“

Aistė Aksamatauskaitė,
Tytuvėnų gimnazijos 8 kl. gimnazistė

Padubysio Ąžuolas

Skersmuo - 1,30 m
Aukštis - apie 28 m
Auga Kelmės r., Musteikių km., Padubysio miške

Storoji Tytuvėnų šilo pušis

Kamieno apimtis – 3,40 m
Aukštis – 28,50 m
Turi 3 viršūnes
Auga Kelmės r., Tytuvėnų šile

Juodeikių poilsiavietės regykla

Įrengta ant stataus Ventos upės kranto, lapuočių medžių paunksnėje. Regyklos atokvėpio vietoje lankytojai gali praleisti daugiau laiko, grožėdamiesi Ventos upe. Regykla įrengta Juodeikių poilsiavietės teritorijoje, todėl lankytojai, apsilankę Juodeikių poilsiavietėje, šiek tiek paėję pėsčiųjų taku, tikrai nenusivils atsivėrusiu vaizdu iš regyklos.

Renavo storoji – storiausia Lietuvos eglė

Kamieno apimtis – 3,87 m.
Aukštis – 36 m.
Spėjamas amžius – 150 m.
Auga Mažeikių r., Renavo dvaro parke.

1994 m. eglę apniko žievėgraužis tipografas. Šalia esančios eglės nudžiūvo ir buvo nupjautos. Šis gamtos paminklas tipografo puolimą atlaikė. Tačiau medyje liko daugybė vabalų išgraužtų skylių, sakotakių liekanų.

Valstybės saugomas gamtos paveldo objektas.

Viktoro Kalniko nuotr.

Aukštumalos pažintinis takas

Važiuojant iš Šilutės į Kintus Rugulių keliu neįmanoma nepastebėti rodyklės į Aukštumalos pažintinį taką. Taip, čia ta pati Aukštumala, kurią Karlas Albertas Vėberis ištyrė 1900 m., o po dvejų metų aprašė knygoje „Vegetation und Entstehung des Hochmoors von Augstuma“ (lietuviškai – „Aukštumalos aukštapelkė“). 2002 m. monografija buvo išversta į anglų kalbą. Todėl šią pelkę drąsiai galima vadinti pelkėtyros mokslo lopšiu. Apie šio lopšio, kaip gamtinio komplekso, išsaugojimą buvo galvojama jau nuo K. A. Vėberio laikų.

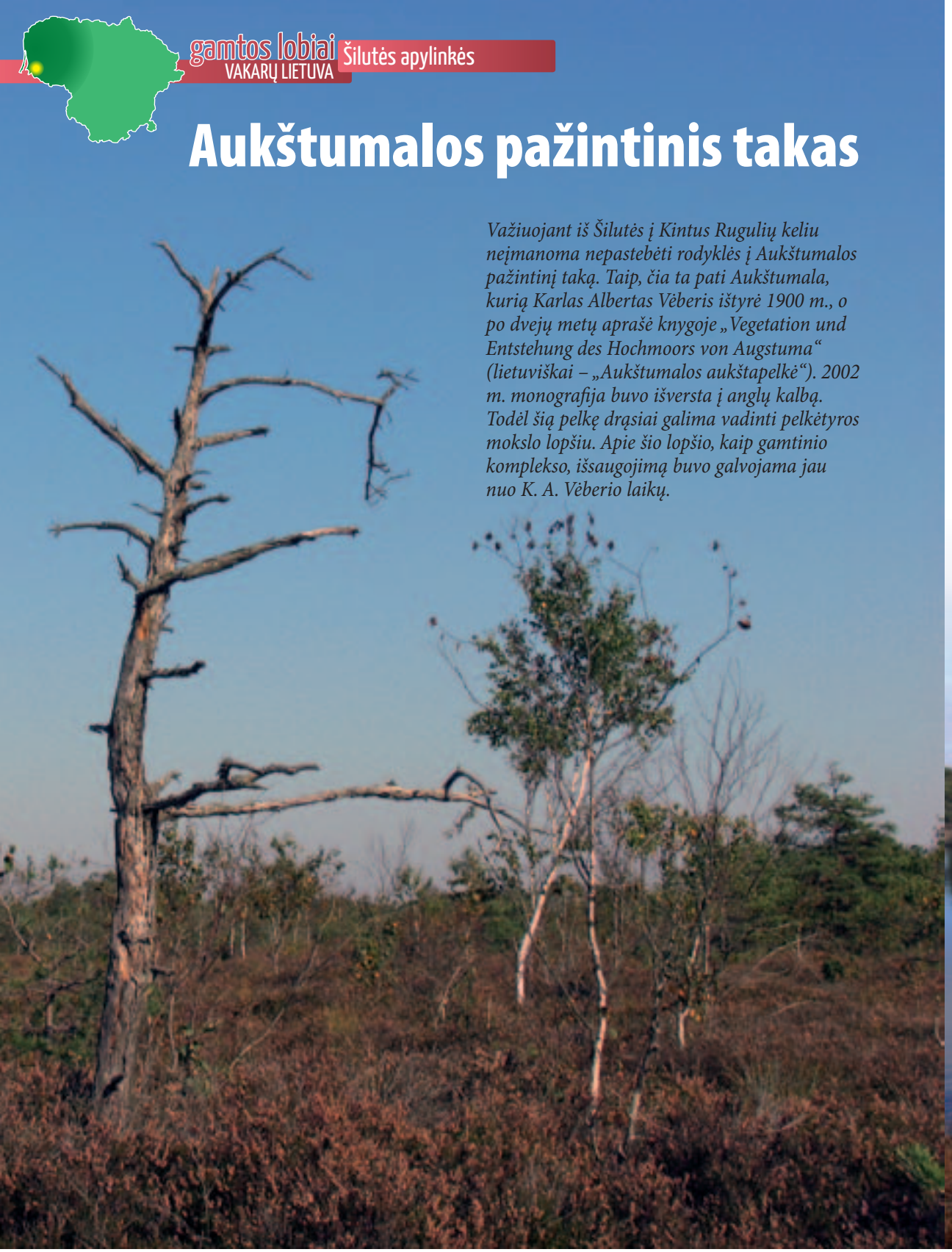

1971 m. Irano mieste Ramsare pasirašyta tarptautinė sutartis – Jungtinių Tautų Organizacijos konvencija dėl pelkių, įpareigojanti saugoti ir atsakingai naudoti pasaulio pelkes ir jų turtus. Į konvencijos plotų sąrašą pateko Čepkelių, Kamanų, Viešvilės, Žuvinto rezervatai ir Aukštumalos pelkė. Lietuvos valstybės patikėjimo teise pastaroji yra patikėta VĮ Šilutės miškų urėdijai.

Apie 3 tūkst. ha užimanti Aukštumalos aukštapelkė unikali, nes tai yra paskutinis jos brendimo etapas, kai durpės yra aukščiau vandens lygio, tad vanduo čia patenka tik su lietumi. Tai sudaro palankias sąlygas visai biologinei įvairovei. Augalai ir gyvūnai čia tokie, kokių kitose pelkėse nerasime.

Roberto Kubiliaus nuotr.

Aukštumalos aukštapelkėje aptikta europinės svarbos buveinių, kurios atitinka *Natura 2000* klasifikaciją ir kurias būtina tausoti bei išsaugoti. Tai natūralūs distrofiniai ežerai, aktyvios aukštapelkės, degradavusios aukštapelkės, plikų durpių saidrynai, pelkiniai miškai, pelkėti lapuočių miškai. Buveinėse aptikta nemažai augalų bendrijų, iš kurių 2 įtrauktos į Lietuvos

augalų bendrijų raudonąją knygą (LRK). Aukštumalos aukštapelkėje ir apypelkio miškuose aptikta 175 aukštesniųjų augalų rūšys, iš kurių net 5 įtrauktos į LRK.

Pelkėje yra aptiktos: 78 vabzdžių, 6 varliagyvių, 5 roplių rūšys. Paukščių (veisimosi metu) pastebėta 88 rūšys, iš jų 17 įtraukta į LRK. Taip pat 17 rūšių yra įtrauktos į ES Paukščių apsaugos direktyvą. Žinduolių – 26 rūšys, į LRK įtrauktos 4 rūšys. Į ES Buveinių apsaugos direktyvos įvairius priedus įtraukta 10 rūšių.

Pažintinis takas, kurio ilgis į abi puses yra 1740 m, įkurtas Aukštumalos telmologiniame draustinyje. Draustinis įsteigtas norint renatūralizuoti ir išsaugoti Aukštumalos pelkinę ekosistemą, pasižyminčią ežerokšnių kompleksais, savitomis biocenozėmis, retų ir nykstančių rūšių augalija bei gyvūnija. Šiame take lankytojai susipažins su pelke, jos formavimusi, aukštapelkei būdingais augalais bei gyvūnais.

Taką, kuris vingiuoja buvusia kūlgrinda, sudaro vienpusis 11 informacinių stotelių maršrutas. Kūlgrinda – XVIII a. palikimas. Būtent tuo metu buvo nuties-tas kelias skersai pelkės, kad sujungtų keletą dabar jau neegzistuojančių pelkininkų kaimų. Juose tuo metu gyveno beveik 2000 gyventojų – pelkininkų, kurių dalis, kaip ir Bismarko kolonijos pionieriai, augino bulves bei kitas daržoves ir jas eksportavo į Rytprūsius, o kiti dirbo durpyne. Arčiau ir smulkiau su pelkininkų buitimi, esant norui, Jūs galite susipažinti kitame urėdijos teritorijoje esančiame Žalgirių pažintiniame take, kuris yra šalia kelio Šilutė–Rusnė.

Pažintinis Aukštumalos aukštapelkės takas – tai reta ir unikali galimybė susipažinti su aukštapelke, sužinoti apie jai būdingus augalus bei gyvūnus, pamatyti kraštovaizdį, patirti savitą bei nepakartojamą pelkės grožį. Be to, suprasti, kad pelkė – tai ne tik žliugsintis purvynas su bedugniais ir klastingais turistų tykančiais akivarais, bet ir vienas iš nedaugelio dar likusių prieglobsčių itin retiems pelkių augalams ir gyvūnams.

Lankydamiesi pelkėje neužmirškite, kad joje gyvena paprastosios angys (gyvatės). Jų įkandimas turėtų neigiamų pasekmių Jūsų sveikatai. Todėl jokiu būdu nebandykite šių roplių gaudyti. Angių spalvų įvairovė yra didelė ir ne specialistui sunku jas atskirti nuo žalčių.

Audronė Balčiūnienė

Apskritalapė saulašarė

Aukštumala

Pleištinė skėtė

Juodasis gandro brolis

Alfonasas Kazitėnas

Ties ta vieta prasiveria dangus. Tamsiai mėlyni aukštybių gelmenys, o su giria susiliečiantys jų pakraščiai – šviesūs. Virš medžių nukarę padūmavę debesys rusena kažkokia rausva pašvaiste. Už kelių dešimčių žingsnių tankmės ir šabakštynai baigiasi. Regėjimo lauke atsiveria žolių prikūpėję natūralių miško pievų kloniai. Juos išdabinę beržų ir juodalksnių guotai, ievų, karklų ir šaltekšnių keteros. Raguva nusidriekia ramus upokšnis, kurio pakrantėse išvaizdžiai stoviniuoja putinai ir šaltekšniai. Lietaus pritelžtose balose braido didelis puošnus paukštis. Aušrų žaromis spindi jo galvos apdangalai, juodas frakas žvilga metalo atspindžiais. Iš po nesusegioto frako it sniegas baltuoja marškiniai. Ilgas snapas, ilgos kojos nuspalvintos ryškiai raudonai. Kilmingasis žengia per vandenį elegantiškai, jo kojos nyra ligi klupsčių. Iš žingsniuojančiojo povyzos matyti, jog tas ritualas jam prie širdies. Nuolat nulenkia galvą, kyšteli snapą vandenin, po to staiga mosteli ilgu kaklu aukštyn. Kresteli galvą, nustumia sužvejotą grobį į ryklę. Ilgas, plonas kaklas dirba kaip spyruoklė – tai bent spiningas! Žvejys sugebėjimais nenusileidžia didžiausiam šios srities specialistui – pilkajam garniui.

Meškeriotojas iš vienos balos brenda į kitą. Galiausiai numarširuoja į įlankėlę, kurią nuo pagrindinės sraujos, saulei sekinant vandens atsargas, atsiskyrė sausumos rėželis. Stebimą plunksnuotį staiga pagauna liguistas azartas. Ima linguoti kaklu, mosuoti snapu taip mikliai, kad vos spėju gaudyti jo judesius. Pakerėtas nesuprantamos gyvūno elgsenos, prarandu budrumą, išnyru iš už ievų priedangos. Paukštis mirksniu pastebi mane, išskleidžia galingus sparnus, įsibėgėja, pakyla ir nušmėžuoja virš girios. Kas jis – laikinas pakeleivis ar šių dar nesuniokotų vietovių senbuvis? Nurijęs apmaudo gurkšnį, gūžinu prie įlankėlės pasmalsauti, ką ten taip guviai gaudė juodukas. Pasirodo, jis iš tikrųjų žvejojo – salpoje blaškėsi nedidukės žuvelės, tarsi nujausdamos negailestingą gamtos nuosprendį. Prabėgs savaitė, įduba pavirs klampia dumblyne, kurioje uždus vandens gyvybė. O paukštis iškils akyse kaip šios senolės girios įvaizdis. Gūdžiai paniurę eglynai, užtakios juodalksnynų klampynės – jo stichija. Nuolatinė prieblanda, maurais paėję klanai. Nei gaivus vasaros vėjelis, nei skaistus saulės spindulys neįstengia prasibrauti pro lapijos audeklus. Tarsi senųjų girių dvasia nuo kupsto pakyla juodas paukštis. Negyvens toksai vėjo lankstomuose jaunuolynuose, medynų retumose, žmonių siaubiamose vietose. Vis sunkiau jam pasislėpti nuo negeros akies, vis sunkiau jį rasti. Nelengva nusigauti per linguojančius kupstynus, tik šalčiui nutiesus ledo tiltus atviri keliai. O ką bepamatysi žiemą? Vėtrų apipešiotus juoduko namus perkūnijos įskeltame medyje…

Neabejojau – meškeriotojo vaidmenyje juodasis gandras. Vienas stambiausių mūsų krašto paukščių. Augumu artimas savo artimiausiam giminaičiui baltajam gandrui. Truputį lieknesnis už daugelio puikiai pažįstamą ir labai mėgiamą baltąjį gužutį. Juodukas pasirodė toks atsargus ir baikštus, bėgantis nuo žmogaus į medynų paslaptį. Netrukus girdą pasiekė keistokas, ne itin skardus klykavimas. Garsinosi dviese – lyg ereliai ar suopiai, kuriems nesvetimi girios užkampiai. Tie garsai skambėjo neįprastai, tarsi medėje būtų tokių vietų, kuriose iki šių dienų slapstosi vaiduokliai, palikę prietaringų žmonelių pastoges. Prireikė daugelio klaidžiojimo po tankumynus dienų, kol kartą žvilgsnis užkliuvo už palaikės drebulės, plačiai įsispraudusios į eglių tarpą ir gerokai apkartinusios kasdienybę kaimynėms. Skarotosios atitoko nuo audringai besivystančios lapuotės, palikdamos jai daugiau erdvės. Matyt, dar jaunystėje tas medis praradęs pagrindinį ūglį, kėtojosi trimis viršūnėmis, tarp kurių juodavo didžiulis šakų kezulas. Nereikėjo teirautis: tai – paukščių gyvenimas. Vienintelis klausimas: jau miręs ar dar gyvas? Nors sėlinau ant pirštų galų, bet epušės gyventojai patyrė mano buvimą ir sekė mano žingsnius viską reginčiomis akimis. Iš lizdo tyliai pakilo juodas paukštis ir mirksniu pradingo už išlakių medžių. Netrukus ties medžių viršūnėmis praskriejo du juodi siluetai, ir vėl išgirdau tą vaiduoklišką pasigarsinimą. Stirksojau, priblokštas reto susitikimo, širdis šoko džiugesio polką, bet nedrįsau giliau atsikvėpti. Tylėjo ir miškas, tarsi klausėsi praeities garsų. Ak, tas meilės geismas, jis ir nebylų paukštį priverčia prabilti keistais garsais! Tai ženklas, kad juodukai jau susiradę tinkamą miško plotą, kuriame vasaros ir išaugins savo palikuonis. Slopi kaitra slėgė pečius ir lenkė kojas. Net giesmininkai liovėsi skandavę smagias melodijas. Iš tikrųjų juodieji gandrai yra didžiųjų šalies miškynių gyventojai. Nuo žilos senovės pamėgę neaprėpiamus, tamsius miškų masyvus. Išklotus natūralių pievų kilimais, samanotais pelkių kupstynais. Išpintus upelių kaspinais, nuskaidrintus ežerėlių veidrodžiais. Jei į tokias nuošales įkelia koją žmogus, kilnieji paukščiai sutrinka, pakyla į aukštybes, ilgai suka ratus virš senosios buveinės, stebi kiekvieną nelaukto ateivio krustelėjimą.

„Girios aidas“ – svarbus traukos taškas

Kultūrinio miškininkystės ir gamtosaugos populiarinimo idėja gimė Druskininkų miškų ūkio specialistams. Jaunas, energingas miškininkas A. Valavičius ir jau didelę patirtį turintis S. Stankevičius mintijo apie vietelę, kurioje galima būtų gražius miškininkų veiklos darbus parodyti, taigi dėjo grūdą prie grūdo, kol sudėjo miškininkystės kultūros aruodą. 1970 m. miškų ūkio ministras A. Matulionis patvirtina projektą, skiria lėšų, ir A. Valavičiaus iniciatyva 1972 m. pradeda veiklą miško muziejus „Girios aidas“. Muziejaus Ąžuolo, Beržo, Eglės ir Pušies menėse pristatomi meniniai medžio darbai. Sukurtos diaramos – kompozicijos „Miško paukščiai“, „Miško žvėrys“ ir kt. Muziejuje kaupiama biblioteka.

Lankytojai pamėgsta muziejų kurorte, daugėja svečių iš užsienio šalių. Deja, nelemtas gaisras 1992 m. pelenais pavertė gražų triūsą. Tik didelėmis pastangomis 1993 m. muziejus vėl atstatytas – net 3,5 karto didesnis. Miško muziejus reorganizuojamas į miškų mokymo ir informacijos centrą. Jo veikla tampa įvairesnė. Čia pristatomi meniniai medžio drožybos darbai, parodų autoriai – iš visos Lietuvos; organizuojamos jau tradicinės Lietuvos miškininkų kūrybos dienos, Dzūkijos tautodailininkų zoniniai plenerai, kūrybinės stovyklos; vyksta jaunųjų miško bičiulių stovyklos, mokymai, rengiamos mokslinės konferencijos, seminarai.

Šiaurietiškojo ėjimo trasos

Šiaurietiškojo ėjimo trasos driekiasi vaizdingomis Druskininkų miško apylinkėmis. Trumposios trasos ilgis – 6,8, ilgosios - 9 kilometrai. Einant šiais takais orientuotis miškingoje vietovėje padės informacinės nuorodos, maršruto žemėlapiai, išsamūs stendiniai pranešimai apie vietos gyvūniją ir istorines vietas. Akį džiugins laibkamienės pušys, čiurlenantis Ratnyčios upelis, Alkos tvenkinio vaizdai, gausi vietos gyvūnija, o energijos suteiks gaivus oras. Ėjimo trasa nelengva, tačiau pastangas ir nuovargį kompensuos Druskininkų vietovių grožis.

Senovinės bitininkystės takas

Gudų girios glūdumoje, Musteikos apylinkėse, driekiasi ne įprastas, ne gamtinis, o vienam iš seniausių mūsų protėvių verslų skirtas pažintinis takas. Pasivaikščiojimas juo – tai puiki galimybė pasigrožėti drevėtomis pušimis, menančiomis vieną iš seniausių šio krašto verslų, pamatyti tik Musteikos kampui būdingą smėlio kalvelių ir nedidelių pelkučių mozaiką. Tako ilgis – 1,2 km. Jis nužymėtas, tad nepasiklysite. Tako pradžia ir pabaiga – Musteikos kaimo bityne. Jame galima pamatyti, kaip kelminiuose aviliuose prižiūrimos bitės, kaip tvarkomas medus ir vaškas. Ypač sudėtinga kopinėti dreves, tuo galima įsitikinti lankantis drevinės bitininkystės take. Čia bitės tvarkosi pačios. Prieš tai drevininkas peikena medyje iškala ertmę ir uždengia ją plautu. Kopti į medį reikia su ypatingomis virvėmis, vadinamomis geiniu.

Taip pat lankantis šiame take galima susipažinti su senoviniu Musteikos kaimu ir jo aplinka. Kažko išmokti ir suprasti nebūtina sudėtingai, svarbiausia – tylus ėjimas į pirmapradę aplinką.

Žalvarniai – miškų puošmena

Tai vienas gražiausių Lietuvos paukščių. Profesorius Tadas Ivanauskas 1964 m. rašė, kad žalvarnis nėra retas, tačiau XX a. pabaigoje Lietuvoje prasidėjo spartus jų nykimas. 2011–2013 m. šalyje žinomos tik 9–10 perinčių žalvarnių porų. Iš jų 8 poros perėjo Druskininkų miškų urėdijos miškuose, miškininkų iškeltuose inkiluose.

Jono Bilinsko nuotr.

Prienų miškų urėdijoje –

vieni gražiausių Lietuvos miškų ir gamtos kampelių

Per urėdijos miškus vingiuoja senasis Nemunas su savo intakais: Jiesia, Verkne, Revuona, Peršeke, Vade. Abipus didžiosios upės driekiasi legendomis apipinti Birštono, Prienų, Žvėrinčiaus, Balbieriškio miškų masyvai. Nemunas ties Prienais daro didžiulę įspūdingą kilpą. Didžiųjų Nemuno kilpų, kurių bendras ilgis yra apie 60 km, atsiradimo priežasčių niekas iki šiol negali įminti. Senovėje tos kilpos gąsdindavo upeivius ir sielininkus, dabar jos suformavusios savitą, akiai patrauklų kraštovaizdį.

Dar prieš Antrąjį pasaulinį karą buvo svarstoma unikalioje teritorijoje, garsėjančioje gražia gamta, įspūdingomis Nemuno kilpomis, gamtos ir kultūros paveldo vertybių gausa, įkurti Tautos parką. Tačiau tik 1992 m. čia buvo įsteigtas vienas iš didžiausių šalyje Nemuno kilpų regioninis parkas, apimantis 25 tūkst. ha. Didžiąją jo dalį – net 69 proc. – sudaro miškai: Prienų šilas, Balbieriškio giria, Siponių miškas. Šioje valstybės saugomoje teritorijoje randama retų, į Raudonąją knygą įrašytų rūšių augalų ir paukščių, yra gamtos ir istorinių paminklų.

Pagal biologinę įvairovę Nemuno kilpų regioninis parkas yra viena turtingiausių saugomų teritorijų Lietuvoje. Tą nulemia nemaži sengirių plotai, miškuose likę upeliai, natūralūs Nemuno slėnio šlaitai su gausiomis griovomis. Patys vertingiausi gyvosios gamtos objektai: Nemuno salos, Drubengio upelio slėnis, Revuonos upelio aukštupio pelkė, Vizdijos upelio slėnis, Ošvenčios upės vidurupis.

Atminties takas – paminklas stalinizmo aukoms ir tremtiniams

Birštone, anapus Nemuno Alksniakiemio (Druskų) miške, prie vieno iš daugybės keliukų, maždaug 200 m atkarpoje 1988 m. rudenį buvo pastatytas 11 stogastulpių ansamblis, sukurtas dvylikos Lietuvos tautodailininkų – Atminties takas. Beveik kiekvieną stogastulpį lydi tekstas – žinomos mintys ir pačių meistrų sukurtos frazės. Tai bene pirmasis paminklas Lietuvoje, pastatytas stalinizmo aukoms ir tremtiniams atminti. Tyrinėjant stogastulpius, galima atsekti sudėtingą, kartais dramatišką Lietuvos istoriją. Kuriant šį taką 1988 m. visi tautiniai ženklai buvo labai brangūs ir įdomūs, juos viešai eksponuoti dar reikėjo drąsos. Savo vertės skulptūros nepraranda ir šiandien, nes perteikia tylų ir orų mūsų tautos skausmą. Takas veda prie Nemuno, kurio raibuliuojantys vandenys mena gražius, garbingus bei sunkius laikus.

Stambiausias Lietuvos ąžuolas – Gojaus miške

Legendomis ir padavimais apipintame Gojaus miške (Verknės girininkija) auga stambiausias Lietuvos medis – gamtos paminklas Didysis Gojaus ąžuolas. Jo aukštis – 34 m, apimtis krūtinės aukštyje – 6,7 m, tūris – apie 45 m^3. XVI a. menantis galiūnas labai gyvybingas, nors šiek tiek pažeistas puvinio. Kadaise jis atlaikė ir žaibo smūgį.

Prieš keletą metų buvo įrengta apžvalgos aikštelė, Didysis Gojaus ąžuolas aptvertas tvorele, šalia yra suoliukų, automobilių stovėjimo aikštelė. Netoli ąžuolo pastatyta tautodailininko A. Lastausko skulptūra – informacinė rodyklė, kurioje išskaptuotas žmogaus veidas simbolizuoja ąžuolo stiprybę, o dvi rankos laiko po didžiulę gilę.

Gojaus miško ąžuolas

(stambiausias Lietuvos medis)

Verknės girininkija, 24 kv., 7 skl.
Amžius – apie 400 m.
Aukštis – virš 34 m.
Skersmuo (1,3 m) – 2 m.
Tūris – 45 ktm.

Atminties takas

Išlaužo girininkija,
24 kv., 4, 13 skl.
Trėmimų ir okupacijos netekčių laikus primenantis medžio skulptūrų ansamblis, išsidėstęs pagal Nemuną einančio tako 200 m atkarpoje. Tai žmonių mėgstama rami poilsio ir pasivaikščiojimo vieta.

V. Rakuckis. Motinų skausmui ir kūdikių klyksmui, sustingusiems Sibiro speige

P. Kaziūnas.
Lietuva, už visas tavo kančias

R. Zinkevičius.

Įmynęs pėdą čia
Jaučiuosi ne svetys,
Bet šeimininkas,
Amžius čia gyvenęs,
Ir joks ateivis
Jau neiškrapštys
Kulka nei durtuvu
Mus iš tos žemės.
B. Marčionis

J. Tvardauskas. Kiekvienam doram žmogui, padėjusiam galvą už Lietuvą

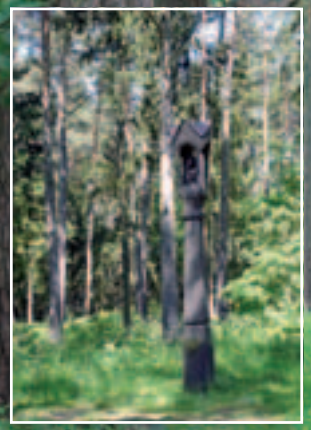

R. Puškorius. Lietuva, Tėvyne mūsų, tu didvyrių žeme

V. Cikana. Visiems užaugusiems šėtono paunksmėje

Pažintinis takas Alksniakiemyje

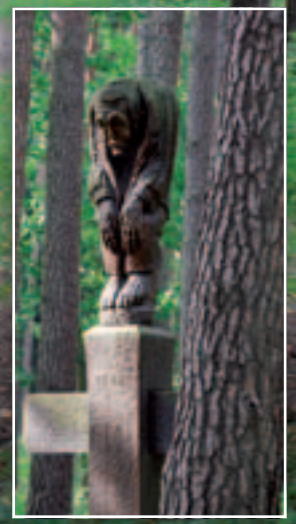

R. Venckus. Už ką?

Miškas – ne vien tik mediena. Mokslininkų apskaičiuota, kad daug didesnę naudą jis teikia grynindamas orą, teikdamas prieglobstį daugybei gyvūnų ir augalų. Galiausiai jis turi neįkainojamą pažintinę ir poilsinę vertę. Pastaraisiais dešimtmečiais valstybiniai miškininkai skiria daug jėgų ir lėšų kurdami rekreacinę infrastruktūrą miškuose. Tam parenkami labiausiai lankomi sklypai prie ežerų, upių ar šiaip vaizdingose vietose. Siekiant sudominti visuomenę gamtos turtais, kultūros paveldo objektais, miškuose įrengiami pažintiniai, mokomieji ar turistiniai-pažintiniai takai.

Šiuo metu urėdijoje yra per 58 rekreacinius objektus. Turistinis-pažintinis takas įrengtas Šalčios girininkijos Santakio miške, pritaikytas žmonėms su negalia. Apžvalgos aikštelių ir atokvėpio vietų yra daugiausia, be jų, įrengtos penkios poilsiavietės-stovyklavietės. Visi urėdijos rekreaciniai objektai paženklinti atitinkamomis rodyklėmis, lentelėmis, kuriose užrašyta trumpa informacija, kur objektas randasi. Kasmet atokvėpio vietų skaičius urėdijos miškuose pamažu keičiasi, nes vis įrengiama naujų.

Pateikiame kelis kultūrinio paveldo objektus Vėžionių girininkijoje. Objektus nufotografavo ir aprašė šios girininkijos eigulys Giedrius Rusinas.

Pamusių pilkapiai

Šiuose pilkapiuose (87 kv., 11 skl.) pagal to meto papročius, mirusieji buvo laidojami sudeginti. Juos degindavo su drabužiais, darbo įrankiais, ginklais ir papuošalais. Dalis įkapių, ypač žalvariniai, sidabriniai bei stikliniai papuošalai, susilydę taip, jog kartais sunku nustatyti jų paskirtį. Pamusių pilkapiuose geriausiai išsilaikė geležiniai siauraašmeniai pentiniai kirviai. Per 2010 m. škvalą dalis pilkapių nukentėjo, buvo išlaužyti ant jų augantys medžiai. Kita vertus, toje vietoje jie daug aiškiau matosi nei ten, kur auga miškas.

Kaip rasti? Atvažiavus į Pamusių kaimą nuo kelio Alytus–Vilnius, sukti į kairę pačiame kaime, kur keliukas veda į mišką. Šiek tiek pavažiavus prie miško pasitinka užrašas „Pamusių miškas“ , o už 150 m nuo to ženklo privažiuojama atokvėpio vieta „Pamusis“. Ją privažiavus sukti į dešinę ir visuose keliukuose laikytis dešinės, kol privažiuojate pilkapius. Koordinatės (LKS) XY: 531662, 6025575.

Geidukonių akmuo

(vad. Mergos akmeniu)

Geidukonių akmuo (Vadinamas mergos akmeniu). Tai yra Valstybės saugomas paminklas. Šį mitologinį akmenį rasite Geidukonių kaimo kapinėse (Kv. 776). Jis yra 0,3 m skersmens, 0,7 m aukščio. Šoninėje akmens plokštumoje iškaltas lygių 0,25 m skersinių kryžius. 1955 m. archeologai pažymėjo: „Žmonės pasakoja, kad šis akmuo atsiradęs gana staiga, tai yra išlindęs iš žemės, o Mergos akmeniu pavadintas todėl, kad toje vietoje matydavę kažkokią merginą, kuri pradingdavusi, tarsi į žemę įsmigdavusi“ .Akmuo apipintas ir kitais pasakojimais. Pagal vieną iš jų, tai esanti suakmenėjusi merga, kuri vaikščiojanti po laukus, sauganti javus, o paskui sugrįžtanti į kapus ir atsigulanti šaltu akmeniu.

Kaip rasti? Atvažiavus į Gudžių kaimą, reikiai pirmoje sankryžoje (pagrindinėje) sukti į kairę link Geidukonių k., ir visą laiką važiuoti tiesiai, kol dešinėje kelio pusėje pamatysete kapinaites. Jose ir rasite šį akmenį. Koordinatės (LKS): XY 530271, 6021258.

Gudžių pilkapiai

Netoli Gudžių kaimo, valstybinių miškų 114 kvartale, 1-ame sklype, galima rasti 20 pilkapių. Pilkapiai – senovės baltų laidojimo vietos. Tai archeologijos paminklai, įtraukiami į kultūros vertybių, lankytinų vietų sąrašus, dalykinius žinynus. Jais rūpinasi Paminklosaugos tarnybos. Čia galima pasivaikščioti po mišką ir apžiūrėti dabar jau medžiais apaugusius senovės kapus.

Kaip rasti? Važiuojant keliu Alytus–Vilnius, pasukus link Gudžių kaimo (ženklas „Gudžiai 2 km“), prie pat pagrindinio kelio (pravažiavus „Samaninio“ atokvėpio vietą) matyti staliukas su suoliukais ir šalia jų ženklas „Gudžių pilkapiai“. Koordinatės (LKS) XY: 529137, 6022606.

Pervalkos akmuo

Pervalkos akmenį galima rasti 774 kvartalo 18-ame sklype (privačiuose miškuose). Ant šio akmens matyti įsispaudusios gyvūnų pėdos. Kaip jos atsirado, nėra žinoma, bet atrodo labai gražiai.

Kaip rasti? Geriausia ieškoti su GPS navigacija, nes jokių nuorodų nuo kelio nėra, akmuo gan tolokai raiste. Prie paties akmens yra miškininkų pastatytas ženklas „Pervalkos akmuo“. Koordinatės (LKS) XY: 525558, 6021931.

Taką projektavo miškininkas Vincas Červokas. Takas pradėtas rengti 2004 m.

2010 m. pasinaudojant ES fondų parama take suprojektuota ir įrengta trumpalaikio poilsio poilsiavietė. Tam papildomai pastatytos dvi didelės pavėsinės, supynės vaikams, įrengtas lauko tualetas, tinkantis ir žmonėms su negalia, mašinų stovėjimo aikštelė, nutiestas žvyruotas kelias bei papildomi takeliai su danga.

Eišiškių piliavietė ^^

Eišiškių piliavietė – istorinis-kultūrinis objektas Eišiškių girininkijoje, šalia Eišiškių–Šalčininkų plento. Ši piliavietė žinoma nuo XI a. ir siejama su didžiaisiais Lietuvos kunigaikščiais – Vytautu, Švitrigaila, Žygimantu. Vieta lankoma turistų, mėgstama vietos jaunimo, jaunavedžių.

Burbonių piliakalnis >>

Burbonių piliakalnį galima rasti Žilinų girininkijos 149 kvartale, miškų glūdumoje, apie 1 km atstumu nuo žvyrkelio, einančio per Burbonių mišką. Tai įdomus archeologinio paveldo objektas, mažai tyrinėtas, tad domina istorija besidominčius žmones.

Turistinis pažintinis takas

Pažintinio tako tikslas – vaikštant po mišką susipažinti su aplinka, augalais, taip pat ir miškininkų darbais. Lankytojai pamatys ir seniausią bei storiausią pušį. Kelionė neprailgs, nes bevaikštant reikės įminti nemažai mįslių, kuriose užslėptos įvairios miškų paslaptys.

Turistinį pažintinį taką puošia įvairūs stendai, mažosios architektūros darbai, dekoratyvinės tvorelės. Čia įrengtos kelios pavėsinės, suoliukai, taip pat ir lauko tualetai. Urėdijos ir Valkininkų stenduose paskaitysite apie šio krašto svarbiausius istorinius įvykius, susipažinsite su legendomis apie Valkininkų pavadinimo kilmę.

Takas pritaikytas ir žmonėms, turintiems judėjimo negalią.

Žodis girios draugui

Takas suprojektuotas Valkininkų miškų urėdijos Šalčios girininkijoje, Santakio miško 915 kvartale, šalia kelio Valkininkai–Varėna per Matuizų gyvenvietę, maždaug 1,8 km nuo Vilniaus–Druskininkų kelio ir prasideda Užuperkasio kaime. Prie šio kaimo miško link įrengta mašinų stovėjimo aikštelė. Miškas – tai rekreacinio pobūdžio pušynas su senais medžiais. Prie Merkio praretinti ir prakirsti krūmai, pro juos atsiveria upės vingiai su vaizdingais, nuplautais smėlio krantais.

Varėnos miškų urėdijos valdas drąsiai galima vadinti vienomis miškingiausių – 66 % viso ploto – šalyje. Ir vienomis mažiausių, nes iš 75,7 tūkst. hektarų čia esančių miškų tik apie 37,6 % (28,5 tūkst. ha) yra valstybiniai.

Nuo seno grybais ir uogomis garsėjantys Varėnos apylinkių miškai kasmet pritraukia tūkstančius lankytojų.

Lavyso poilsiavietė Perlojos girininkijoje

Varėnos miškų urėdijoje yra įrengti 92 laisvalaikio ir rekreacijos objektai. Iš jų 27 yra Dzūkijos nacionaliniame parke. Turbūt pats lankomiausias iš jų – prie Glūko ežero. Aplink šį ežerą plytintys miškai yra valstybiniai. Todėl čia lankytis galima be jokių apribojimų.

Dažnai lankomasi ir Lavyso poilsiavietėje, Santakos, Pauosupės, Trakiškių, Kastinio stovyklavietėse.

Pauosupės, Mančiagirės, Trakiškių, Mardasavo, Puvočių stovyklavietės, esančios Dzūkijos nacionaliniame parke, yra mokamos. Plaukiantiems baidarėmis Ūlos upe ir apsistojantiems Pauosupės, Mančiagirės ir Trakiškių stovyklavietėse mokestis įskaičiuotas į leidimo kainą.

Bartinės pušys neretos ir Varėnos miškuose

Lieptas per Aklažerį Zackagirio take

„Šaudzyklos kalnas" Zackagirio take

Lietuvos partizanų
žuvimo vieta Zervynų girininkijoje

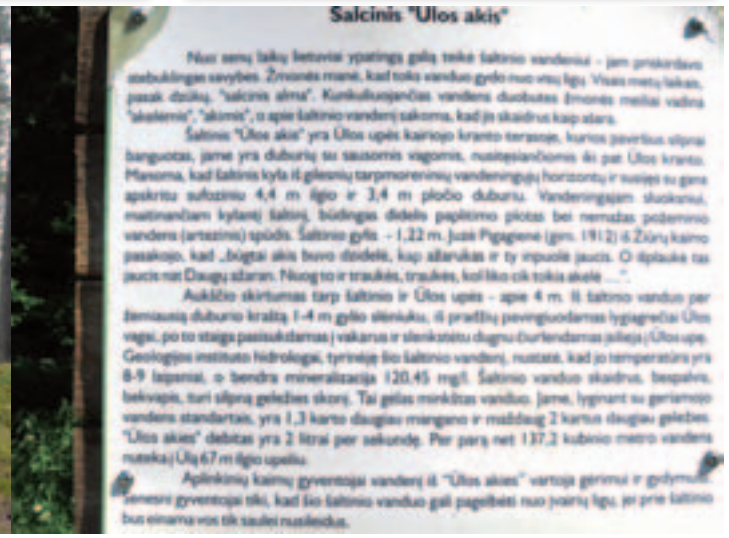

Salcinis "Ulos akis"

Šilelio takas

Šilelio takas įrengtas Pajevonio girininkijoje, Šilelio miške prie Vištyčio ežero, Vištyčio regioninio parko teritorijoje. Take yra 2 trasos: ilgosios trasos ilgis- 7,0 km, trumposios trasos ilgis 2,4 km. Trumpoji trasa įrengta Šilelio miške, o ilgoji- išeina iš miško ribų ir sudaro galimybę lankytojui susipažinti su Vištyčio ežero apylinkėmis. Jūsų laukia kupina įspūdžių ir nuotykių kelionė vaizdingu Šilelio mišku su reto grožio kraštovaizdžiu, jam būdinga augalija, paukščiais ir žvėrimis. Daug laiko keliausite Vištyčio ežero pakrante. Galėsite sustoti atsigaivinti prie Šventojo šaltinėlio, aplankysite Pavištyčio piliakalnį, knygnešio Petro Mikolainio gimtinę ir daug kitų nuostabių vietų. Trumpąją trasą sudaro 8 stotelės: skardis, raganos šluota, drevėti medžiai, Vištyčio ežeras, aukščiausia eglė, Šventasis šaltinėlis, skruzdėlynas, eglės dvynės. Ilgąją trasą sudaro 17 stotelių, be jau minėtų trumposios trasos stotelių pakeliui sustosite stotelėse: erozinis cirkas, paplūdimys, senosios vokiečių kapinės, Pakalnių ežerėlis, vaizdas „Trys ežerai“, Pavištyčio piliakalnis, pelkė, Petro Mikolainio gimtinė, vaizdas „Plačiausia ežero vieta“.

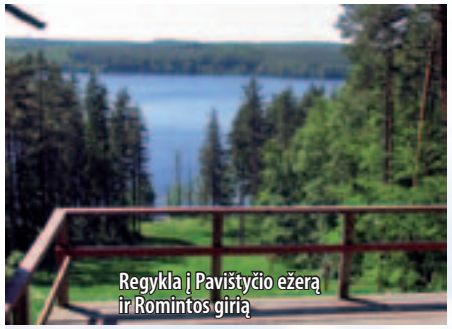

Regykla į Pavištyčio ežerą ir Romintos girią

Mažoji trasa rekomenduojamas mažiau patyrusiems keliautojams, o didžioji pareikalaus gerokai daugiau ištvermės ir kantrybės. Keliaujant vaizdingais Šilelio pažintiniais takais, kur aplink reto grožio kraštovaizdis, laukia kupina įspūdžių ir nuotykių kelionė.

Nuo tako pradžią žyminčio informacinio ženklo kelionę pradėjęs keliautojas turi apsispręsti, ar jam užteks jėgų toliau keliauti didžiuoju Šilelio taku, ar pasirinkti mažąjį. Pasirinkę mažąjį taką išvysite nuostabaus grožio smėlingą skardį, esantį pačioje Vištyčio ežero pakrantėje. Ši vieta labai mėgstama poilsiautojų ir parko lankytojų.

Keliaujant toliau galima sutikti „Raganos šluotas“. Tai sumedėjusių augalų ligos padariniai, kai šakelės tankiai suauga ir atrodo tarsi kuokštas ar šluota. „Raganos šluota“ gali atsirasti dėl grybų, virusų, vabzdžių, rečiau dėl bakterijų poveikio.

Toliau pasitinka drevėti medžiai

su juose įsikūrusiais įvairiais miško gyventojais. Tai geniai, meletos ir daugybė kitų skardžiabalsių paukščių, kurie galingais snapais iškala dreves. Tokiuose uoksuose galima išvysti ir voveraičių.

Toliau prieš keliautojo akis atsiveria nuostabaus grožio Vištyčio ežero kraštovaizdis: išraiškingos pakrantės, smėlingos atodangos, eroziniai krantai. Ežero plotas – 1 860 ha, tačiau didžiojo jo dalis priklauso Rusijai. Į ežerą savo vandenis iš Lenkijos atplukdo Vižainos upė.

Keliaujant taku toliau galima išvysti vietos apylinkių aukščiausią eglę. Jos aukštis siekia 30 metrų, kai paprastosios eglės vidutiniškai teužauga iki 20–25 metrų aukščio. Mūsų kraštuose tai retas reiškinys, juolab kad ši vieta nėra tipiška eglių augavietė.

Kitoje sustojimo vietoje stūkso nedidelis kryžių kalnelis, jo viduryje eglių ir pušų paunksnėje iš žemės gelmių trykšta gėlo vandens srovelė – tai Šventasis šaltinėlis. Žmonių pasakojimai byloja, kad kitados šio šaltinio vandens iš tikrųjų būta nepaprasto. Pakakdavę juo pavilgyti akis ir neregys praregėdavęs, greitai užsitraukdavusios sunkiai gyjančios žaizdos. Ir mūsų dienomis pasitaiko pasakojimų apie stebuklingus pagijimus. Tikėdami stebuklinga Šventojo šaltinėlio galia žmonės, atvykę iš tolimiausių kampelių, šlakstosi vandeniu, ant kalnelio stato ir šventina kryželius.

Kada žmonės pradėjo tikėti šaltinėlio vandens galia, tikrų žinių nėra. Iš senų žmonių pasakojimų išgirstas šis įdomesnis pasakojimas.

Prieš Pirmąjį pasaulinį karą vienas neturtingas valstietis sapne matęs Švč. Mergelę Mariją, kuri jo prašiusi ties šaltinėliu pastatyti kryžių. Vargšas žmogelis net ir labiausiai norėdamas negalėjęs išpildyti prašymo, nes neturįs nei arklio, nei vežimo, nei medžio, iš ko gaminti, tik kirvį. Pasiguodęs savo žmonai prašymą pamiršęs. Po kurio laiko vėl susapnavęs Dievo motiną, kuri sapne tikino žmogelį, kad tik jis galįs pastatyti kryžių. Susapnavęs tą patį sapną trečią kartą, jis ryte nuėjęs pas kaimyną ir jam viską papasakojęs. Šis jį nuraminęs ir pažadėjęs padėti. Jie nuvažiavę į mišką, nupjovę ąžuolą ir netrukus prie šaltinėlio stovėjęs kryžius.

Žmonės patikėję, kad tai Dievo galybė, pradėjo lankyti kryžių, melstis, šlakstytis šaltinėlio vandeniu, įtikėję, jog vanduo gydo nuo įvairiausių susirgimų, ypač akių ligų...

Na, o ištvermingiausių keliautojų, pasirinkusių didįjį Šilelio taką, taip pat laukia įspūdžių kupina kelionė.

Vos palypėję į kalną gali išvysti labai retą gamtos reiškinį – sufozinį cirką. Iš pažiūros atrodo, kad tai dauba, apaugusi skroblais, juodalksniais, viršutinė dalis – pušimis. Tačiau tai yra požeminio vandens geologinės veiklos pėdsakas, kuris susiformavo šlaituose vykstant mechaninei sufozijai. Šio proceso metu netirpios mineralinės dalelės išsiplauna, filtruojantis požeminiams vandenims. Tai išties unikalus ir retas reiškinys, kurį verta pamatyti savo akimis.

Visiškai netoliese ant slidinėjimo trasos viršukalnės – regykla, iš kurios atsiveria nuostabaus grožio Vištyčio ežeras bei Rusijos ir Lenkijos teritorijoje esanti Ramintos giria. Šioje vietoje galima sustoti pailsėti, atgauti prarastas jėgas ir pasigrožėti nuostabiu kraštovaizdžiu.

Toliau žingsniuojant taku bus senosios vokiečių kapinaitės, kuriose išlikę įvairiausių senų antkapių, metalinių kryžių.

Na, o iš bene gražiausios regioniniame parke regyklos „Trys ežerai“ galima išvysti net tris ežerus, išsidėsčiusius banguotame reljefe. Šiame taške matyti Vištyčio, Grabausko ir Pakalnių ežerėliai, taip pat atsiveria nuostabus kraštovaizdis, panorama su puikiomis kalvomis. Be to, matyti ir du gražuoliai Pavištyčio piliakalniai.

Žingsniuodami taku toliau apžiūrėsite Pavištyčio akmenų grupę – vieną greta kito pietrytiniame piliakalnio šlaite slūgsančius septynis didžiulius akmenis. Na, o nuo vaizdingo Pavištyčio piliakalnio galima pajusti, kaip šneka Pavištyčio kloniai ir kalneliai. Pasakojama, kad šiame piliakalnyje yra nugrimzdusi bažnyčia, o šv. Velykų rytą girdėti skambinant varpais. Dar už pusės kilometro dunkso ir antrasis Pavištyčio piliakalnis.

Baigdami kelionę pro Petro Mikalainio gimtinę lankytojai gali apžiūrėti dar iki šių dienų išlikusius gimtinės pamatus, įrengtame informaciniame stende pasiskaityti apie šį žymų kraštietį.

Regyklos „Trys ežerai“ informacinės nuorodos akmenyje

Miško muziejus Suvalkijoje

Kazlų Rūdos mokomosios miškų urėdijos miško muziejus pradėjo veikti 1983 m. Nuo 2004 m. jis veikia kaip Kazlų Rūdos mokomosios miškų urėdijos Informacinis centras. Jo sumanytojas buvo anuometinis vietos miškų ūkio gamybinio susivienijimo direktorius Juozapas Zigmantas Paltanavičius.

Pirmajame muziejaus aukšte lankytojai supažindinami su urėdijos veikla, darbuotojais, įžymybėmis. Sukaupta turtinga botaninė, dendrologinė, entomologinė ir fitopatologinė kolekcijos, įrengti stendai su vaizdinėmis mokymo priemonėmis. Antrajame aukšte pavaizduoti 4 urėdijos miškuose vyraujantys miško tipai su jiems būdingais gyvūnais ir augalais.

Pažintinis miško takas

Tai – vienas naujausių Kazlų Rūdos mu pažintinių objektų. Ši rekreacinė infrastruktūra skirta pažintiniam poilsiui, pristatanti miškų urėdiją, atspindinti būdingas miško floros ir faunos vertybes, unikalią krašto istoriją. Miško take yra įrengta maršrutai miško lankymui ir pažinimui su informacine sistema – stendai, informacinės rodyklės, ženklai, apžvalgos aikštelės, pavėsinės, lauko baldai, skulptūros ir kiti, pažintinę funkciją turintys rekreacinės įrangos elementai. Takas laukia lankytojų.

Gelgaudiškio pažintinis takas

Neįsivaizduojame gražiame kraštovaizdyje įsikūrusio Gelgaudiškio be dvaro ir jį supančio seno, didingo parko. Daug įvairių legendų ir pasakojimų gaubia šią vietovę. Tad pakeliausime porą valandų 2 km pažintiniu taku, kuris prasideda ir baigiasi šiame dvare. Susipažinsime su gamtos ir kultūros vertybėmis, legendomis.

XV a. abipus Nemuno Vytauto Didžiojo politikas ir kultūrininkas Jurgis Gedgaudas pasistatė po pilį. Šakių pusėje esantis dvaras vadinosi Gedigaudiškiu, o Gelgaudiškio vardu minimas jau 1599 metais. Dvaro rūmai stovi gražioje vietoje – ant aukšto Nemuno slėnio šlaito. Juos supa senas parkas, išsiskiriantis sudėtinga struktūra. Čia griežtos geometrinės formos pereina į natūralią Nemuno šlaitų girią. Pagrindinė šio parko ašis – ketureilė sidabrinių klevų alėja. Stambiausi medžiai daugiau nei metro skersmens, jų drevėse peri į Lietuvos raudonąją knygą įrašyti didieji dančiasnapiai. Toliau pažintiniu taku keliaujame į miško parką, patenkame į aikštelę, iš kurios taisyklingai aštuoniomis pasaulio šalių kryptimis iškirstos proskynos (takai). Ši vieta vadinama žvaigžde. Legenda pasakoja, kad medžiodami dvarininkai šioje vietoje pietaudavo. Norėdami ir pietus valgydami matyti žvėris, juos medžioti, įsakė iškirsti proskynas. Žmonės prisimena, kad anksčiau čia augę šimtamečiai ąžuolai, pokariu buvo iškirsti, o vietoj jų pasodintos eglaitės. Pasukę į šiaurės rytus prieiname taisyklingą, medžiais apaugusį, maždaug 3 m aukščio žemės kauburį, asesoriaus kapu vadinamą. Legenda pasakoja, kad čia palaidotas dvaro asesorius (teisėjas), kuris skirdavęs griežtas bausmes. Vėliau žmonės pastebėjo, kad bausmės sušvelnėjo, ir išsiaiškino, jog asesorius įsimylėjęs baudžiauninkę. Tačiau dėl luomų skirtumo santuoka su ja neįmanoma. Todėl šioje vietoje sielvarto apimtas asesorius, nužudęs savo žirgą ir šunį, nusižudė ir pats. Nuo šios kalvos kylame į Velnio kalną. Jo pavadinimo kilmę aiškina legendos. Viena – kad baudžiavos laikais pietinėje kalno pusėje buvusi dirbama dvaro žemė, kurią mediniais arklais sunkiai įdirbdavo. Kai baudžiauninkus siųsdavo arti šią žemės, jie sakydavę: „ Ir vėl į tą velnio kalną.“ Kita legenda byloja, kad dvarininkai mėgdavę ant jo rengti puotas, iškylas. Baudžiauninkai, matydami iškylaujančius ponus, sakydavę: „Ir vėl tie velniai puotauja.“ Neseniai pradėta aiškinti pagoniška šio kalno kilmė. Jis buvęs pagonių šventykla ir vadintas Vėlių kalnu. Perėję raguvą, nuo Pakalniškių kaimo kalvos galime pasigrožėti Nemuno lankomis bei Panemunės pilimi kitapus Nemuno. Grįždami į dvaro centrą, išvysime raudonąjį ąžuolą, buką, juodąją pušį. Prieš kaštonų alėją, įkalnėje galime aplankyti Baronkapines. Tai baronų Koidelių kapai. Pakilę į kalnelį, patenkame į kaštonų alėją, kurią dar vadina Meilės alėja. Iš čia pamatysime pušį, kurios kamienas primena lyrą.

Sugrįšime prie dvaro rūmų šiaurinėje dalyje augančių milžiniškų ąžuolų. Nuo šiaurės vakarų rūmų kampo į Nemuno slėnį atsiveria gražus vaizdas, ypač tada, kai ąžuolų alėjos medžiai numeta lapus. Dvaro parke auga Krymo liepa, veimutinė pušis, rausvažiedis kaštonas. Parke dominuojantys ąžuolai gražiai sugyvena su liepomis, klevais, uosiais, guobomis, skirpstais, pušimis, eglėmis. Čia ir baigiasi mūsų kelionė.

Gelgaudiškio dvaro šeimininkai gali jums surengti ir teatralizuotą pasivaikščiojimą po šias puikias vietoves, jis paliks neišdildomas akimirkas.

Lekėčių pažintinis takas

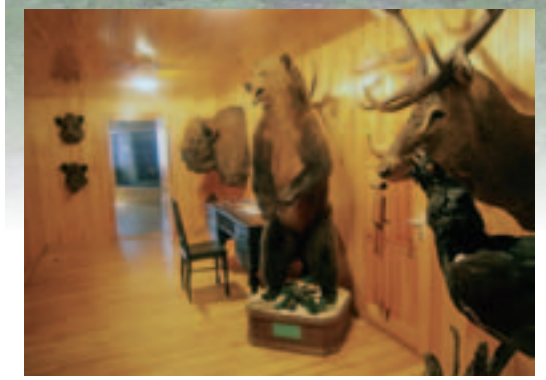

Jeigu norite atitrūkti nuo šiuolaikinio gyvenimo tempo, pasigrožėti girios ramybe – keliaukite pažintiniu taku. Eidami sužinosite įdomių dalykų apie girią, jos gyventojus, išgirsite dalelę Lekėčių krašto istorijos.

Lekėčių pažintinis takas pradėtas kurti 2006-ųjų pavasarį. Tais metais sukako 500 metų, kai Lekėčių vardas paminėtas rašytiniuose šaltiniuose. Rodyklėmis pažymėtoje, ratu einančioje 4 km trasoje įrengta 10 stotelių.

Takas prasideda ir baigiasi Lekėčiuose, šalia kapinių, kur kalnelyje palaidoti Lietuvos partizanai, arba prie Lekėčių gamtos ir miškininkystės informacinio centro. Pusė tako veda gana vingiuotomis ir kalvotomis miško vietomis. Šioje dalyje pereisime jaunuolyną, kuris užaugo po 2002 m. praūžusio škvalo, 1,4 km keliausime siauruko vėže. Čia per Pirmąjį pasaulinį karą buvo nutiestas siaurasis geležinkelis, kuriuo vokiečiai gabeno mūsų miškų medieną iki Nemuno. Ne vienas vyresnis lekėtiškis papasakos kokią istoriją, susijusią su šiuo keliu. Prieisime biržę, kurioje auga ir sausoms, ir šlapioms vietoms būdinga augalija. Galime užsukti į Lekėčių girininkijos pastate esantį miško muziejų, kuriame pamatysime dalelę miškų ir laukų gyventojų, tapusių iškamšomis, susipažinsime su gamtos išdaigomis, brakonierių įrankiais. Turėdami laiko pažiūrėsime filmą apie Novaraisčio draustinį: jame rodomas visais metų laikais verdantis gyvenimas. Didelį įspūdį palieka Lekėčių Didysis šaltinis. Šaltas ir skanus vandenėlis suteikia žvalumo ir gaivumo. Sakoma, kad visiems naudinga atsigerti Didžiojo šaltinio versmių vandens ir nusiprausti: jauniems, kad veidas skaistus būtų, o seniems, kad visus rūkus nuo akių nuimtų... Kadaise aplink šį šaltinį virė gyvenimas: buvo velėjamas žlugtas, verdama smala, žmonės su gyvuliais šlaitų eglynėliuose slėpėsi nuo nedraugų. Šioje vietoje pereiname kelią Lekėčiai–Pavilkijys ir keliaujame toliau. Sužinosime daugiau informacijos apie mėlynes: Anglijoje jos vartojamos angliakasių kaip anglies dulkių priešnuodis; apie pakalnutę, kuri yra ne tik dekoratyvus, bet ir vaistinis nuodingas augalas; pažinsime paprastąją pušį ar putinalapį pūslenį. O įžengę į sengirę, į dangų galime pažvelgti per skylę drevėtos pušies kamiene. Pušynas senas, apie 170 metų, ir šio miško paskirtis yra rekreacinė, palikta žmonių poilsiui. Kartu tai gera prieglauda geniams ir kitiems uoksuose perintiems paukščiams. Čia peri ir karvelis uldukas, įrašytas į Lietuvos raudonąją knygą. Keliaudami šiuo taku galime rasti ne vieną genio kalvę – varstotą. Čia šis margas paukštis išsiaižo iš kankorėžių sėkleles.

Didžiąją tako dalį įmanoma nuvažiuoti ir mašina, bet dažniausiai minamas dviratis arba einama pėsčiomis. Tada išgirsti miško ošimą, paukščių čiulbėjimą, pamatai vabaliukus, gyvenančius savo gyvenimą, susipažįsti su augalais, uodi jų kvapus, ragauji gamtos teikiamas gėrybes. Giria ramina, mažina triukšmą, valo orą.

Plokščių pažintinis takas

Savo apylinkių gražumu ir unikalumu Plokščiai nenusileidžia daugeliui garsių Lietuvos vietų. Siūlome 3 val. apžvalginį maršrutą po Plokščių miestelį ir jo apylinkes.

Kelionė prasideda nuo tako stendo. Pakelėje stovinčios rodyklės padės lengviau rasti lankytinas vietas.

Besigrožėdami miesteliu prieisite tautodailininko Z. Sederevičiaus 1990 m. sukurtą medinį kryžių. Pažvelgę į priešingą kelio pusę, už 120 m išvysite baltuojantį dar sovietiniais laikais (XX a. 7 deš.) iškilusį kryžių. Šį pastatė Stulgių kaimo gyventojai Išganaičiai. Nuo jo akmeniniai laiptai nuveda prie Didžiupio upelio slėnyje įrengtos koplytėlės. Šią vietą žmonės vadina Šventaduobe. Legenda pasakoja, kad kadaise Nemune ties Plokščiais buvo sugautas Švč. Mergelės Marijos paveikslas. Jį bandyta laikyti bažnyčioje, bet šis atsirasdavęs griovyje prie šaltinio. Žmonės toje vietoje pastatė koplytėlę su altorėliu ir ten paliko šį paveikslą. Apie 1927–1928 m. Plokščių ūkininko Prano Rimkaus rūpesčiu Šventaduobė buvo atnaujinta. Iš akmenų išmūrytas altorėlis ir siena. Šalia trykštančio šaltinėlio vanduo, anot plokštiečių, turi stebuklingų gydomųjų galių. Per Parcinkulių atlaidus čia laikomos Šv. Mišios.

Pasigrožėję Šventaduobe, užkopiame į kitą Didžiupio upelio šlaitą. Pro poilsio aikštelę, ragų pakraščiu pasukame į rytus Vaiguviškių-Plokščių piliakalnio link. Vaiguvos ir Didžiupio upelių santakoje esantis piliakalnis datuojamas I tūkst.

Aplankę piliakalnį nusileidžiame prie unikalaus Lietuvos kampelio. Čia Vaiguvos upelis abipus stovintiems namams yra gatvė – vienintelis įvažiavimas į kiemus. Pasakojama, kad V. Kudirka, viešėdamas Plokščiuose, mėgo vaikštinėti šiame slėnyje. Ši vieta jam priminusi Alpes.

Iš čia pasukame senojo miestelio centro link. Liepomis apsodintais laiptais įkopiame į kalną, kur didžiulių medžių paunksnėje stovi bažnyčia. Bokšte vis dar skamba senasis žalvarinis varpas, išlietas 1573 m. Pirmąją medinę Romos katalikų bažnyčią 1670 m. čia pastatė Plokščių įkūrėjas ir tuometinis savininkas Jeronimas Kiršenšteinas. Jis savo dvarą ir miestelį pavadino Blagoslavenstvu, bet žmonėse toks vardas neprigijo. Šie metai laikomi miestelio įkūrimo data, nors pirmuosiuose rašytiniuose šaltiniuose Plokščiai paminėti 1561-aisiais. Manoma, kad šis vardas yra atsineštas naujųjų Sūduvos gyventojų iš Žemaitijos. Dabartinė bažnyčia pastatyta 1868 m. kunigo Tomo Jankausko pastangomis, remiant grafui Benediktui Tiškevičiui ir parapijiečiams. Joje yra vertingų meno kūrinių.

Į pietus nuo bažnyčios senosios jau XIX a. pabaigoje veikusios valdiškos mokyklos vietoje stovi tautodailininko Z.Sederevičiaus sukurtas stogastulpis. 1987 m. pastatas perkeltas į Rumšiškių buities muziejų. Rašytiniai šaltiniai mini mokyklą Plokščiuose veikus nuo 1819 m.

Keliuku pro šventorių vėl

nusileidę į pagrindinę miestelio gatvę ir pasukę į vakarus, prieisite memorialą Plokščių tremtiniams ir kankiniams atminti. Šio komplekso pagrindinis akcentas – 1940-aisiais pastatytas paminklas. Jame įrašytos aštuoniolikos 1919–1921 m. žuvusių Plokščių valsčiaus savanorių pavardės. Pokario kančių kelius simbolizuoja Nepriklausomybės šlaite vingiuojantys takai, vedą į kraštuose esančius kalinimo rūsius. Abipus takų išdėstyti akmenys simbolizuoja tremties vietas. Atminimo sienoje iškaltos 382 tremtinių pavardės.

Keliaudami toliau aplankysite garsaus lietuvių tautinio atgimimo veikėjo Petro Kriaučiūno sodybvietę. Jo namai buvo tapę lietuvybės centru, pas jį dažnai viešėdavo J. Jablonskis, P. Višinskis, V. Kudirka, A. Baranauskas, užsienio šviesuoliai. Nuo jos pakilsite į Nemuno šlaitą. Dešinėje lieka buvęs Plokščių dvaro centras, priklausęs J. K. Kiršenšteinui, Upytės Karpiams, Tiškevičiams ir Strumilai.

Kairėje kelio pusėje pastatytas paminklas Plokščių įkūrimo 300-osioms metinėms. Paminklo pagrindui panaudota girnapusė, padaryta iš akmens, gulėjusio Vaiguvos upelio slėnyje. Seni gyventojai pasakoja, kad Plokščiuose viešėdamas V. Kudirka mėgo ant to akmens ilsėtis, rašyti. Šio vadinamojo Kudirkos akmens liekanos yra prie upės-gatvės.

Kapčiamiesčio miškininkų gamtos pažinimo takas

Dzūkijoje sakoma: „Atvažiuokit pas mus, turim vandens nors prigerk, akmenų nors užsimušk, bet grybų ir uogų prisirinkęs badu nemirsi.“
Taip, nederlingos, akmenuotos mūsų žemės, bet kokie gražūs ežerai, kokia turtinga ir graži Dainavos giria, kokie mieli mūsų gojai ir gojeliai, šilai ir šileliai.

Nuo senų senovės giria maitino, rengė ir gynė dzūką nuo priešų. Taigi šiandien kviečiu pavaikščioti po pietinio Lietuvos pakraščio miškus – Kapčiamiesčio miškininkų gamtos pažinimo taku. Tai kelias iš Vilniaus per Merkinę, į Seinus. Važiuodami prie pat Kapčiamiesčio rasite „geografinius“ želdinius. Kas gi tai per išmonė? Ogi Lietuvos miškų institutas išaugino ir atvežė paprastosios pušies daigų, kurių sėklos surinktos Alytaus, Druskininkų, Kazlų Rūdos, Labanoro, Valkininkų, Vilniaus, Veisiejų miškuose, o mes juos 1989 m. pavasarį pasodinome. Pažiūrėsite ir įvertinsite, kaip auga šis miškas.

Pravažiavę Kapčiamiestį, važiuokite į Kauknorį, pasigrožėkite pakele. Pabandykite suskaičiuoti, kiek rūšių medžių ir krūmų pamatysite. Jei važiuosite pavasarį, pasigrožėkite žiedų „jūra“, jei rudenį – spalvų gama.

Pamatę nuorodą sustokite beržyne, kuris pasodintas 1960 metais. Pasigrožėkite baltaliemeniais beržais. Perskaitę informaciją sužinosite, kad jie užaugo iki 26 m, išaugino 220 m^3 medienos 1 ha.

Toliau važiuokite – rasite maumedyną, pasodintą irgi apie 1960 m., bet užaugusį iki 29 m, išauginusį 450 m^3 medienos 1 ha. Matysite, kad vieni maumedžiai labai gražūs, kiti apskurę. Tie gražuoliai vadinami plačiažvyniais, o labiausiai nuskuręs – sibirinis maumedis.

Pavažiavę kelis šimtus metrų, rasite pušų su beržaus medyną, sodintą taip: 4 eilės pušies, 1 eilė beržo. Šis medynas pasodintas 1959 m., užaugino 210 m^3 medienos 1 ha. Apžiūrėję šį medyną važiuokite į Kalvių kaimą, žvilgtelėkite į salą, esančią Veisiejo ežere. Pavasarį sala būna balta, nes joje peri tūkstančiai kirų ir upinių žuvėdrų.

Pasigrožėję gražiais Dzūkijos ežerais, grįžkite prie Ilgio ežero, kurio vanduo vienas iš švariausių Lietuvoje, tai konstatavo stovyklaudami ekologai. Pakeliui sustokite ąžuolyne, taip pat sodintame apie 1960 m.; pamatysime, kad jis užaugo iki 19 m aukščio ir išaugino 160 m^3 medienos 1 ha.

Pasukite prie Ragažėlės ežero, prieikite tyliai ramiai, pasigėrėkite gervėmis ir kitais vandens paukščiais. Atkreipkite dėmesį, kad ežero krantai apaugę savaiminėmis pušimis, o toliau auga pasodinti pušų medynai. Palyginkite ir suprasite, kodėl miškininkai siūlo sodinti miškus. Dabar daug kas džiaugiasi savaime pasisėjusia pušimi pamiškėse?

Lankydami šiuos objektus pavargote, taigi ateikite prie Ilgio ežero, pailsėkite. Poilsiavietėje jūsų paslaugoms yra pavėsinės, laužavietės, lieptai, gražiai sutvarkytas lieptas neįgaliesiems. Mes norime, kad čia visi galėtų grožėtis ir džiaugtis gamtos teikiamais malonumais. Jeigu susiruošėte nakvynės, saulėlydį stebite nuo Meilės kalnelio. Miškininkai čia įrengė laiptus, kad lengviau būtų užlipti.

Kai pailsėję grįšite, važiuokite 3 km keliu Kapčiamiestis–Veisiejai. Padumblių kaimo žemėn prieš 35 metus pasodintas raudonųjų ąžuolų medynas, užaugo jis 21 m aukščio, užaugino 230 m^3 medienos 1 ha. Pavaikščiokite pažymėtu taku, rasite veimutinių pušų ir maumedžių medyną, apžiūrėkite, įvertinkite.

Manau, viską apžvelgę ir apmąstę žinosite, ką sodinti savo žemėje, o jei ir nieko nesodinsite – ilgai išliks atmintyje matyti vaizdai, miškai, ežerai.

Prie kiekvieno lankomo objekto pamatysite mūsų poetų eilėraščių posmelius, miškininkai supažindina su Justino Marcinkevičiaus, Broniaus Mackevičiaus, Vlado Mozūriūno mintimis apie mus supančią aplinką. O poilsiavietėje išmokite Salomėjos Nėries posmelį ir paskaitykite jį kaimynams bei draugams:

Ir neveltui skiepino senoliai
(Amžina ramybė Kaulams jų)
Medį taip mylėt – kaip tikrą brolį
Neraškyti vaismedžių baltų.

Jei norėsite daugiau sužinoti apie šį nuostabų Dzūkijos kamputį, apsilankykite miško muziejuje, kur saugoma mūsų girių istorija (kreiptis į B. Stacevičienę, mob. 8 686 65 210).

Taką įkūrė girininkas Vytautas Stacevičius, dabar puoselėja girininkas Rimantas Pileckas.

Vytautas Stacevičius

Pelkių karalienė gervė

Rimanto Nalivaikos nuotr.

Alfonsas Kazitėnas

Didinga paukštė toji gervė. Ūgiu su baltuoju gandru lygiuojas, o senas gervinas kartais net pranoksta gužutį. Kūno ilgis iki 1,2 m, sveria apie 5 kg. Gervę sunku supainioti su kitais plunksnuočiais. Gracingumu nurungia visus kitus mūsų krašte sutinkamus sparnuočius. Pasižymi itin grakščiu sudėjimu, švelniomis kūno linijomis, moka stilingai išriesti kaklą, labai grakštų, liauną, kaip gėlės stiebą, tik vietoj žiedo – daili, su tamsia kaklajuoste galva, kurią moka laikyti taip oriai, iš tolo seka protingomis akimis. Pagal išvaizdą, profesoriaus Tado Ivanausko žodžiais, gervei „pritiktų paukščių aristokratės vardas“. Jos įspūdį sustiprina ir tai, kad gervė dėvi itin puošnius drabužius. Rūbai tokie laisvi, purūs ir tokie švelnūs – iš debesų šilkų sukirpti. Nuo pečių ilgos, tamsiais galais plunksnos garbanojasi per visą nugarą, pridengia apvalius ir ilgus juodus sparnus, nulinkusios ant uodegos. Iš šalies žiūrint, atrodo, jog tai uodegos garbanos, o iš tikrųjų kilmingosios aristokratės uodega visai nevykusi, tokia trumpa, kad sunkiai pastebima. Tai gervei suteikia egzotiškos elegancijos, ji jaučiasi taip laisvai, lakioja taip greitai, kad nepavytų profesionaliausias bėgikas. Žingsniuoja po raisto kupstus, jos gražios, lengvos kojos nepalieka jokių pėdsakų net puriausiose samanose. Stebina tai, kad toji aristokratė nemėgsta ryškesnių spalvų. Jos aprangoje vyrauja pilki, melsvo atspalvio tonai, bet jie savotiškai sustiprina brangių rūbų įvaizdį. Tik kakta, smakras, sprandas, sparnai žvilga juodai, kaklo šonai ir skruostai švyti snieginai. Vienintelė ryški žymė – raudonų briliantų karūna viršugalvyje – retais šeriais padengta odos skiautė. Tai suteikia pagrindo tituluoti pilkąją gervę mūsų pelkių karaliene. Princai ir princesės dėvi vienodų spalvų rūbus, iš aprangos juos sunku atskirti, tik ūgis išduoda smulkesnę moteriškąją prigimtį, kai paukščiai esti greta. Gervės akys rusvai raudonos, kojos juodos, snapas gelsvai rudas, tiesus ir smailas. Jauni paukščiai neturi galvos puošmenos, jų apsiausto pilkumas šiek tiek murzinas, rausvo atspalvio, o balti ir juodi paryškinimai nesudaro kontrastų. Kasmet esama nesubrendusių ir neperinčių gervių, joms nelengva susirasti ramybės salas ir nuolatines slėpynes.

Gervių valdos – erdvūs, monotoniški pelkių tyrai, neretai su neįžengiamomis klampynėmis ir liūlynais, iškaišyti kreivais berželiais ir neūžaugomis pušaitėmis, karklynėmis apraizgytomis prieigomis ir asiūkliais bei nendrėmis užžėlusiais duburiais Kilnios paukštės nevengia miškų, įsikuria jų apsuptuose raistuose, sutinkamos net pačiame miške, kur išretėję ir nušviesėję medynai. Joms nebūtinas ežeras ar upė, nors nevengia vandens ir mėgsta pabraidyti jų pakraščiuose. Platūs pelkynai miškų apsuptyje suteikia puikų prieglobstį karalienėms perėti ir slapstytis šėrimosi metu. Kita vertus, gervės – lygumų paukštės, jos vengia kalvotų vietovių, joms nepatinka net maži kalneliai. Užtat mielai renkasi dirbamų laukų kaimynystę, lankosi javų pasėliuose. Kai gervių mūsų kraštuose buvo daug, arčiau pelkėtų miškų gyvenę valstiečiai dienomis baidydavo jas iš javų. Panašių reiškinių pastebima ir dabar, paukštės ne vienam ūkininkui sumaitojo javų pasėlius, išrinko bulves. Žmogaus namuose išauginta jauna gervė taip prijunksta, kad tampa neperskiriama naminių paukščių drauge. Kinkuoja ilgomis kojomis aplink namus ir visą laiką viena akimi dirsčioja, kas dedasi padangėje. Pasirodžius sparnuotam grobuoniui, tuojau ima neramiai šaukti ir įspėja apie pavojų naminius paukščius. Ne gana to, ji niekada neleis nuskriausti už save silpnesnį.

Gervėms labiausiai patinka lygios slėnumos, pažliugusios vandeniu. Dar geriau, kai jose yra atvirų vandens telkinių. Jei apsistoja sausumoje, pora kartų per dieną skrenda į artimiausią telkinį atsigerti. Profesoriaus Tado Ivanausko pastebėjimu, dvidešimtojo amžiaus pradžioje pelkių karalienės buvo dar aptinkamos daugelyje krašto vietovių. Iki šių dienų didingos paukštės išsilaikė Gudų girios Čepkelių raiste, Biržų, Rudininkų, Žaliosios ir kitose didžiosiose krašto giriose, Žuvinto ežero paliose, Artosios, Kamanų ir Kazlų Rūdos pelkėse. Nors aristokratės pasižymi nepaprastu atsargumu ir baikštumu, tačiau jos neužsisklendžia archaiškose pelkynų viešpatijose. Nuolat palieka slėpiningas buveines, lekia pasižvalgyti po plačias sukultūrinto landšafto apylinkes. Tokie pasiskraidymai – tarsi žvalgyba, padedanti susirasti naujus ganyklų plotus. Nesuvilios pilkųjų net derlingiausi laukai arti gyvenviečių, arba nuolat žmonių lankomoje aplinkoje, kur ganosi gyvuliai. Sakoma, jog didingoms paukštėms kelia paniką net pro šalį nušlamanti katė ar pralekiantis šuva.

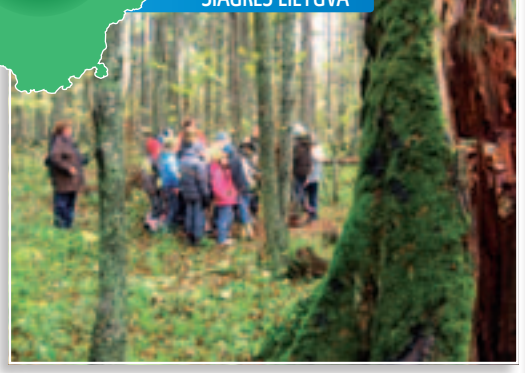

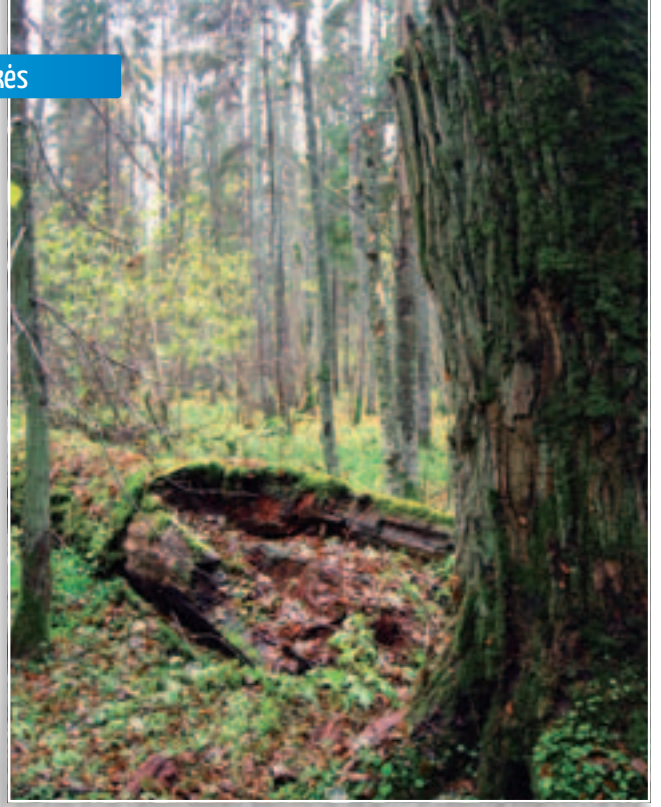

Per XX amžių iš 1,5 tūkst. didesnių nei 50 hektarų pelkių šalyje liko tik 800. Iš viso šlapžemės Lietuvoje užima tik 5 proc. teritorijos ir toliau nyksta. Tai sausinimo darbų, durpių gavybos padariniai. Pasausėjusiose pelkėse susidaro palankesnės sąlygos medžiams augti, todėl atvirų pelkių plynių plotų kasmet mažėja.

Siekiant išsaugoti vertingas pelkių buveines, Lietuvoje yra įsteigtas 51 telmologinis draustinis. Rokiškio rajone jų yra 5. Didžiausias – Suvainiškio telmologinis (visas jo plotas – 1201 ha, Rokiškio rajone – 1175 ha). Kiti: Petriošiškio – 138 ha, Notigalės (visas jo plotas – 1539 ha, Rokiškio rajone – 157 ha), Konstantinavos – 82 ha ir Gaidžiabalės samanynės – 172 ha. Jauniausi draustiniai, įsteigti 2010 metais – Konstantinavos ir Gaidžiabalės samanynės.

Bradesių ąžuolas

Valstybės saugomas gamtos paminklas
Vieta: Rokiškio rajonas, Bradesiai (Sartų regioninis parkas)
Koordinatės: X:617617, Y:6190148

Kadaise slėnyje tarp Bradesių piliakalnio ir Sartų ežero augusi šventagirė – didelis ąžuolynas. Šventagirė vadinta Tiltalemiškiu. Žmonės prisimena, kad kadaise čia buvęs tiltas. Tiltas laikytas mitologiniu. Jis jungęs Vėlių kalną – Vėlykuškių piliakalnį su Bradesių piliakalniu. Nuo tilto ir kilęs miško pavadinimas. Dabar ąžuolyną mena likęs vienas medis – Bradesių ąžuolas, o pastarojo šventumą – baltų tikėjimo atstovų pastatytas aukuras. Šioje vietoje ir dabar dažnai renkasi baltų tikėjimo žmonės švęsti švenčių, atlikti apeigų.

Pakruojo miškų urėdijos valdos plyti derlingoje Žiemgalos, Mūšos ir Nemunėlio lygumoje. Žemės čia derlingos, tad teritorijos miškingumas tesiekia 20 procentų. Tačiau miškininkų pastangomis per keliolika pastarųjų metų jis pastebimai padidėjo – dar neseniai buvo vos 17 procentų.

Urėdija administruoja arti 30 tūkst. ha miškų, iš kurių 18,2 tūkst. ha – valstybiniai. Vyrauja drėgnos ir derlingos augavietės, todėl paplitę beržynai, eglynai, ąžuolynai, uosynai su klevų, liepų ir vinkšnų priemaiša. Daugiausia tai šimtmečius šiose vietose augusios natūralios girios, kuriose gausu įvairių retų žolinių augalų, grybų, vabzdžių, paukščių. Į urėdijos teritoriją patenka Draumėnų kraštovaizdžio, Glebavos pedologinis, Laumekių botaninis ir Laumenio botaninis-zoologinis draustiniai, įsteigtas Gedžiūnų miško biosferos poligonas – Europos „Natura 2000“ tinklo dalis.

Draumėnų kraštovaizdžio draustinyje stūkso ozas. Tai lygioje vietoje pūpsantis kalnas, kurį kadaise slinkdami suformavo ledynai.

Pakruojo krašto miškai nėra patys tinkamiausi rekreacijai. Atvykėliui jie pasirodys tamsūs, drėgni, gausiai prižėlę visokiausių matytų ir nematytų žolių, krūmų bei krūmokšnių, per kuriuos ir prasibrauti nėra pati lengviausia užduotis. Tačiau džiaugiamės tuo, ką turime. Ir mūsų žemdirbiškame krašte įrengta nemažai atokvėpio vietų bei poilsiaviečių, dalis jų pritaikyta ir žmonėms, turintiems judėjimo negalią.

Pažintinis Rozalimo šilo takas

Pats įspūdingiausias pastarųjų metų rekreacinės kultūros projektas – 4 km pažintinis takas Rozalimo miško parke. Rozalimo pušynas jau pats yra retenybė visoje Šiaurės Lietuvoje, o Pakruojo krašte – vienintelis. Bepigu Trakams, Druskininkams ar Ignalinai, kur tokių rekreacinių vietų yra daug. Ten miško parko atidarymas nebūtų išskirtinis rajono įvykis. Mūsų Žiemgalos krašte žemės turtingos, drėgnos ir „riebios“ it kokiuose Amazonės baseino miškuose. Čia augalija veši ir stebina žolynų, krūmų, krūmokšnių bei medžių gausa ir augimo sparta.

Rozalimo šile auga unikalios galingos pušys, kurių metinių rievių skaičius siekia iki 170. Daugumos senmedžių viršūnės jau suapvalėjusios, o tai reiškia, kad pušys pasiekusios gamtinę brandą. Toks įspūdis,

tarsi Dievo ranka paėmė ir atkėlė į Pakruojį žemės gabalą iš Anykščių, kad darbštūs pakruojiečiai turėtų bent vieną vietelę po darbų atsipūsti.

Taką įrengti buvo mėginta savivaldybės ir vietos bendruomenės pastangomis, Miškotvarkos institutas jau buvo parengęs Rozalimo miško parko projektą. Deja, lėšų stoka vis trukdė pradėti realius darbus. Be to, atlikus gamtinius tyrimus nustatyta, kad Rozalimo miške yra nemažai saugotinų vertybių. Todėl poilsiui ir pramogoms tikslinga pritaikyti ne visą parką, kurio bendras plotas yra 287 ha, o tik 55 ha. Po ilgokai trukusių parengiamųjų darbų įgyvendinti Rozalimo miško parko projektą padėjo ES parama, kuri siekė 269,4 tūkst. Lt; Pakruojo miškų urėdija skyrė 145 tūkst. Lt.

Pernai prieš pat Jonines Rozalimo miško parke buvo atidarytas naujas pėsčiųjų takas, besidriekiantis nuo Laičių tvenkinio iki Rozalimo miestelio. Jį sudaro tarsi du maršrutai: rekreacinis ir gamtinis pažintinis. Rekreacinėje dalyje įrengtos pavėsinės, sūpuoklės vaikams, pastatyta įvairių skulptūrinių kompozicijų. Pažintinėje tako dalyje natūralioje miško aplinkoje įrengta „Miško klasė“ jauniesiems lankytojams, pastatyta 18 informacinių stendų, supažindinančių su parko augmenija, paukščiais, žvėrimis, pasakojančių mitologinę Daugyvenės krašto praeitį. Keliaujantys naujuoju rekreaciniu taku išvys Lapgirių ozą, sužinos apie Zigmantiškių mitologinį akmenį, dar vadinamą Marijos pėdos akmeniu. Anot vietos gyventojų, čia nuo neatmenamų laikų meldžiasi žmonės, prašydami sveikatos ir visokių malonių. Įgyvendindami Rozalimo miško parko projektą bei įrengdami jame poilsinį-pažintinį taką miškininkai jaučiasi atlikę pareigą rajono gyventojams.

Beržynės ąžuolas

Aukštis – 25 m.
Skersmuo – 1,9 m.
Dvikamienis.
Auga Joniškio r. Jurdaičių kaime,
Beržynės miške (Skaisgirio girininkija).

Veimutinė pušis

Veimutinė pušis (lot. *Pinus strobus*) – pušinių šeimai (*Pinaceae*) priklausanti spygliuočių medžių rūšis. Labiausiai paplitusi Šiaurės Amerikos rytuose.
Gali išgyventi iki 350–400 metų. Veimutinė pušis mėgsta vėsų, drėgną klimatą, gerai vėdinamą dirvą. Introdukuota daugelio Europos šalių parkuose, želdynuose. Auga ir Joniškio apylinkėse.
XVII–XVIII a. veimutinės pušies mediena plačiai naudota Karališkojo laivyno laivų statybai, taip pat baldų gamybai, namų statybai. Dėl intensyvaus kirtimo Europos rytinėje dalyje beveik išnaikinta.

Reibiniškių ąžuolas

Aukštis – 24 m.
Skersmuo – 1,2 m.
Dvikamienis.
Auga Joniškio r. Reibiniškių miške
(Skaistgirio girininkija).

Maldenių ąžuolas

Aukštis – 25 m.
Skersmuo – 1,7 m.
Auga Joniškio r. Jurdaičių kaime,
Maldenių miške (Joniškio girininkija).

Graudžiai šūkauja pelėdos

Alfonsas Kazitėnas

Naminės pelėdos pasklidusios po visą kraštą. O kad įprastos paukštės, kurias nuolat sutiktume, jau nedrąsu sakyti. Ornitologų duomenimis, likę 2000–4000 porų per visą šalį. Tačiau naminės vis tiek pranoksta kitų rūšių giminaites. Gyvena dideliuose ir mažuose prilūžusiuose miškuose, patinka joms seni medynai, pasitaiko ir jaunesniuose, jei ten dar išlikę bent pavienių drevėtų medžių. Mėgsta slapstytis tankmėse, vengia išretėjusių šilų. Nesibodi sukultūrintos aplinkos, įsikuria senose kapinėse, parkuose ir soduose, kur yra perėti tinkamų vietų. Pasitaiko gyvenvietėse ir miestuose, jei žmonės padaro joms veistis tinkamų inkilų. Pelėda ilgus šimtmečius sukiojosi žmogaus kaimynystėje, pelnė naminio paukščio pripažinimą. Sėsli, netgi labai prisirišusi prie gyvenamosios aplinkos, pamėgtose vietovėse laikosi daugelį metų. Kiek tolesniais maršrutais klajoja jaunikliai. Tai naktinė paukštė, pastebėti dienos šviesoje labai reta. Kiurkso medžio drevėje ar šakų pynėje, pajutusi pavojų, stengiasi tapti nematoma. Ištįsta visu kūnu, suglaudžia plunksnas, primerkia akis. Ir jai puikiai pavyksta – stypso negyva būtybė, nudžiūvusios šakos stagaras. Išbaidyta iš slėptuvės, truputį paskrenda ir nutupia į šalia esantį medį. Netrukus vėl pakyla, paskrenda toliau. Regis, jos akys turi priprasti prie dienos šviesos. Tik labai išalkusi, susigundo šviesiu paros metu čiupti neatsargiai prisiartinusią laimikį. Kiek drąsiau jaučiasi šešėlių priedangoje.

Pelėdų veiklumui pats tas – pavakario ar paryčio prieblanda, naktų mėnesiena. Nusileidus saulei, paukštės palieka dienos prieglobsčius. Prietėmyje nebeskraido kėkštai ir kuosos – neduotų grobuonėms ramybės. Raiboji nutupia netoli slėptuvės, pasipurto, nubanguoja puriosios puošmenos, tikra girių dama. Tupi tyliai, kraipo galvą, dairosi į šalis, įsiklauso į vakaro rimtį trikdančius garsus. Apsipratusi leidžiasi į maisto paieškas. Pelėdos skrydis tylus kaip šešėlis, sugeba toli sklęsti. Tačiau pasirenka patogų stebėjimo punktą, nutūpusi ilgai seka aplinką. Užmačiusi dirvoje ar žolėje judantį peliūkštį, plačiai išskleidžia vėtykles, nusklendžia į tą vietą ir stveria nagais neatsargų gyvūnėlį. Grobį nusineša į saugią vietą, pirmiausiai nusuka jam galvą. Tuomet jau esti garantuota, kad auka nei priešinsis, nei ištrūks. Prarijusi svarbiausią kąsnį, ramiai pasižvalgo, tartum puikuodamasi sėkme, ir suryja likusią dalį. Vidurnaktį sutingsta, ypač kai naktys tamsios. Paryčiais vėl suaktyvėja, pradeda šūkauti šaižiu balsu, pažadina iš miegų miško gyventojus ir žmones. Pelėdos turi pamėgtas valgyklas, kur matyti atrytų nesuvirškintų maisto likučių – kaulų, plaukų, plunksnų. Silpnesnius paukštelius labiausiai gąsdina išpūstos pelėdos akys ir veriamas žvilgsnis. Kuomet žvilgsnis palengvėle gęsta, mažieji giesmininkai rimsta. Snaudžianti pelėda jiems nerūpi, o ši pro neįžiūrimus akių plyšelius akylai stebi aplinką. Šiek tiek komiškai atrodo dieną prie uokso ant šakos meiliai susiglaudusi ir vaiskiuose saulės spinduliuose besišildanti pelėdų pora. Prispaudžia plunksnas, susilieja su šaka lyg gumbas. Tačiau pakanka mostelėti ranka, gumbas iškart pasišiaušia, darosi apvalus, sužiūri juodos akys. Pelėdos – toliaregės, jų akys didesnės už kitų paukščių, sudaro trečdalį galvos ir trisdešimt antrąją viso kūno. Žmogus tamsoje

neskiria daiktų, o pelėda puikiai mato grobį.

Pelėdos į poreles, atrodo, susieina rudenį. O jų meilės ritualas prasideda dar nesibaigus žiemai – vasario pabaigoje ar kovo pradžioje. Mėnesėtomis naktimis plačiai sklinda patinukų ūbavimas. Patelės atsiliepia kuvikuodamos. Gamtininko ausiai pelėdų muzika skamba maloniai, nes pranašauja dideles permainas. Tuo tarpu paprasti kaimo žmonės, išgirdę pelėdos balsą, sunerimsta, kad gali prišaukti nelaimę namams. Pelėdos prisiglaudžia medžių drevėse ir įdubose, meletų iškaltuose uoksuose arčiau aikščių, kirtaviečių, laukymių, pamiškių, pastatų nišose, 5 – 20 m aukštyje nuo žemės Kovo pabaigoje ar balandžio pradžioje patelė padeda 2 – 6 baltus, grūdėtu lukštu, mažumą žvilgančius, rutuliškus kiaušinėlius. Peri pati viena, vyrelis parūpina maisto. Perekšlė aršiai gina būstą, pasirodžiusį priešininką puola iš pasalų. Ne vienam nukelia kepurę nuo galvos, kaip nutikdavo mums vaikystėje. Tik saugokis, kad akių neiškabintų aštriais nagais. Balandžio mėnesį pelėdos namuose didelis sujudimas. Išpuvusios drebulės drevėje, žalių eglaičių priedangoje, krebžda baltapūkiai pelėdžiukai – tik išriedėjusi iš kiaušinių karta. Tėvams neramios dienos ir naktys. Motina šildo mažylius, dar neregėtinčius aplinkinių daiktų, nepajėgiančius nulaikyti galvyčių, bet apaugusius puriais ir tankiais pūkais. Tėvas tiekia šeimynai pavilgą, saugo ją nuo pavojų. Visą naktį drevėje netyla bruzdesys ir cypsėjimas. Tereikia ūktelėti, tuojau prisistato rūpestingasis šeimos galva. Nesuvokdamas apgaulės, paukštis seka žmogų, laikydamas įsibrovusiu gentainiu. Už nugaros pajunti švelniai minkštais sparnais virpinamą orą. Patiklų paukštį gali nuvilioti į jo teritorijos pakraštį, bet peržengti jos ribos neprivers net varžovo garsai. Šeimininkas ūmai suniurzga po nosimi ir nusklendžia atgal. Nesuprasi – ar perprato, ar pamanė, kad išvarė įsibrovėlį.

Varnikų pažintinis takas

Vienas įdomiausių Trakų miškų urėdijos lankytinų objektų – Varnikų botaninio-zoologinio draustinio 3,5 km ilgio pažintinis takas (Lentvario girininkija, Trakų istorinis nacionalinis parkas). Jis veda per Ilgelio pelkę, o maršrutas susideda iš 10 informacinių stotelių. Šis pažintinis takas leidžia pamatyti gražiausias bei sunkiai prieinamas draustinio vietas, suteikti lankytojams žinių apie gamtą, vietos kraštovaizdžio ypatumus, su jais susijusią žmonių veiklą; besimokantiems – pagilinti įvairių dalykų žinias. Takas padeda nukreipti lankytojų srautus bei saugoti gamtą nuo nekontroliuojamo lankymo.

Mošos piliakalnis

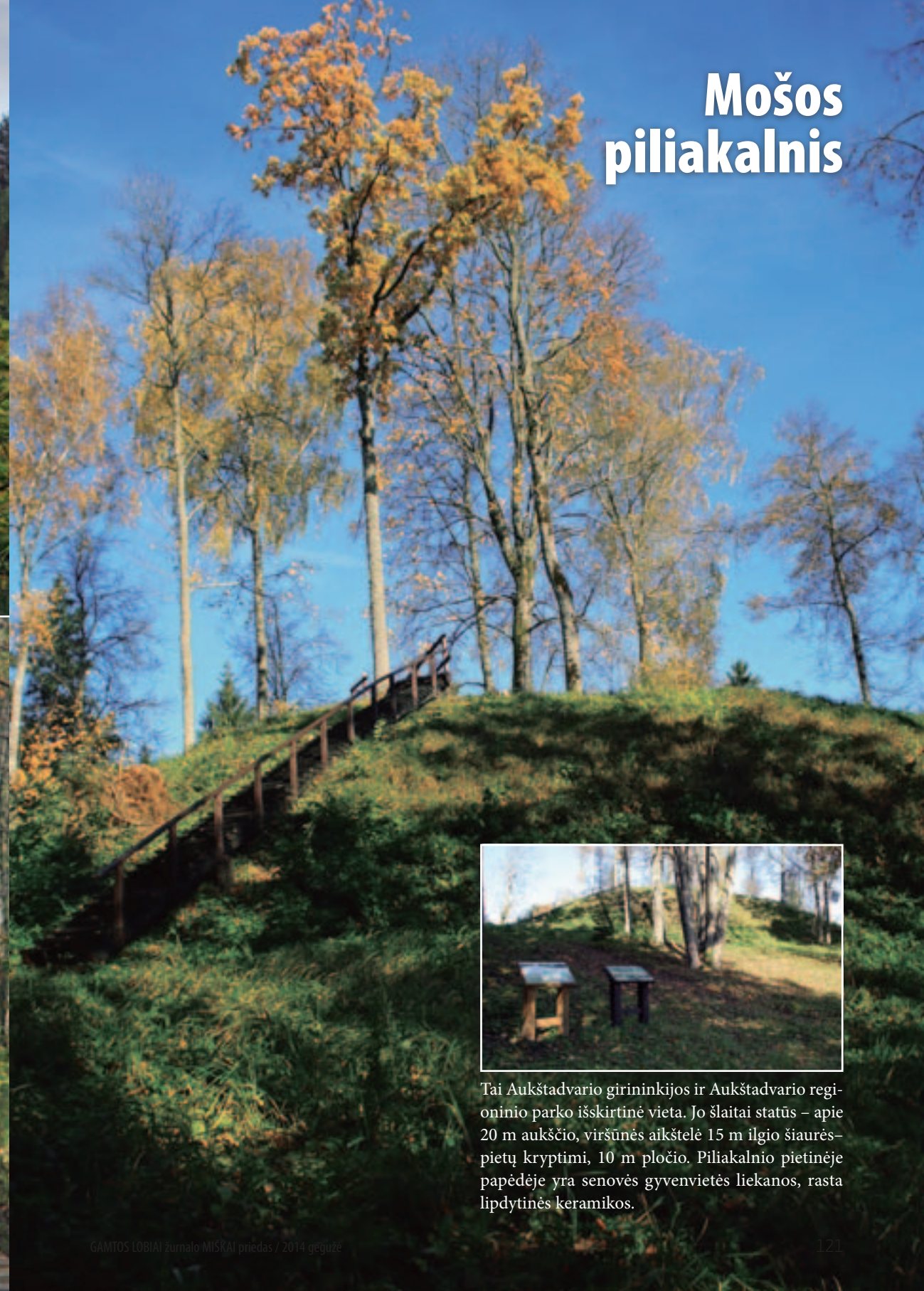

Tai Aukštadvario girininkijos ir Aukštadvario regioninio parko išskirtinė vieta. Jo šlaitai statūs – apie 20 m aukščio, viršūnės aikštelė 15 m ilgio šiaurės–pietų kryptimi, 10 m pločio. Piliakalnio pietinėje papėdėje yra senovės gyvenvietės liekanos, rasta lipdytinės keramikos.

Kartuvių kalnas

Ši aukštuma, kaip ir dauguma Trakų apylinkių išskirtinės reikšmės vietų, priklauso Aukštadvario girininkijai ir Aukštadvario regioniniam parkui. Pagonybės laikais čia vykdavo aukojimų apeigos. Baudžiavos metais ant kalno kardavo nepaklusnius baudžiauninkus, o rusai – sukilėlius. Kalno aukštis siekia 170 m virš jūros lygio. Kopiant į kalną įrengtais laiptais, atsiveria puikus vaizdas į Navos ežerą.

Justino Marcinkevičiaus giraitė

Žeronių girininkijoje Justino Marcinkevičiaus artimieji, Rašytojų sąjungos nariai su miškininkais 2,6 ha plote pasodino giraitę garbiam rašytojui atminti.

Šioje giraitėje rašytojo dukra Jurga Marcinkevičiūtė su Rašytojų sąjungos pirmininku Antanu Jonynu pasodino pušelę, išaugintą iš popiežiaus Benedikto XVI pašventintų sėklų. Prie giraitės pastatytas atminimo koplytstulpis, įrengti suoliukai norintiems atsikvėpti.

Velnio duobė

Tai gamtos paminklas, mitologinis sakralinis kultūros paveldo objektas. Duobė neaiškios kilmės, gylis – 40 m, durpių sluoksnio storis dugne – 9,5 m.
Duobės plotis viršuje apie 210 m, apačioje 63 m.
Ant viršutinio šlaito įrengta apžvalgos aikštelė, nuo kurios galima atidžiau apžvelgti šį gamtos paminklą. Aikštelė pritaikyta žmonėms, turintiems judėjimo negalią. Įrengti nauji laiptai ir takas aplink duobę.

Pažintinė turizmo trasa Žaliasis takas

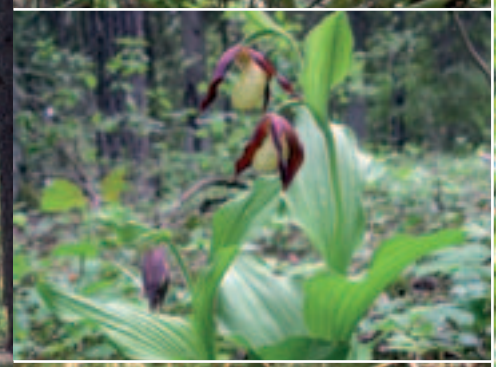

Spindžiaus miškas – kraštovaizdžio draustinis ir „Natura 2000“ teritorija. Tai išskirtinis Strėvos aukštupio dubaklonių miškų, ežerų ir pelkaičių kraštovaizdis. Šioje teritorijoje išskirta 13 Europos Bendrijos svarbos natūralių gamtinių buveinių tipų.

Keliaudami nauja 8 km pažintine turizmo trasa Žaliasis takas, rasite 12 informacinių stendų, kurie supažindins su retu gamtos fenomenu – iš pelkėtos kalvelės čiurlenančiomis versmėmis, Spindžiaus šilo turtais, paslaptinga orchidėjų karalyste, Strėvos upe ir jos pakrantėse slypinčiomis pelkaitėmis bei liūnais, įspūdingomis vakarų taigos, pelkėtų lapuočių miškų buveinėmis, sengirės medžiais galiūnais, mįslingais Lausgenių pilkapiais ir kitais įdomiais objektais.

Kviečia Vilniaus krašto miškai

XX a. ypač išryškėjo rekreacinė miško funkcija, tai yra miško pritaikymas žmogaus fizinių ir dvasinių jėgų susigrąžinimui. Žmogus vis dažniau traukia į mišką – atsikvėpti nuo darbų, rutinos, miesto šurmulio, pabūti su draugais, šeima, savimi... Visais laikais miškas žmogui buvo kaip dvasios atgaivos šaltinis.

Vilniaus miškų urėdijos miškininkai jau seniai svetingai atkėlė vartus sostinės ir aplinkinių rajonų gyventojams bei miesto svečiams. Miškininkų dėka mūsų krašto miškuose gausu ne tik poilsio vietų, bet galime pasidžiaugti ir miškininkų triūsu įrengtais pažintiniais pėsčiųjų takais.

Tikru dvasios atgaivos šaltiniu, nepakartojamo poilsio forma po darbų ir rūpesčių yra tapęs pažintinis takas, įrengtas Dūkštų ąžuolyne – sankryžoje tarp trijų istorinių Lietuvos sostinių: pirmosios sostinės Kernavės, Trakų ir dabartinės sostinės Vilniaus. Tai vienas seniausių ir didžiausių mūsų šalyje žmogaus rankų nepaliestų ąžuolynų. Šiame unikaliame 302 ha medyne įsteigtas 36,2 ha ploto gamtinis rezervatas, kuriame draudžiama bet kokia ūkinė veikla. Šių vietų ąžuolams – 180–200 metų.

Vilniaus miškų urėdijos miškininkai, norėdami su šio medyno vertybėmis supažindinti visuomenę, o kartu ir išsaugoti unikalų gamtos kampelį ateities kartoms, įrengė du teminius pažintinius takus: Dūkštų ąžuolyno pažintinį taką ir Dūkštos pažintinį pėsčiųjų taką.

Dūkštų ąžuolyno takas – tai tarsi ąžuolo šaka su trimis atšakomis: mitologinis Žalčio takas, Gamtos takas bei Ąžuolyno atkūrimo takas. Pažintinis takas prasideda skulptūra Lietuvos karaliui Mindaugui, nes manoma, jog būtent šiose apylinkėse ir kūrėsi Mindaugo Lietuva.

Eidami Mitologiniu taku grožėsitės skulptūromis iš medžio, vaizduojančiomis senovės lietuvių pago-

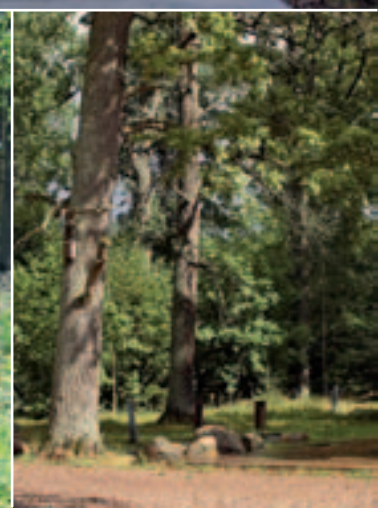

nių dievus ir dievaičius, istorinius ir mitologinius personažus. Gamtos tako atšaka veda pro unikalius ąžuolyno augalus, žvėrių išmintus takus ir tikrąjį medyno vaizdą, o Ąžuolyno atkūrimo takas supažindina su miškininkų darbu saugant ir atkuriant ąžuolyną. 2,2 km ilgio pažintinio tako pabaigoje lankytojus pasitiks paslaptingasis Airėnų akmuo. Tai – mįslė, kurios iki šiol mokslininkai dar neįminė. Ant šio didžiulio ąžuolyne dunksančio riedulio matomi įspausti paslaptingi ženklai, panašūs į runas ar kitus rašmenis, o šoniniame paviršiuje matyti lygiakraštis kryžius, kuris, kaip manoma, senovėje simbolizavo ugnį arba saulę...

Dūkštų ąžuolynas unikalus ne vien šimtamečiais ąžuolais, bet ir retomis augalų, paukščių, gyvūnų, vabzdžių, grybų, kerpių rūšimis. Čia auga daugiau nei 280 rūšių augalų. Pavasarį Dūkštų ąžuolynas pražysta geltonai: savo geltonas galvas į saulę kelia ankstyvasis šalpusnis, pavasarinis švitriešis, geltonžiedė plukė. Vėliau ąžuolyną savo žiedais papuošia triskiautė žibuoklė, tamsioji plautė, gegužinė žvynašaknė.

Žingsniuodami takais būsite nustebinti ir Dūkštų ąžuolyno sparnuočių, gyvūnų, vabzdžių, grybų, kerpių gausa ir įvairove. Apie jų įdomų ir paslaptingą pasaulį galėsite daugiau pasiskaityti čia pat įrengtuose informaciniuose stenduose.

Apkeliavę pažintinį taką suaugusieji turės galimybę pasibūti ten įrengtoje poilsiavietėje, o vaikai galės pasisūpuoti sūpuoklėse.

Svarbu, jog miškininkai, rengdami šį taką, pagalvojo ir apie žmones su judėjimo negalia – takas pritaikytas ir neįgaliesiems.

Vilniaus miškų urėdija drauge su Neries regioninio parko direkcija Vilniaus gyventojus bei sostinės svečius kviečia pasivaikščioti ir Dūkštų kraštovaizdžio draustinyje įrengtu Dūkštos pažintiniu pėsčiųjų taku, besidriekiančiu Dūkštos upelio pakrante. Šis Dūkštos pažintinis pėsčiųjų takas jungia Dūkštų ąžuolyną su Karmazinų piliakalniu.

Čia apsilankiusieji pasivaikščios nuostabiais Dūkštos upelio krantais, aplankys 1994 m. Lietuvos Respublikos Nepriklausomybės akto signatarų ir LR Seimo narių sodintą ąžuolyną, pamatys kadaise čia veikusį vandens malūną, pasigrožės nuo Bradeliškių piliakalnio atsiveriančiais vaizdais. O galiausiai galės užkopti į Karmazinų piliakalnį, kuris, kaip byloja padavimai, galėjo būti sakralinė lietuvių vieta – alkakalnis.

Keliaujant Dūkštos pažintiniu taku negalima neaplankyti įspūdingo dydžio Šventojo Daubos ąžuolo, kurio apimtis siekia net 4,95 metro. Visur įrengti informaciniai stendai, atokvėpio vietos, kviečia natūralūs miško ir pievų takeliai. Dūkštos šlaitų grožiui abejingas neliks nė vienas lankytojas.

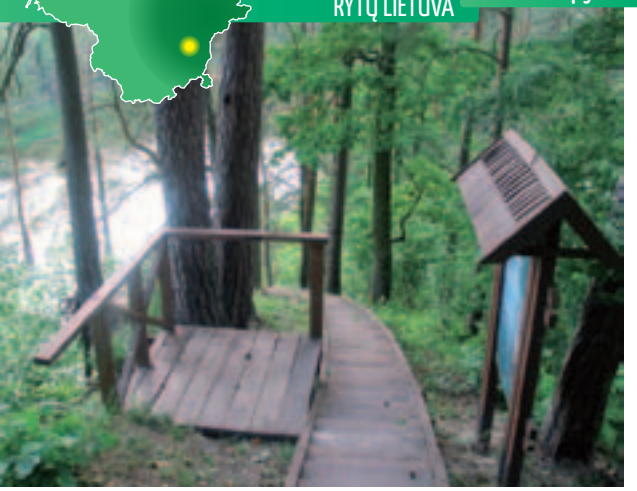

Trečiasis bendras sėkmingai įgyvendintas parko ir Vilniaus miškų urėdijos projektas – Karmazinų pažintinis pėsčiųjų takas. Įrengtas visai greta išpopuliarėjusių Dūkštų ąžuolyno ir Dūkštos pažintinių takų – Neries regioniniame parke, Velniakampio draustinio pašonėje.

Šis takas atskleidžia kito Neries regioninio parko kampelio – miškingo Neries slėnio – kraštovaizdžio grožį.

4 kilometrų ilgio Karmazinų pažintinis pėsčiųjų takas įrengtas siekiant lankytojams atskleisti Neries regioninio parko kraštovaizdžio grožį, supažindinti su medynų įvairove, mitologine ir istorine upės reikšme.

Keliaujant taku galima aplankyti didžiausią Vilniaus krašte Karmazinų pilkapyną, kuriame yra vienintelė Lietuvoje po archeologinių kasinėjimų atkurti pilkapiai, pasigrožėti kerinčiu nuo 60 m aukščio skardžio atsiveriančiu Didžiosios Velniakampio kilpos vaizdu, sužinoti apie senovės lietuvių laidojimo papročius, mitologinius akmenis, kadaise klestėjusį sielių plukdymą Nerimi, augalus ir gyvūnus.

Miškų urėdijos ir parko direkcijos darbuotojai šį taką įrengė suprasdami jo istorinę, kultūrinę svarbą, taip pat norėdami gamtos mylėtojams parodyti **natūralius gamtinius ir kultūrinius lobius, slypinčius visai šalia mūsų sostinės.**

Keliauti šiuo Karmazinų pažintiniu pėsčiųjų taku nėra lengva – **take daug stačių šlaitų, ne visur įrengti laiptai, kadangi buvo siekiama, kad lankytojai pamatytų kuo natūralesnę, žmogaus nepaliestą gamtą.**

Atvykę lankytojai gali ne tik gėrėtis šių vietų grožiu, klausytis medžių ošimo, kvėpuoti nuo Neries sklindančia gaiva, **tiesiog pabėgti nuo kasdienio miesto šurmulio,** bet ir susipažinti su šių vietų gamtos vertybėmis. Čia įrengta net 19 informacinių stendų, o **pavargę keliautojai galės atsipūsti įrengtose atokvėpio vietose, poilsiavietėse.**

Vilniaus miškininkai tikisi, kad čia užsuka neabejingi grožiui ir gamtai lankytojai, o žinios skatina mylėti savo kraštą, saugoti gamtą.

2012 metais Vilniaus miškų urėdija miesto gyventojams bei svečiams padovanojo dar vieną dovaną – Parudaminos girininkijoje atidarytas pažintinis „Miško turtų“ pėsčiųjų takas, supažindinantis su natūraliai šalyje augančių medžių, krūmų ir puskrūmių rūšimis.

Parudaminos girininkijoje esančiame „Miško turtų“ pažintiniame 800 metrų ilgio pėsčiųjų take – 79 objektai: 31 skirtingos rūšies medžiai, 26 krūmai ir puskrūmiai, 22 kiti objektai (inkilai, stendai, informacinės lentelės, pasakojančios miško įdomybes: apie medynų rūšinę sudėtį, kvartalinių linijų tinklą, medžių rūšių skirtumus). Lankytojai taip pat laukiami ir Parudaminos girininkijos kieme įrengtame gyvajame kampelyje, kur aptvaruose ir voljeruose gyvena danieliai, muflonai, ilgasnukiai ir paprastieji meškėnai bei fazanai, įrenginėjama mokymo klasė su gyvūnų iškamšų ekspozicija.

Šiandieniniame gyvenimo ritme atotrūkis tarp žmogaus ir gamtos tampa vis didesnis, vis mažiau pažįstama ir norima pažinti gamtos lobius, dėl to šis takas bus įdomus daugeliui, nes žengiant taku prie kiekvienos jame sutinkamos augalų rūšies pridėta informacinė lentelė su jos pavadinimu. Vaikštant bus paaiškinta daug dalykų, kurių anksčiau galbūt dauguma net nepastebėdavo arba suprasdavo klaidingai, o atidūs lankytojai pastebės, jog viskas miške turi savo tvarką ir savus dėsnius, jog miškas – tai atskiras gyvas pasaulis, kurį verta pažinti.

Iš Vilniaus į pažintinius takus Jūs pateksite važiuodami pro Sudervę Kernavės link. Vėliau sekite nuorodas ir taip lengvai nuvyksite į norimą taką.
Važiuodami iš Kauno, ties Vieviu sukite į dešinę Maišiagalos – Dūkštų kryptimi, Vilniaus link ir sekite nuorodas į takus.
„Miško turtų“ pažintinis takas randasi Karužiškių kaime, Vilniaus r.

VĮ VILNIAUS MIŠKŲ URĖDIJA
Smolensko g. 15, LT-03201 Vilnius
Tel. (8- 5) 2336159
Faks. (8-5) 2160930
El. paštas: info@vilmu.lt
Interneto svetainė: www.vilmu.lt
Miškų urėdas Artūras Nanartavičius

Paparčiai

Paparčiai, kurių lapai panašūs į stručio plunksnas

Tai paupiniai jonpaparčiai. Švenčionių girininkijoje, prie upelio, šie gražuoliai išauga net iki 2 m aukščio, nors literatūroje rašoma, kad augalas pasiekia 1 metro aukštį.

Paupinis jonpapartis auga miško upelių slėniuose, šaltiniuotuose miškuose, krūmuose, daubose. Mėgsta derlingą dirvožemį ir pavėsį. Sporifikuoja birželio–rugsėjo mėn.; sporas barsto kitą pavasarį. Požeminis stiebas trumpas, juodas, nedaug išlenda virš žemės. Vegetatyviniai lapai trumpakočiai, šviesiai žalias lakštas. Lapai išsidėstę ratu ir sudaro piltuvo pavidalo puokštę, iš kurios centro išauga sporifikuojantieji lapai. Tai gražus dekoratyvinis augalas, kuris auginamas ir sodybose. Lotyniškai šis papartis vadinamas *Matteuccia struthiopteris*. Graikiškai *stroytos*, *struthion* – varnėnas, strutis; vadinasi, jonpaparčio lapai panašūs į stručio plunksnas.

Cirkliškio pažintinis takas

Šis pažintinis takas įrengtas VĮ Švenčionėlių miškų urėdijos Modžiūnų girininkijos 487 kvartale. Tai buvusio pasivaikščiojimo tako nuo Cirkliškio dvaro sodybos iki Perkūno piliakalnio rekonstrukcija. Šio pažintinio tako tikslas – išsaugoti, tvarkyti ir racionaliai naudoti kultūros ir gamtos paveldą bei istoriniu ir rekreaciniu požiūriu vertingą Rytų Aukštaitijos kompleksą, vykdyti teritorijos tyrimus bei stebėjimus, ugdyti visuomenės aplinkosauginį mąstymą, atskleisti gamtinę vietovės įvairovę – reljefą, vandenis, augaliją, gyvūniją bei leisti pajusti jų darną.

Lino verdenė

Tai legendomis ir padavimais apipintas gamtos paminklas. Lino verdenė yra netoli Sėtikės kaimo ir Bavainiškės vienkiemio, rytinėje Sėtikio ežero pusėje. 1985 m. šis šaltinis paskelbtas respublikinės reikšmės hidrogeologiniu gamtos paminklu.

Šioje vietoje ežero šlaitai yra 20–25 m aukščio ir 18–25 m nuolydžio. Vienoje šlaito vietoje yra griovelis, juo vanduo teka į verdenės zoną. Lino verdenė išteka iš aukščiausios Švenčionių aukštumų vietos Dauguvos ir Nemuno upių takoskyroje. Aplinkui – miškais apaugusios kalvos. Debitu ir grožiu ši verdenė pranoksta kitus šaltinius. Vanduo skaidrus, bespalvis, bekvapis, jo skonis šiek tiek primena pelkių su geležimi vandenį; jo temperatūra siekia + 7,5 ºC (1990-08-14), + 7,6 ºC (1990-09-11) ir + 8 ºC (1999-06-03). Žiemą neužšąla. Bendra mineralizacija 225.4 mg/l. Tai gėlas, vidutinio kietumo, pagal cheminę sudėtį hidrokarbonato magninis kalcio vanduo.

Šaltinio vanduo turi gydomųjų savybių. Ne veltui šnekama, kad senais laikais šias žemes valdęs ponas pardavinėjo verdenės vandenį žmonėms gydyti. Nuo jo pagijo pūlingais spuogais išbertas berniukas. Gal jo vardas buvo Linas?

Ožkos akmuo

Geologinis gamtos paminklas. Jis stūkso Švenčionėlių miškų urėdijos Pasiaurės girininkijos 43-tajame kvartale. Akmens ilgis – 4 m, plotis – 3,5 m, aukštis – 1,8 m. Kokia šio akmens dalis stūkso žemėje, nežinoma. Pasak legendos, kadaise čia buvęs didelis dvaras. Kartą dvaro piemuo, ganydamas gyvulius, pastebėjęs, kad prisėlinusi vilkų gauja draskanti avis ir ožkas. Jis greit suskatęs gyvulius ginti namo, o kitą rytą, atginęs bandą į tą pačią vietą, nustebęs: ant akmens stypsojusi balta ožka. Piemuo ją atpažinęs. Pasirodę, ji visą naktį išbuvusi ant akmens, ir vilkai jos nepasiekę. O kitų tik kauleliai baltavę. Nuo to laiko akmuo ir vadinamas Ožkos akmeniu.

Kačėniškės piliakalnis

Piliakalnis su senovės gyvenviete randasi prie Kačėniškės kaimo, Možerio miške, Švenčionių seniūnijoje. Įrengtas Nalšios žemėje, Mergežerio vakariniame krante, ant pailgo masyvaus gūbrio, kurį supa ežeras ir pelkėtos žemumos. Piliakalnio aikštelė yra kiek išgaubta, ilgo siauro stačiakampio formos, apie 66 m ilgio ir 10 m pločio. Šlaitai statūs, apie 20 m aukščio. Piliakalnio gynybinius įrenginius sudaro 2,5 m žemiau aikštelės, šlaite, esantis 1,5 m aukščio pylimas, už kurio dar pastebimos buvusio griovio žymės. Šlaite rasta lipdytos keramikos brūkšniuotu paviršiumi. Piliakalnio papėdėje, Mergežerio pakrantėje, aptiktas senovės gyvenvietės kultūrinis sluoksnis. Spėjama, jog čia galėjo būti gyvenama I tūkst. pr. Kr.–I tūkst. po Kr. pradžioje.

2012 m. bendradarbiaujant su Sirvėtos regioninio parko direkcija atliktas kraštovaizdžio formavimo kirtimas piliakalnio šlaituose ir viršūnėje, atvertas vaizdas į ežerą. Pats piliakalnis taip pat išryškėja bendrame kraštovaizdyje. Pagal projektą planuojama įrengti automobilių stovėjimo aikštelę, laiptus bei terasinius takus, apžvalgos aikštelę, vietas poilsiui, informacinius stendus.

Aukščiausia Lietuvos pušis

Aukščiausia Lietuvos pušis auga Labanoro girioje, VĮ Švenčionėlių miškų urėdijos Antaliedės girininkijoje, Kiauneliškio rezervate. Jos aukštis – 44 metrai, amžius – apie 200 metų. Tai dviviršūnė 66 cm skersmens (1,3 m aukštyje) pušis. Ilgą laiką nepavyko tiksliai išmatuoti šio medžio aukščio, nes ji šiek tiek pasvirusi ir auga banguotoje vietovėje. 2006 m. kovo 22 d. atvykęs specialistas įkopė į medį ir išmatavo aukštį.

Pabaltės pušis

Auga Balto ežero pakrantėje, Antaliedės girininkijos 48 kv., 12 skl., kur į paviršių išeina šarminių dirvožemių sluoksniai. Tai Pažemio kraštovaizdžio draustinio teritorija. Medis surastas 1996 m. rėžiant biržę. Prie pušies gausiai auga Raudonosios knygos augalų: aukštosios, baltijinės, raudonosios gegūnės, pelkiniai skiautalūpiai, galima rasti vienalapį geduį.
Pušies apimtis – 3,10 m, aukštis – 27 m, lajos skersmuo – 11 m. Pušis turi tris sakinimo žaizdas, kamienas ryškiai šešiakampis, tad tikslus skersmuo tebėra diskusijų objektas. Nežiūrint trijų žaizdų, medis gana gyvybingas, vešlus.

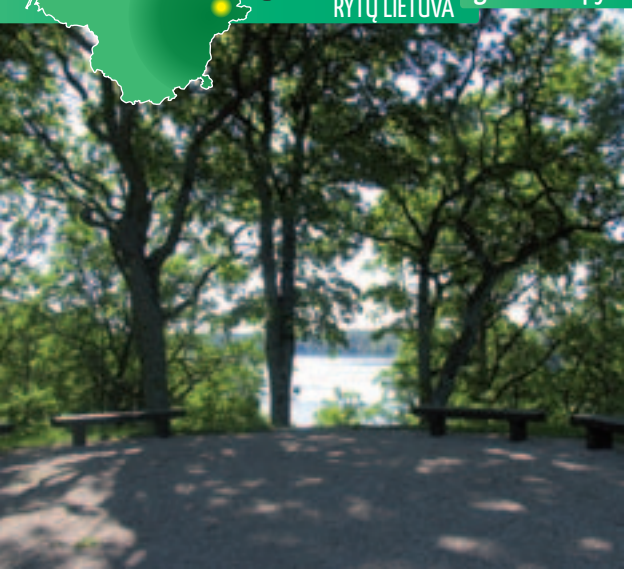

Ignalinos miškų urėdija plyti rytinėje Lietuvos dalyje, čia yra ir pats ryčiausias Lietuvos taškas, miškais besiribojantis su Baltarusijos Respublika. Urėdija valdo 23,2 tūkst. ha valstybinių miškų. Juos prižiūri 6 girininkijos: Dūkšto, Daugėliškio, Kaltanėnų, Tverečiaus, Minčiagirės ir Vaišniūnų. Iš viso urėdijos plotas kartu su privačiais ir privatizuoti skirtais miškais sudaro 65 tūkst. ha, iš jų 32,7 tūkst. ha miškų priskirti saugomoms teritorijoms. Šiose Aukštaičių aukštumos daubose ir kalvose plyti patrauklūs ir paslaptingi miškai, žaliomis juostomis juosiantys daugybę ežerų ir upių. Vaizdingas kraštovaizdis, protakomis sujungtų ežerų gausa, Žeimenos upė, archajiškas Lietuvos kaimas, gražūs miškai sudaro puikias prielaidas vis didėjančiam tiek organizuotų, tiek neorganizuotų lankytojų srautui Ignalinos krašte. Lankytojų ypač pagausėjo 1974 m. įkūrus Aukštaitijos nacionalinį parką.

Urėdija savo teritorijoje turi įrengusi 7 stovyklavietes, 14 poilsiaviečių, 23 atokvėpio vietas, 2 apžvalgos aikšteles. Stovyklavietės ir poilsiavietės įrengtos gražiausiose miškų vietose. Čia pastatytos pavėsinės su baldais, persirengimo kabinos, vaikų žaidimo ir sporto aikštelės, laužavietės, įrengti lieptai į ežerą. Dalis poilsiaviečių pritaikyta neįgaliesiems. Šiuo metu minėtose stovyklavietėse dar siūlomi 1–5 dienų trukmės žygiai valtimis ar baidarėmis tarpusavyje susisiekiančiais ežerais, pėsčiųjų žygis žymėtu maršrutu nuo Palūšės iki Tauragnų. Mėgstamos poilsiautojų dviračių trasos po Ignalinos rajoną. Populiarios kelionės automobiliais didžiuoju ir mažuoju parko žiedu bei ekskursijos po centrinę parko dalį. Keliaujant aplankomas Ladakalnis, ant kurio, manoma, buvo aukojamos aukos baltų gyvybės deivei Ladai. Nuo šio kalno atsiveria 6 ežerų panorama. Lankytojų mėgstamas Ginučių piliakalnis ir vandens malūnas, senovinis bitininkystės muziejus, kuriame pristatomas seniausias Lietuvos girių verslas – drevinė bitininkystė.

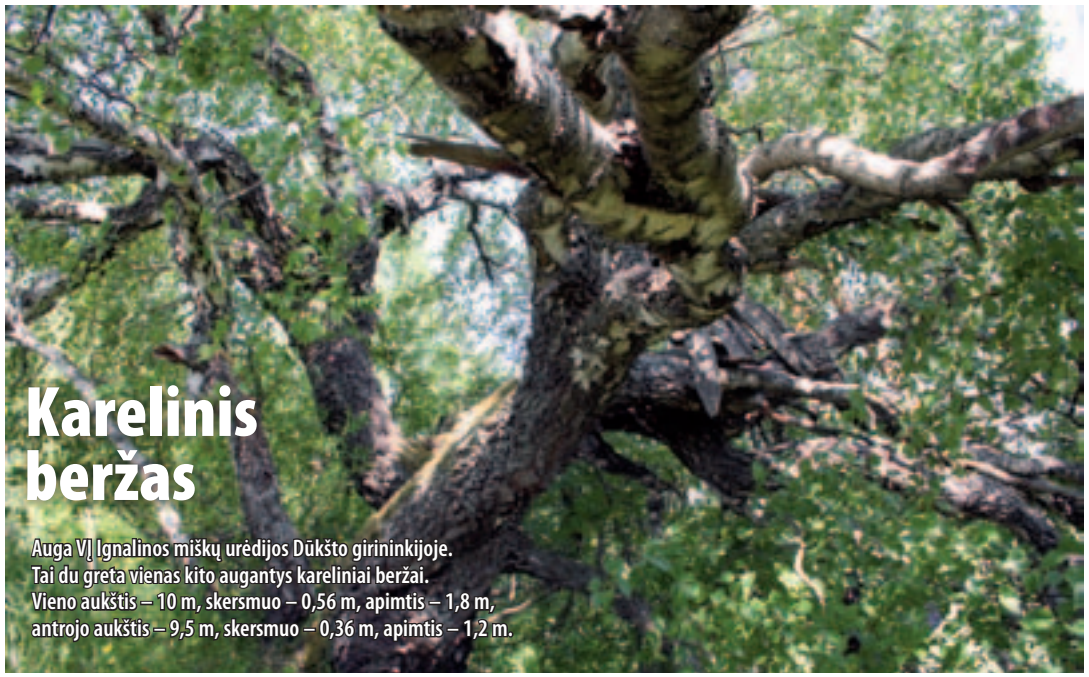

Karelinis beržas

Auga VĮ Ignalinos miškų urėdijos Dūkšto girininkijoje.
Tai du greta vienas kito augantys kareliniai beržai.
Vieno aukštis – 10 m, skersmuo – 0,56 m, apimtis – 1,8 m,
antrojo aukštis – 9,5 m, skersmuo – 0,36 m, apimtis – 1,2 m.

Trainiškio ąžuolas

Trainiškio ąžuolo drevėje telpa 10 žmonių

Aukštis – 26 m.
Kamieno apimtis – 6,4 m.
Amžius – 800 metų.
Auga Trainiškio kaime, Ignalinos r., pietrytinėje Baluošo ežero pakrantėje.

Iki krikščionybės tai buvo šventas pagonių ąžuolas. Tuo metu dabartinėse Lietuvos žemėse augo ištisos šventų ąžuolų giraitės.

Valstybės saugomas gamtos paminklas.

Šuminų pušis

Aukštis – 16 m.
Skersmuo – 1,3 m.
Amžius – 200–300 metų.
Auga Šuminų kaime, Utenos r., Tauragnų sen.
Valstybės saugomas gamtos paminklas.

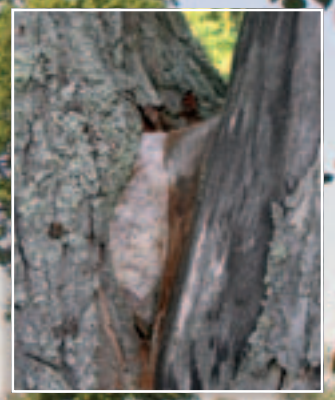

Ąžuolas su akmeniu

Ąžuolas auga Daugėliškio girininkijoje.
Medžio aukštis – 23,5 m, skersmuo – 1,3 m.
Akmuo įaugęs nuo 1,1 m iki 1,5 m kamieno aukščio.
Akmens įaugimo ilgis – 0,44 m baigiantis akmens įaugimui, ąžuolas šakojasi į du kamienus.

Dubingių piliavietės pažintinis takas

Rima Bareikienė

Ilgiausiame Lietuvoje Asvejos ežere kadaise buvo įspūdingo dydžio, itin aukštais stačiais šlaitais sala. Nenuostabu, kad metams bėgant ji neliko nepastebėta tiek protėvių, besistengiančių pasislėpti nuo kalavijuočių puolimų, tiek įvairių laikotarpių Lietuvos valdovų, stačiusių joje reprezentacinius rūmus bei bažnyčias. Dabar ši sala jau pusiasalis, tik iš vienos pusės per ežerą reikia keltis mediniu tiltu.

Dubingių piliavietėje buvo įrengtas 1,6 km pažintinis takas su informacine sistema. Į piliavietę veda dveji laiptai, dalis tako pritaikyta neįgaliesiems, prie tako pastatyti stendai, pristatantys gamtos bei istorijos objektus: Asvejos ežerą, kertinę miško buveinę, medinės pilies gynybinį pylimą, Radvilų rūmų liekanas, evangelikų reformatų bažnyčios pamatus su Radvilų panteonu, tarpukaryje statytą vasarnamį.

Kalno papėdėje, susipažinus su įvadiniu stendu, pristatančiu Dubingių piliavietę kaip išskirtinį

Lietuvos istorijos, archeologijos ir memorialinio paveldo objektą, norint nuosekliai apžvelgti istorinę šios vietos raidą, puikiai derančią su gamtinėmis vertybėmis, tikslinga į kalną pakilti keliuku. Pasukus į dešinę, prieinama dėl vertingų kraštovaizdžio elementų išskirta miško kertinė buveinė. Šioje vietoje nevykdoma ūkinė veikla. Iš retųjų rūšių šioje kertinėje buveinėje rastos 9 kerpių, 2 samanų rūšys, čia auga tarpinis rūtenis bei ryškiaspalvis laibadyglis ir gyvena niūraspalvis auksavabalis bei ąžuolinis skaptukas.

Iš įvairių piliavietės pažintinio tako vietų atsiveria įspūdingi Asvejos ežero vaizdai. Asveja priskiriama prie fliuvioglacialinės kilmės ežerų, ji telkšo ilgoje, ledyninių vandenų suformuotoje rinoje. Piliavietės vakarinėje dalyje galima pasigrožėti ežero įlanka, supančia visą piliavietę.

Einant toliau, jau aptinkami žmogaus veiklos pėdsakai. Labai tikėtina, kad dalis dabartinės kalvos buvo naudota kaip piliakalnis. Šiaurės vakarinėje piliavietės dalyje, šlaituose galima matyti išlikusius pylimus, kurie yra gynybinių įtvirtinimų ar sienų liekanos. Dubingių pilis buvo gynybinio žiedo dalis, saugojusi kelią į Vilnių iš šiaurės nuo Livonijos pusės.

Už kelių šimtų metrų galima pamatyti kadaise buvusių didingų rūmų griuvėsius. Čia dar XV a. pradžioje Lietuvos didysis kunigaikštis Vytautas pastatė mūrinę pilį. XVI a. pradžioje, kai Dubingiai atiteko Radviloms, buvo pastatyti nauji prabangūs rūmai čerpių stogu, stiklo langais ir baltų koklių krosnimis. Archeologinių tyrimų metu atkasti išlikę trys rūsiai: kalėjimas, iždinė ir alaus rūsys.

Netoli nuo rūmų yra ir bažnyčių vieta. Pirmoji medinė Šv. Dvasios katalikų bažnyčia buvo pastatyta Lietuvos didžiojo kunigaikščio Vytauto iki 1430 metų. 1565 m. Mikalojaus Radvilos Rudojo iniciatyva ji perduota evangelikams reformatams. XVII a. pradžioje pradėta naujos mūrinės evangelikų reformatų bažnyčios statyba su Radvilų šeimos mauzoliejumi. Jame buvo palaidoti žymiausi Radvilų giminės atstovai: Mikalojus Radvila Rudasis, Mikalojus Radvila Juodasis ir jų šeimų nariai. 2004 m. archeologinių tyrimų metu šie palaidojimai buvo atrasti, po išsamių mokslinių tyrimų dėl jų identifikavimo palaikai vėl perlaidoti bažnyčios vietoje įrengtoje kriptoje.

Paskutinis pažintinio tako objektas – 1938 m. statyto vasarnamio liekanos. Vietinių gyventojų jis buvo skambiai vadinamas „Smetonos vila“, jame poilsiaudavo to meto Lietuvos politikai bei aukšto rango karininkai. Dubingių miestelis XX a. pirmoje pusėje susiformavus tam tikrai geopolitinei situacijai atsidūrė Lietuvos ir Lenkijos pasienyje. Karo metais vasarnamyje įsikuria lietuvių policijos postas. 1944 m. susišaudymo su Armijos krajovos būriu pastatas buvo sudegintas.

Patirti įsimintinų akimirkų miške

Kupiškio miškų urėdijos gamta neapdovanojo gausybe poilsiui tinkamų paežerių ir vaizdingų upių pakrančių, tačiau miškininkai rūpinasi, kad kiekviena šio krašto miškuose praleista akimirka būtų įsimintina. Urėdija turi įrengusi 51 atokvėpio vietą, 10 poilsiaviečių, 2 pažintinius takus, 1 stovyklavietę.

Pažintinis takas „Į girią“, Šimonių girininkija

Daugiausia lankytojų dėmesio sulaukia 2003 m. Šimonių girininkijoje įrengtas pažintinis takas „Į girią“. 2004 m. respublikinėje rekreacinių objektų apžiūroje takas buvo įvertintas 3 vieta pažintinių takų kategorijoje. Šimonių giria – Lietuvos sengirių reliktas. Ji nuo seno garsėja savo flora ir fauna. Keliaudami pažintiniu taku miško lankytojai gali susipažinti su Šimonių girioje vyraujančiomis medžių rūšimis, stenduose perskaityti informacinius jų aprašymus. Tai pagrindinis šio tako tikslas.

Pažintinis takas „Prie Kumpono“, Subačiaus girininkija

Takas įrengtas 2007 m., jo ilgis – 1,2 km. Natūralios dangos takas pavadintas upeliuko, prie kurio šis takas įrengtas, vardu. Keliaujant taku galima susipažinti su Subačiaus girininkijos miškuose gyvenančiais gyvūnais ir paukščiais: perskaityti jų informacinius aprašymus, pažiūrėti nuotraukas. Stendai pastatyti vietose, kuriose aprašyti gyvūnai ir paukščiai natūraliai gyvena. Take galima pamatyti ir bebrų trobelę, ir genio uoksą kartu su pačiais miško gyventojais.

Buivėnų ąžuolas

Aukštis – 26,7 m.
Apimtis – 7 m.
Amžius – apie 700 m.
Auga Kupiškio r., šalia Palėvenės. Tai vienas aukščiausių ąžuolų Lietuvoje.

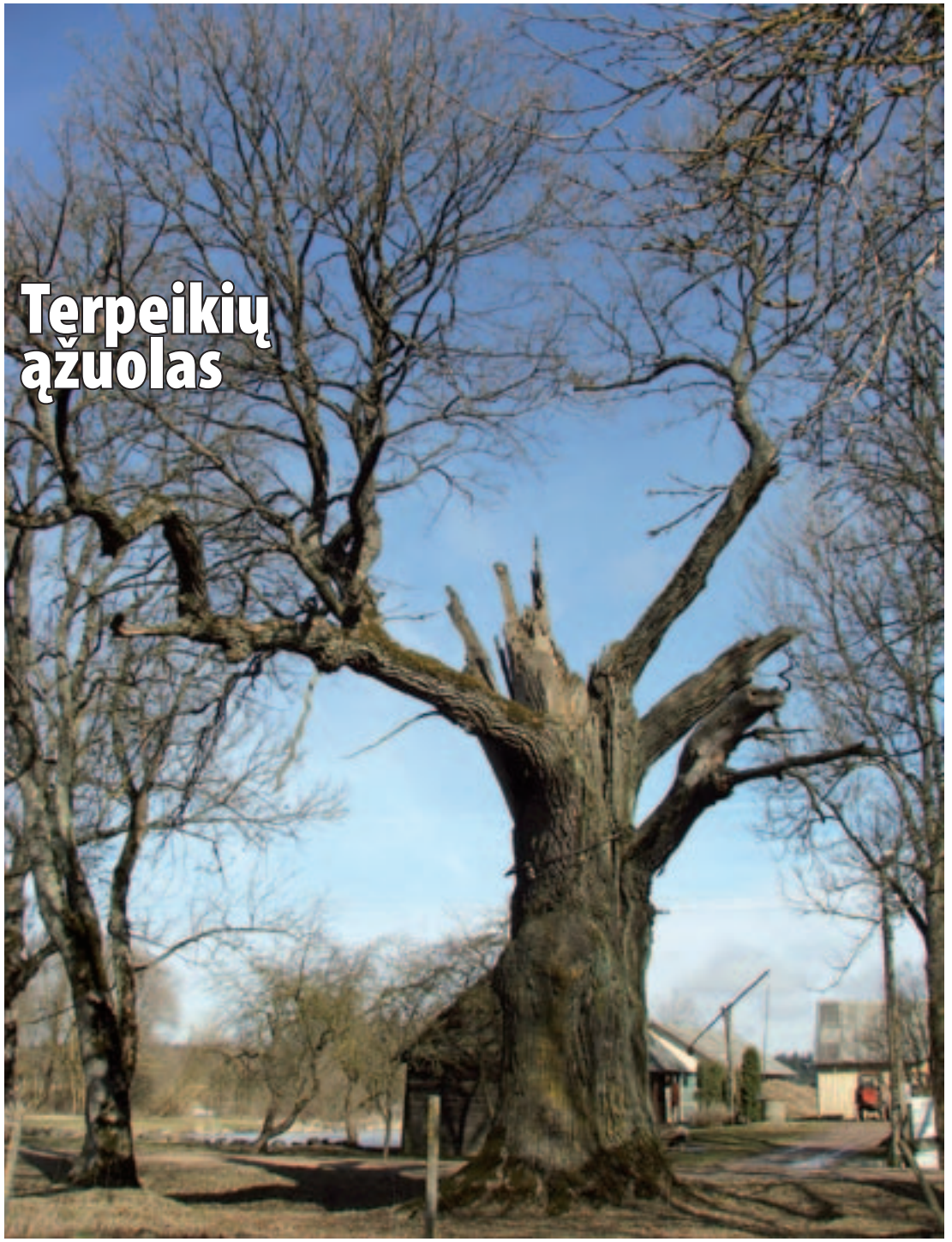

Terpeikių ąžuolas

Aukštis – 15 m. Apimtis – 6,87 m.
Vieta – Kupiškio rajonas, Terpeikiai.
Koordinatės – X:550719, Y:6184575

Kaip ir dauguma ąžuolų, kaimo centre augantis Terpeikių ąžuolas buvo šventas. Po juo mūsų protėviai, baltų tikėjimo atstovai, kūrendavę šventą ugnį, atlikdavę apeigas, tuokęsi, krikštiję... Terpeikių kaimo apylinkėse yra ir daugiau šventų vietų: Smėlynės senkapis, mitologinė Velnagulos vietovė – apie 2 ha ploto akmenuota vieta. Anksčiau šiose apylinkėse buvę dideli šventi miškai.

Danielynas

Šimonių girios ošiantys pušynai, ežerai, tviskantys lyg ašara, bei Šventosios vingiai traukia ne vieną, ieškantį ramybės ir gamtos prieglobsčio...

Šimonių girios apsuptyje lankytojai gali išvysti ne tik mums

Troškūnų arboretumas

Augalai – mūsų gamtinės aplinkos pagrindas, o jų įvairovė išties didelė. Besidomintiems sumedėjusiais augalais, jų rūšimis bei dekoratyvinėmis atmainomis Anykščių miškų urėdijos miškininkai siūlo aplankyti arboretumą, 2005 m. įkurtą Troškūnų girininkijoje. Arboretumas suformuotas pagal Vilniaus universiteto botanikos sodo direktoriaus dr. A. Skridailos projektą. Jį sudaro kolekcinis sklypas ir miško parkas.

Šiuo metu arboretume galite pamatyti 160 skirtingų retų rūšių bei atmainų augalų. Tačiau kiekvienais metais kolekcija pildoma. Ateityje numatyta kolekciją išplėsti iki 375 skirtingų rūšių bei atmainų.

Prie augalų lankytojai ras kortelę su lotynišku bei lietuvišku rūšies pavadinimu, kad nereiktų spėlioti, kas čia auga.

Arboretumą puošia skulptūrų miško tema parkas. Jų autoriai – skulptoriai, 2008 m. dalyvavę tarptautiniame plenere Troškūnų girininkijoje urėdijos 50-mečio šventės proga. Visos šios skulptūros išdrožtos iš vietinių girininkijoje augusių ąžuolų.

Įėjimas į arboretumą atviras visuomet, tačiau darbo metu girininkijos darbuotojai su malonumu detaliau papasakos apie kolekcijos augalus, jų dirvos poreikius.

įprastus miško žvėris. Anykščių krašto miškininkų įkurtame Danielyne galima susipažinti su Vidužemio regiono elninių atstovu danieliumi (*Dama dama*), kuris dar XVII a. puošė dvarų parkus Lietuvoje. Be danielių, čia gyvena muflonai (*Ovis ammon musimon*) bei dėmėtieji elniai (*Cervus nippon*). O šernas Henrikas visuomet laukia lankytojų simpatijų.

Stebėti Danielyno gyvūnus galima iš šalia aptvaro įrengtos apžvalgos aikštelės, kurioje kabantys informaciniai stendai supažindins su danielių, muflonų, dėmėtųjų elnių, šernų bioekologija, taip pat Šimonių girios gamtinėmis vertybėmis.

Užsukti pas Danielyno gyventojus galima bet kuriuo metu – tiek darbo, tiek poilsio dienomis. Kadangi danieliai baikštūs ir vengia žmonių draugijos, rekomenduojama su savimi turėti žiūronus. Tik šerno Henriko lankyti negalima dėl pakibusio afrikinio kiaulių maro šešėlio.

Miško muziejus

Lankytojai kviečiami užsukti į Troškūnų girininkijoje įrengtą miško muziejų. Muziejui vieta parinkta neatsitiktinė: nuo 1926 m. iki XX a. vidurio čia buvo Aukštaitijos krašto miškų administravimo centras.

Miško muziejus jums atvers miškininkystės istorijos detales, supažindins su paslaptingais miško žvėreliais ir paukščiais. Čia galėsite apžiūrėti miško augalų

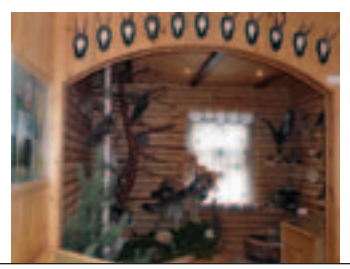

ir vabalų kolekcijas. Muziejuje eksponuojami originalūs Juostininkų girininko Alfonso Deresevičiaus medžio drožiniai.

Muziejų aplankyti galima darbo metu:
I–IV – 8.00–17.00 val.,
V – 8.00–15.45 val.

Didžioji slankos paslaptis

Alfonsas Kazitėnas

Medžiotojai sako: sužiuro žibutės, lauk slankų. Šios paukštės pavasarį pasirodo lyg ir netikėtai. Parskrenda naktimis, pavieniui, niekam nematomos jų sugrįžtuvės. Kol orai šaltoki, viešumoje nerodo akies. Dar reikia pakentėti, palūkėti, pakol stos traukimo metas. Pakvips derva beržų, juodalksnių pumpurai, padulks vasardrungnis lietutis, pasirodys slapukės. Tuoktuvių skrydžiais sužibės, visą savo romantinę prigimtį praskleis.

Slankos traukia! Skamba magiškai. Kas girdėjo iš kitų lūpų, kas regėjo savo akimis. Nenumaldomas jaudulys įsimeta širdin, nerandi vietos. Visi kiti rūpesčiai pasislenka į šalį – greičiau į girią.

Slankų drėgnuose mišriuose ir lapuočių miškuose esti nemažai, čia joms idealiausios buveinės. Šių paukščių neverta ieškoti sausuose, smėlinguose šiluose, jeigu ten nėra didesnių ar mažesnių šlapių, lapuočiais medžiais apaugusių plotų. Labiausiai mėgsta pašlapusius alksnynus, beržynus, drebulynus, didelius masyvus ar mažus miškelius. Bet ir ten, kur jų palyginti gausu, pamatyti ilgasnapę tas pats, kas sutikti girioje vilką. Kai bemaž užmini koja, suparpia iš panosės lyg koks motoriukas ir nukrenta į tankmę už kelių žingsnių. Slanka gyvena vienišės gyvenimą ir laikosi ypatingai tyliai. Įdomi toji paukštė, dar daugiau – paslaptinga. Tikra miško senbuvė, vienintelė tokia iš gausios tilvikų giminės. Gal tik brastinis tilvikas pranoksta ilgasnapę, įsirengdamas būstą medyje.

Jei kas netikėtai paklaustų, kokia slankos spalva, tektų gerokai suglumti. Tai gelsvos, juodos, pilkos, rudos spalvų mišinys. Paukštės apdaruose tiek įvairiausių tonų ir pustonių, kad, vos atkūrus atmintyje jos išvaizdą, ima raibti akys. Iš tikrųjų ilgasnapė rengiasi labai kukliai ir paprastai, kaip tarp miškų įsispraudusių kaimelių moterys, jos aprangoje vyrauja ruda spalva. Švarkelis sėte nusėtas juodai rudomis, ryškiai rudomis, gelsvai rudomis, balsvomis, gelsvomis ir pilkomis dėmėmis, pro jas prasimuša pelenų ir smėlio atspalviai. Iš po švarkelio matyti balsva, oranžinio atspalvio palaidinukė, išraštuota siauromis gelsvai pilkomis, juosvai rudomis skersinėmis juostelėmis. Dryžių ir margumo nepašykštėta galvos ir kaklo apdangalams. Spalvų mišinys suderintas taip idealiai, kad drabužiai susilieja su aplinka, paukštė tiesiog išnyksta lapų, samanų, šakelių, žolių sankritose.

Žiūri, išpūtęs akis, ir nieko nematai, o toji slapukė merkia akį po šakas nuleidusiu krūmu iš aukštų žolių priedangos. Kas kreips žvilgsnį į tokį margą kupstuką, kai aplink šimtai tokių pat raštuotų. Sakoma, kad slankos kantrybė tiesiog stoiška. Per dieną perekšlė ištupi ant kiaušinių nejudėdama, vos kartą sumirksi per keletą valandų, du tris kartus krypteli galvą. Lizdą trumpam palieka tik du kartus per parą – rytą, prieš auštant, ir vakare, saulei nusileidus. Pabunda iš perėjimo hipnozės, pradeda kilnoti aukštyn, sukioti į šonus galvą, juo tolyn, juo dažnyn, kol ryžtasi žengti nuo kiaušinių. Pabėgėjusi nuo gūžtos keletą žingsnių, nuskrenda vis ta pačia kryptim. Pabaidyta iš lizdo, keletą žingsnių knapsi vilkdama žeme išplėstą sparną, vaizduodama paliegusią. Netrukus pakyla, nuleidusi kojas ir išplėtusi uodegą, nuskrenda palei pat žemę. Miškininkai pasakoja bemaž neįtikėtinus dalykus, kaip slanka, pastebėjus jos lizdą, perkelia vaikus į kitą vietą. Suima snapu po vieną, paneša keletą žingsnių, aptūpusi pašildo, vėl paneša toliau po vieną. Taip vis tolyn ir tolyn nuo perėjimo vietos, kuri tapo nesaugi. Į gūžtą sumeta išperėtų kiaušinių lukštus ir daugiau ten nebegrįžta. Neatsitiktinai ji apgaubta poezija ir proza.

Medžiotojai stebisi: kokios didelės slankos akys – kaip miškų mergelės! Tamsiai rudos, vos ne juodos, apsukai nueina į pakaušį. Dirbant miškuose, ne kartą teko stebėti kvapą gniaužiantį reginį. Po pernykščiais lapais, susmukusiomis žolėmis nuklotą juodalksnyno retumą bėgioja raiba paukštė. Pastuksena į purų juodžemį koja, snapu sklaisto nuokritas. Taip užsiėmusi, rodos, paimtum pagalį ir be vargo nuplotum. Nieko panašaus: slanka paprastai priešo neprisileis! Nepakeldama ir nepasukdama galvos, ji stebi visą aplinką ir gali ramiausiai rankioti sliekus iš po miško paklojų. Kūrėjas apdovanojo šią miškų tankmių gyventoją didžiuoju regėjimo aplink save lauku. Slanka – naktinė paukštė. Jos gyvenimas perdėm slėpiningas. Dieną šmirinėja krūmų, paparčių, žolių tankmėse, pradėjus temti išsiruošia medžioti. Ji – jokia gražuolė, didelės akys jai reikalingos naktinei veiklai. Paukštė regi tiek prieblandoje, tiek visiškose sutemose, susiranda peno ir išvengia susidūrimų su grobio ieškančiais plėšrūnais. Medžiotojai sako: slankos akyse atsispindi gęstančios vakaro žaros ir bundančios ryto aušros spalvos.

Slankos liemuo bukas, striukas, kūnas kresnas, trumpos kojos, trumpas kaklas, trumpi platūs sparnai, trumpa uodega. Paukštė kurapkos didumo, kūno ilgis iki 34 cm ilgio, sveria apie 340 g. Patelės kiek stambesnės už patinus. Aprangos spalvomis ir raštais moteriškoji giminė neskiria nuo vyriškosios, į suaugusius panašūs ir jaunikliai. O jau snapas – kaip žarsteklis, nusveria visą galvą! Ar skraido ore, ar tapena žeme, vis nuleidusi darbo įnagį. Jos snapas nepaprastai ilgas, lenktas žemyn, juosvai rusvas. Ką su tokiu veikti miško šabakštynuose? Tik saugok, kad kur neužkliūtų ir nenulūžtų. Toksai snapas slankai nekelia jokių nepatogumų ir rūpesčių. Priešingai, tai – tobulas įrankis susirasti maistą specifinėje aplinkoje. Snapu paukštė kaip pagaikščiu sklaisto miško nuokritas, varpo dumblą ir juodžemį. Kartais eini juodalksnyno slėniu ir matai vingiuota bryde išvartytus lapus, išsklaidytas žoles. Šalia brydės dirvos paviršius išvarpytas vienodo dydžio skylutėmis. Tokius pėdsakus galima pastebėti žolėmis neapaugusiuose ploteliuose, kur vanduo nusekęs, o dumblas saulės dar nesutrauktas į ožio ragą. Žemė išvien skylėta, net nukritę seni lapai susmaigstyti. Ženklas, kad miške gyvena ilgasnapės ir pagal brydes nesunku atsekti jų maitinimosi takus. Slanka, laikydama kūną lygiagrečiai su dirvos paviršiumi, ištiesusi kaklą, narina tarp apsamanojusių kelmų ir kupstų, ilgu snapu atverčia nukritusių lapų gūnios skiautę ir po ja susiranda lesalo. Jai nereikia matyti grobio, snapu traukia iš dirvos vabzdžių lervas, moliuskus, sliekus, šimtakojus, tinklasparnius, rankioja nuo paviršiaus šliužus, vabalus, vorus. Tokia šios paukštės kasdienė duonelė. Slankos snapas dargi nepaprastas: viršutinė dalis ilgesnė už apatinę, atsilenkia neprasižiojus, abi dalys lanksčios, minkštos, tik pats galas suragėjęs, jame glūdi daugybė jautrių nervų šaknelių. Paukštė tokiu tobulu įrankiu užčiuopia giliai dirvoje pasislėpusius gyvūnėlius ir mirksniu ištraukia į dienos šviesą. Turėdama originalų įnagį, išradinga paukštė ir iš dvokiančio dumblo išgauna peną.

spaustuvė SPAUDA

AB „SPAUDA“ yra seniausia Lietuvos spaustuvė, spaudos tradicijas puoselėjanti nuo 1574 m.

1574 m. įkurta pirmoji spaustuvė Lietuvoje

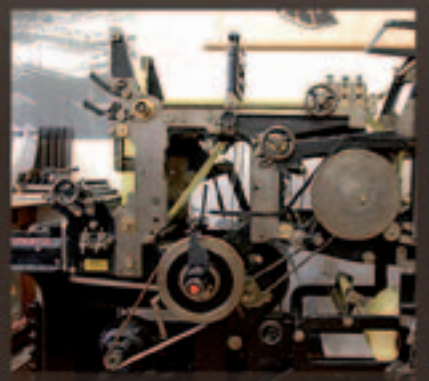
1940 m. spaustuvė pavadinta „Spinduliu“

1991 m. spaustuvė tampa AB „Spauda“

Dabar tai yra modernia technika aprūpinta įmonė, kurioje dirba virš 130 aukštos kvalifikacijos specialistų. AB „SPAUDA“ yra Lietuvos prekybos, pramonės ir amatų rūmų narė.

Patyrę spaudėjai, vokiškos spaudos ir įrišimo mašinos (Heidelberg, Man Roland, Stahl, ruloninė Zirkon) įgalina aukščiausius standartus atitinkančių leidinių gamybą ne tik Lietuvos, bet ir Europos sąjungos valstybių, Rusijos, Baltarusijos, Kazachstano ir kt. užsakovams.

Įmonėje įdiegta vidaus kokybės kontrolės sistema, kuri vienija visų spaudos grandžių pastangas pasiekti maksimalią leidinių kokybę.

AB „Spauda“ dabartinės vadovybės nuostata yra ne tik nepriekaištingai atlikti spaudinio pagaminimo ir pristatymo užsakovui funkciją, bet ir investuoti į darbuotojų mokymą, kvalifikaciją, gerbūvį, dalyvauti socialiniuose projektuose šalies mastu, stiprinti socialinę partnerystę ir remti progresyvias visuomenines idėjas bei iniciatyvas.

Tikimės pradėti sėkmingą bendradarbiavimą jau šiandien!

Laisvės pr. 60 LT-05120, Vilnius
Tel. (8 5) 266 1149
Faksas (8 5) 242 4446
El. paštas info@spauda.com
www.spauda.com

TonyResort
POILSIO IR PRAMOGŲ PARKAS ANUPRIŠKĖSE

JŪSŲ POILSIO IR PRAMOGŲ OAZĖ PUŠŲ APSUPTYJE TRAKUOSE

VIEŠBUTIS GAMTOJE

KOMFORTIŠKAS POILSIS

PRAMOGOS ŠEIMAI

GRILL PATIEKALAI

VIEŠBUTIS | RESTORANAS | NUOTYKIŲ PARKAS | TENISAS | PAPLŪDIMYS www.tonyresort.lt

Sąžiningai ir profesionaliai

MIŠKAI

zurnalasmiskai.lt